

NVE

Reguleringsmyndigheten
for energi – RME

RME RAPPORT

Nr. 1/2020

.....

Oppsummering av høringsinnspill og forslag til endring i forskrift om nettregulering og energimarkedet (NEM)

.....

Bestemmelser om nøytralitet, selskapsmessig og funksjonelt skille, og om nettselskaperens markedsføring og kommunikasjon

Jørgen Tjersland, Nikolai Grønland, Geir Røsand og Lars Varden

RME Rapport nr. 1/2020

Oppsummering av høringsinnspill og forslag til endring i forskrift om nettregulering og energimarkedet (NEM)

Utgitt av: Norges vassdrags- og energidirektorat
Redaktør: Lars Varden
Forfatter: Jørgen Tjersland, Nikolai Grønland, Geir Røsand og Lars Varden

Forsidefoto: Bjørn Lytskjold, NVE
ISBN: 978-82-410-2004-9
ISSN: 2535-8251
Trykk: NVEs hustrykkeri
Opplag: 20

Sammendrag: Forslag om nye forskriftsbestemmelser om selskapsmessig og funksjonelt skille, og om markedsføring av nettselskap ble sendt på høring i juni 2019 (NVE Høringsdokument nr. 8/2019). I dette dokumentet oppsummerer RME høringsinnspillene og legger frem endelig forslag som oversendes departementet for vurdering og eventuell vedtakelse.

Emneord: Nettselskap, organisering, selskapsmessig, funksjonelt skille, markedsføring, kommunikasjon, merkevare, branding, nøytral opptreden, felles driftssentral

Reguleringsmyndigheten for energi

Middelthunsgate 29

Postboks 5091 Majorstuen

0301 Oslo

Telefon: 22 95 95 95

E-post: rme@nve.no

Internett: www.reguleringsmyndigheten.no

februar, 2020

Oppsummering av høringsinnspill og forslag til endring i forskrift om nettregulering og energimarkedet (NEM)

Bestemmelser om nøytralitet, selskapsmessig og
funksjonelt skille, og om nettselskapenes
markedsføring og kommunikasjon

Innhold

Forord	4
1 Innledning	5
1.1 Om høringen.....	5
1.2 Om oppsummeringsdokumentet	7
1.3 Tredje energimarkedspakke.....	7
1.3.1 Ny forskrift om nettregulering og energimarkedet.....	7
1.3.2 Dispensasjonsadgang.....	8
1.4 Nøkkeltall.....	9
2 Generelle merknader	9
2.1 Overordnet om forslaget	9
2.1.1 Høringsinnspill	9
2.1.2 RMEs merknader	11
2.2 Avklaring knyttet til eiermessig skille	12
2.2.1 Høringsinnspill	12
2.2.2 RMEs merknader	12
2.3 Hjemmelsgrunnlag funksjonelt skille	12
2.3.1 Høringsinnspill	12
2.3.2 RMEs merknader	13
3 Merknader til de enkelte bestemmelsene	20
3.1 Nøytralitetsplikten	20
3.1.1 Opprinnelig forslag	20
3.1.2 Høringsinnspill	20
3.1.3 RMEs merknader	20
3.1.4 Endelig forslag til endring	21
3.2 Samarbeid om felles driftssentral	21
3.2.1 Opprinnelig forslag	21
3.2.2 Høringsinnspill	22
3.2.3 RMEs merknader	24
3.2.4 Endelig forslag	27
3.3 Salg av egen kapasitet.....	28
3.3.1 Opprinnelig forslag	28
3.3.2 Høringsinnspill	28
3.3.3 RMEs merknader	33
3.3.4 Endelig forslag	37
3.4 Ledelsen i nettselskap	38
3.4.1 Opprinnelig forslag	38
3.4.2 Høringsinnspill	38
3.4.3 RMEs merknader	45
3.4.4 Endelig forslag	49
3.5 Markedsføring og kommunikasjon	50
3.5.1 Opprinnelig forslag	50
3.5.2 Høringsinnspill	50
3.5.3 RMEs merknader	53

3.5.4	Endelig forslag	56
3.6	Begrensning av reglenes virkeområde	56
3.6.1	Opprinnelig forslag	56
3.6.2	Høringsinnspill	57
3.6.3	RMEs merknader	58
3.6.4	Endelig forslag	59
3.7	Tvangsmulkt og overtredelsesgebyr	59
3.7.1	Opprinnelig forslag	59
3.7.2	Høringsinnspill	59
3.7.3	RMEs merknader	60
3.7.4	Endelig forslag	61
3.8	Straff	62
3.8.1	Bakgrunn	62
3.8.2	Endelig forslag	62
3.9	Ikrafttredelse og overgangsordning	62
3.9.1	Opprinnelig forslag	62
3.9.2	Høringsinnspill	63
3.9.3	RMEs merknader	63
3.9.4	Endelig forslag	63
4	Andre høringsinnspill.....	65
4.1	Kommunalt foretak.....	65
4.2	Grensen for funksjonelt skille	65
5	Forslag til endelig forskriftstekst	66

Forord

Vi viser til oppdragsbrev fra Olje- og energidepartementet av 1. juli 2016.

Reguleringsmyndigheten for energi (RME) oppsummerer med dette høringen om endring i forskriftsbestemmelser om selskapsmessig og funksjonelt skille, og om markedsføring av nettselskap.

Forslaget til endring av energilovforskriften ble sendt på høring den 28. juni 2019 med høringsfrist 8. november 2019. Det er kommet inn 49 høringsuttalelser.

RME har gjennomgått og vurdert de innkomne høringsuttalelsene. For å synliggjøre hvilke endringer som anbefales på bakgrunn av høringsrunden, har RME i dette dokumentet oppsummert og kommentert de innkomne høringsuttalelsene.

I forbindelse med innføringen av tredje energimarkedspakke i norsk rett fra 1. november 2019 ble de relevante delene av energilovforskriften flyttet over i en ny forskrift om nettregulering og energimarkedet (NEM). RME foreslår derfor at bestemmelsene som ble foreslått i denne høringen tas inn i den nye forskriften og ikke i energilovforskriften.

RME foreslår at endringsforskriften skal tre i kraft samtidig som nye krav til selskapsmessig og funksjonelt skille i energiloven trer i kraft 1. januar 2021. I tillegg foreslår vi en overgangsordning for enkelte av bestemmelsene.

Forslaget oversendes herved til OED for vurdering og eventuell fastsettelse av endelig forskrift.

Oslo, 18. februar 2020

Kjetil Lund

vassdrags- og energidirektør

Ove Flataker

direktør
Reguleringsmyndigheten
for energi (RME)

1 Innledning

1.1 Om høringen

Reguleringsmyndigheten for energi (RME) sendte den 28. juni 2019 ut et forslag til nærmere bestemmelser om nøytralitet, organisering og markedsføring av nettselskap. Forslaget må ses i sammenheng med nye krav til selskapsmessig og funksjonelt skille i energiloven som trer i kraft 1. januar 2021. Høringsfristen var opprinnelig satt til 15. oktober, men ble utsatt til 8. november 2019.

Høringsdokumentet er lagt ut på RME sine nettsider og publisert som NVE Høringsdokument 8-2019.

Det er kommet inn 49 høringsuttalelser. Følgende høringsinstanser har hatt merknader:

- Agder Energi AS
- Alta Kraftlag SA
- AS Eidefoss
- Bane NOR SF
- BKK AS
- BKK Nett AS
- Bodø Energi AS
- Distriktsenergi
- Eidsiva Energi AS
- Eidsiva Nett AS
- Energi Norge
- Fjordkraft AS
- Forbrukertilsynet
- Fortum Consumer Solutions AS
(på vegne av Hafslund Strøm AS, Fortum Markets AS, Hallingkraft AS og NorgesEnergi AS)
- Gudbrandsdal Energi Holding AS
- Glitre Energi AS (felles høringsinnspill med Glitre Energi Nett AS)
- Hafslund Nett AS
- Haugaland Kraft AS
- Hydro Energi AS
(på vegne av alle selskapene i Hydro-konsernet)

- Hå kommune
- Jæren Everk KF
- Klepp Energi AS
- KS Bedrift
- Lofotkraft AS
- Lyse AS
- Lyse Elnett AS
- Mørenett AS
- NELFO
- Nord-Østerdal Kraftlag SA
- Nordkraft Nett AS
- Norske Skog Skogn AS
- NTE Energi AS
- Ringerikskraft Nett AS
- Sogn og Fjordane Energi AS
- Skagerak Energi AS
- Statkraft AS
- Statnett SF
- Sognekraft AS
- Tensio AS (på vegne av Tensio TN og Tensio TS)
- Tinfos AS
- Troms Kraft AS
- Troms Kraft Nett AS
- Tussa Energi AS
- Varanger Kraft AS

Følgende høringsinstanser hadde ingen merknader:

- Forsvarsdepartementet
- Helse- og omsorgsdepartementet
- Justis- og beredskapsdepartementet
- Utenriksdepartementet

1.2 Om oppsummeringsdokumentet

Dette dokumentet oppsummerer de innkomne høringsuttalelsene og RMEs kommentarer.

Generelle uttalelser om forslaget, høringsinnspill knyttet til eiermessig skille og innvendinger til hjemmelsgrunnlaget for funksjonelt skille er behandlet i kapittel 2.

Høringsuttalelser og RMEs merknader til de enkelte bestemmelsene er behandlet i kapittel 3.

Høringsuttalelser som gjelder forhold regulert i loven er kort oppsummert i kapittel 4.

RMEs forslag til endelig forskriftstekst står i kapittel 5. De viktigste endringene sammenholdt med forslaget som ble sendt på høring er:

- Vi foreslår at nøytralitet reguleres i en egen bestemmelse i NEM-forskriften. Innholdet i bestemmelsen er imidlertid identisk med forslaget i høringsutkastet.
- I bestemmelsen om ledelsen i nettselskap foreslår vi å åpne for at personer med reell beslutningsmyndighet i morselskapet kan delta som styremedlem i nettselskapet.
- Vi foreslår en presisering av hvilke driftssentraltjenester som kan tilbys av nettselskaper.
- Vi foreslår en dispensasjonsadgang fra kravene til markedsføring og kommunikasjon.
- Vi foreslår en endring i NEM-forskriftens bestemmelser om tvangsmulkt, overtredelsesgebyr og straff. Dette innebærer ikke materielle endringer sammenlignet med høringsutkastet.
- Vi foreslår en overgangsregel for bestemmelsen om felles driftssentral, salg av egen kapasitet og for kravene til markedsføring og kommunikasjon.

Ved tolkningen og anvendelsen av forskriften vil RME legge til grunn de forutsetningene som fremgår av høringsdokumentet og dette dokumentet, såfremt ikke annet fremgår av departementets behandling av saken.

1.3 Tredje energimarkedspakke

1.3.1 Ny forskrift om netregulering og energimarkedet

Bestemmelsene som ble foreslått i høringsdokumentet skulle opprinnelig inn i energilovforskriften kapittel 4. I forbindelse med implementeringen av EUs tredje energimarkedspakke den 1. november 2019, ble energilovforskriften kapittel 4 flyttet over til ny forskrift om netregulering og energimarkedet (NEM). Vi har derfor endret utkastet slik at de foreslåtte bestemmelsene er tilpasset NEM-forskriften.

Fra 1. november 2019 ble Reguleringsmyndigheten for energi (RME) formelt utnevnt ved NEM § 2-1, jf. energiloven § 2-3. Det fremgår her at Reguleringsmyndigheten for energi skal være organisert som en egen, uavhengig enhet innenfor Norges vassdrags- og energidirektorat.

Utarbeidelsen av høringsutkastet og denne oppsummeringen har blitt utført av RME, men etter å ha konsultert relevante deler av NVE. Dette dokumentet publiseres derfor som et RME-dokument.

1.3.2 Dispensasjonsadgang

En konsekvens av innføringen av tredje energimarkedspakke er at det tidligere delegeringsvedtaket fra Olje- og energidepartementet der NVE får delegert myndighet etter energiloven er endret slik at myndighet etter kapittel 4 i energiloven er trukket tilbake.¹

Ved lovendringen som trer i kraft 1. januar 2021 ble det tatt inn en adgang til å gi dispensasjon fra kravet til selskapsmessig og funksjonelt skille i henholdsvis § 4-6 og § 4-7. Det fremgår av endringsloven del II at dispensasjon kan gis før loven har trådt i kraft. Siden delegeringsvedtaket er endret som nevnt, må slike søknader nå rettes til departementet.

Forskriftsendringene som gjennomfører tredje energimarkedspakke får også følger for myndigheten til å gi dispensasjon fra forskriftsbestemmelsene. Vi foreslo i høringsutkastet at de nye forskriftsbestemmelsene skulle tas inn i energilovforskriften. I energilovforskriften § 9-4 er det en generell dispensasjonsadgang som gjelder alle kravene i forskriften. En tilsvarende generell dispensasjonsadgang finnes ikke i NEM-forskriften. Det er en begrenset dispensasjonsadgang i NEM § 4-7, men den vil neppe dekke de nye forskriftsbestemmelsene.

For den foreslåtte bestemmelsen om nøytralitet kan vi ikke se at det er behov for en dispensasjonsadgang.

For noen av bestemmelsene vil en dispensasjon etter energiloven § 4-6 og § 4-7 også få virkning for de relevante forskriftsbestemmelsene. Det følger direkte av den foreslåtte bestemmelsen om ledelsen i nettselskapet, at paragrafen ikke vil gjelde for aktører som får unntak fra det funksjonelle skille etter energiloven § 4-7. Dette vil gjelde både unntak etter loven, ved en eventuell innføring av en grense på 10 000 kunder, og aktører som får dispensasjon etter energiloven § 4-7.

Bestemmelsene om felles driftssentral og salg av egen kapasitet er knyttet til selskapsmessig skille. Dersom man får dispensasjon fra selskapsmessig skille etter energiloven § 4-6, vil de nevnte forskriftsbestemmelsene ikke få anvendelse. Dispensasjon kan også gis delvis, for eksempel kan man søke dispensasjon bare for kravene til felles driftssentral eller salg av egen kapasitet. Dersom man får en slik delvis dispensasjon fra energiloven § 4-6, vil de tilhørende forskriftsbestemmelsene ikke få anvendelse.

Det kan tenkes tilfeller hvor selskap som har gjennomført selskapsmessig skille, likevel ønsker dispensasjon for kravene knyttet til markedsføring og kommunikasjon. For dette formålet kan det være behov for en egen dispensasjonsadgang i forskriften. Vi foreslår en overgangsperiode på ett år fra ikrafttreidelsen av bestemmelsen, slik at behovet for dispensasjon sannsynligvis vil være begrenset til selskaper som har behov for en permanent dispensasjon. Dette vil eksempelvis kunne gjelde for ikke-ordinære

¹ Se delegeringsvedtak [FOR-2019-10-31-1455](#)

nettselskaper som har gjennomført selskapsmessig skille. Se forslag til slik dispensasjonsadgang i punkt 3.5.

1.4 Nøkkeltall

Ved utgangen av 2019 var det 116 nettselskap med inntektsramme i Norge. Det er vedtatt flere sammenslåinger/oppkjøp som først vil gjennomføres i 2020. I tillegg er det sannsynlig at det kan bli noen flere sammenslåinger i løpet av 2020.

Ved utgangen av 2019 var det 19 ikke-ordinære nettselskaper med inntektsramme. Dette er kraftprodusenter og store sluttbrukere som har nett hovedsakelig til eget bruk. I tillegg er det noen industriparker i denne kategorien, samt Nordlink Norge AS.

Ved utgangen av 2019 var det altså 97 ordinære nettselskap, og ved ikrafttredelsen av de nye reglene om selskapsmessig og funksjonelt skille den 1. januar 2021 vil dette antallet være noe lavere.

Ifølge Granavolden-plattformen legges det opp til å innføre en grense på 10 000 kunder for det funksjonelle skille. Dette må eventuelt gjøres ved lovendring. Ved utgangen av 2019 var det 40 nettselskap med over 10 000 kunder, men dette tallet kan endre seg noe innen 2021.

2 Generelle merknader

2.1 Overordnet om forslaget

2.1.1 Høringsinnspill

Fjordkraft AS, Forbrukertilsynet, Fortum Consumer Solutions AS og Mørenett AS støtter NVE sitt forslag til nye forskriftsbestemmelser. Fortum mener endringsforslagene som tydeliggjør skillet mellom monopol og konkurranseutsatt virksomhet, og nettselskapets krav til nøytral opptreden, er nødvendige endringer for å sikre like konkurransevilkår for kraftleverandører. Fjordkraft AS viser til at de høye markedsandelene til strømleverandører med samme navn som det lokale nettselskapet, antyder at det finnes en uheldig sammenkobling mellom monopolbasert og konkurranseutsatt virksomhet. De foreslåtte endringene vil bidra til å gjøre konkurransen mer rettferdig og kraftmarkedet mer transparent. Fjordkraft AS mener at endringene vil gi kundene bedre forutsetninger for å gjøre kvalifiserte valg.

Tussa Energi AS er i all hovedsak enige med NVEs forslag, og de tror det vil være viktig at nettet er et monopol som er tydelig skilt fra konkurranseutsatt virksomhet i de kommende årene. I en fremtid med mer fornybar produksjon, fleksibelt forbruk og nye løsninger i nettmonopolene som skal bidra til at nettet kan utnyttes bedre, kan det være en fare for at beslutninger i grenselandet mellom monopol og konkurranse ikke er nøytrale og uavhengige. Med det kan tilliten bli svekket. I en slik sammenheng tror Tussa Energi AS det vil være særs viktig å ha strenge og tydelige skiller mellom monopol og konkurranse, og det burde gjelde for både store og små nettselskap. Tussa Energi AS stiller spørsmål ved om NVEs forslag går langt nok i å sikre den nødvendige nøytraliteten og uavhengigheten til nettmonopolene.

Hydro Energi AS støtter tiltak som skal sikre en nøytral og ikke-diskriminerende nettfunksjon, noe som er avgjørende for å sikre en effektiv nettutvikling og et velfungerende kraftmarked. Selskapsmessig og funksjonelt skille vil bidra til mer effektiv drift, utvikling og utnyttelse av nettet, gjennom å legge til rette for strukturendringer som gjør at stordriftsfordeler utnyttes, gjennom økt oppmerksomhet på effektivitet i nettvirksomheten og gjennom reduserte muligheter for å belaste nettvirksomheten med kostnader som tilhører konkurranseutsatt virksomhet.

Nelfo mener at NVEs forslag til forskriftsendringer vil kunne bidra til mer konkurransenøytrale nettselskap. De er generelt positive til mange av endringene og anser de som viktige skritt i retning av målet om 100 % nøytrale nettselskap. Likevel er det viktig å erkjenne at endringsforslagene ikke fullt ut adresserer potensielle konkurransemessige utfordringer relatert til de uformelle beslutningsstrukturene som finnes innad i konsernene. *Nelfo* skriver videre at det kan bli krevende for NVE å føre tilstrekkelig tilsyn og kontroll med det foreslåtte regelverket, og de ber NVE avsette nødvendig ressurser til oppfølging, tilsyn og kontroll. *Nelfo* mener at vi bør sikre samfunnet mot konkurransehennende adferd ved å fjerne insentivene til konkurransehennende adferd. I praksis innebærer det på lengre sikt å innføre krav om eiermessig skille mellom naturlige monopoler og annen nærliggende konkurranseutsatt virksomhet.

Eidsiva Nett AS, *Hafslund Nett AS* og *Tinfos AS* støtter generelt sett formålet med NVEs forslag til forskriftsendring. På et overordnet nivå mener *Hafslund Nett AS* at NVEs krav vil bidra til mer nøytrale nettselskap som er viktig og riktig for å sikre effektiv drift og utvikling av nettet i årene framover. *Eidsiva Nett AS* mener at for å sikre en effektiv drift og utvikling av strømmettet framover, er det viktig at nettselskapene har tilstrekkelig nøytralitet til å ivareta en driftsrolle i distribusjonsnettet, inkludert håndtering av nye virkemidler som fleksibilitet og samspill med sluttkundene.

Tinfos AS mener at reglene styrker en ønsket utvikling mot et mer velfungerende kraftmarked. Fra deres ståsted knytter betenkelighetene ved de foreslåtte reglene seg først og fremst til mangelen på forholdsmessighet mellom mål og midler når det gjelder små og atypiske nettvirksomheter som *Tinfos AS* representerer. Det ligger i sakens natur at et lov- og forskriftsverk som dette, som skal favne et vidt spekter av virksomheter, fra landets største kraft- og nettselskaper til selskaper der nettvirksomheten bare er en liten og avledet del av annen virksomhet, nødvendigvis må bli nokså generelt. Det utløser i sin tur et behov for fleksibilitet med hensyn til regelverkets anvendelse.

Energi Norge, *Skagerak Energi AS* og *Statkraft AS* er, forutsatt mindre endringer, positive til de fleste av NVEs forslag. *Glitre Energi AS* støtter innholdet i Energi Norges høringsinnspill.

Troms Kraft AS støtter også i all hovedsak endringene som understøtter arbeidet med å øke nøytraliteten til landets nettselskap. De mener dette er riktig for å hindre krysssubsidiering, sikre markedsadgang for nye aktører og redusere faren for kostnadsvekst som urettmessig rammer nettkundene. *Troms Kraft AS* er likevel uenig i deler av de tiltak som foreslås.

Tensio AS viser til at formålet med bestemmelsene i energiloven med tilhørende forskrifter, er å sikre at nettselskapene opptrer nøytralt og ikke-diskriminerende. De mener det er viktig å ha et regelverk som sikrer at nettselskapene etterlever disse prinsippene. *Tensio AS* vil således støtte gode og målrettede forslag som kan bidra til å løse utfordringene med nøytralitet og krysssubsidiering mellom monopol og konkurransutsatt virksomhet. *Tensio AS* mener at hovedutfordringen med enkelte av høringsforslagene er at de virker lite målrettede, for detaljerte og unødvendig inngripende. Dette gir økte regulatoriske kostnader, tap av fleksibilitet, tap av omstillingsevne og innovasjon og innebærer sløsing med ressurser. *Tensio AS* formoder at NVE vil lytte til høringsinnspillene fra bransjen, og at departementet ikke kommer til å innføre krav som forhindrer innovative og effektive organisasjons- og samarbeidsformer, er kostnadsdrivende og gjør det vanskeligere å utnytte nettselskapenes ressurser i fremtiden.

Alta Kraftlag SA og *Klepp Energi AS* uttaler at kravene til både det selskapsmessige og det funksjonelle skillet er unødvendig, fordyrende og byråkratiserende. *Klepp Energi AS* mener videre at forslagene vil hindre samfunnsutviklingen ute på bygdene og føre til svekket beredskap. De skriver at energiselskapene vil bli mindre fleksible til å kunne utføre andre oppdrag og å ta på seg det lokale samfunnsansvaret i sitt nærrområde. *Jæren Everk KF* kommenterer at kravene som følger av forslaget vil medføre store kostnader for bransjen som helhet. Alle tre påpeker at høyere kostnader vil føre til høyere nettleie til kundene i Norge.

Distriktsenergi viser til at de lenge har ment at kravet til det funksjonelle skillet er unødvendig, fordyrende og byråkratiserende. Etter *Distriktsenergi* sin erfaring vil forslaget fra NVE innebære den strengeste forskriften til det funksjonelle skillet i Europa, samt at Norge er det eneste landet i Europa som har lavere terskel enn 100 000 nettkunder.

2.1.2 RMEs merknader

En stor del av høringsinstansene støtter formålet bak våre forslag til nye krav om selskapsmessig og funksjonelt skille, og om nettselskapenes markedsføring og kommunikasjon.

Flere høringsinstanser mener imidlertid at enkelte av forslagene går for langt, eller har andre innspill til de konkrete forslagene.

RME mener at vi i vårt forslag til utfyllende forskriftsbestemmelser om selskapsmessig og funksjonelt skille, og ny forskriftsbestemmelse om nettselskapenes markedsføring og kommunikasjon, har funnet en god balanse mellom å legge til rette for nøytrale nettselskap som er rustet til å møte fremtidens utvikling, og å legge til rette for effektiv ressursbruk i integrerte foretak. Vi vil likevel foreslå noen endringer i vårt opprinnelige forslag, blant annet på bakgrunn av innspill fra høringsinstansene.

Vi vil oppsummere høringsinstansenes innspill og våre merknader til disse i fortsettelsen av dette oppsummeringsdokumentet.

2.2 Avklaring knyttet til eiermessig skille

2.2.1 Høringsinnspill

Energi Norge, BKK AS, Lyse AS, NTE Energi AS, Skagerak Energi AS og Tensio AS kommenterer i sine høringsinnspill at forslaget knyttet til «*ledende stilling i nettselskap*» synes å være et forsøk på å oppnå samme effekt som ved et eiermessig skille, eller at det går for langt i retning av et eiermessig skille.

2.2.2 RMEs merknader

RME er ikke enig i høringsinstansenes fremstilling av forslaget. Ved et eiermessig skille fjernes de økonomiske insentivene til å utnytte nettselskapet, fordi det ikke er noen integrert virksomhet som kan dra nytte av dette.

Ved selskapsmessig skille derimot, vil man ha økonomiske insentiver til å gi integrert virksomhet særlige fordeler som andre ikke får. Dette gjelder uavhengig av hvor strengt funksjonelt skille man har. Det funksjonelle skille vil gjøre det vanskeligere å utnytte disse fordelene, men de bakenforliggende insentivene vil ikke reduseres.

Det er altså en grunnleggende forskjell på eiermessig og selskapsmessig skille, og dette påvirkes ikke av hvordan det funksjonelle skille utformes.

RME forholder seg til gjeldende lovgivning til enhver tid, og har ikke til hensikt å innføre regler som har samme effekt som eiermessig skille.

2.3 Hjemmelsgrunnlag funksjonelt skille

2.3.1 Høringsinnspill

En rekke høringsinstanser mener at forslaget om personer i ledelsen i nettselskapene, kan være ugyldig dersom det vedtas. Det anføres at det er i strid med både energiloven med forarbeider og aksjeloven, og at forslaget mangler tilstrekkelig hjemmel i lov.

Som støtte for sitt syn har *Energi Norge, Eidsiva Energi AS og Haugaland Kraft AS* lagt ved et likelydende notat fra Advokatfirmaet Thommessen AS. Følgende høringsinstanser henviser til det samme notatet, enten direkte eller ved at de viser til Energi Norge sin høringsuttalelse: *AS Eidefoss, Bodø Energi AS, Glitre Energi AS, Gudbrandsdal Energi Holding AS, KS Bedrift, Lofotkraft AS, NTE Energi AS, Ringerikskraft AS, Sogn og Fjordane Energi AS, Skagerak Energi, Sognekraft AS, Tensio AS og Varanger Kraft AS*.

Som støtte for sitt syn har *Distriktsenergi* henvist til vurderinger fra Kvale Advokatfirma DA. Etter høringsfristen har RME henvendt seg til *Distriktsenergi* og fått tilsendt notatet fra Kvale. Følgende høringsinstanser henviser til det samme notatet, enten direkte eller ved at de viser til *Distriktsenergi* sin høringsuttalelse: *Alta Kraftlag SA, Gudbrandsdal Energi Holding AS, Ringerikskraft AS, NTE Energi AS, Sogn og Fjordane Energi AS, Sognekraft AS og KS Bedrift*.

I notatet fra Advokatfirmaet Thommessen (heretter Thommessen) konkluderes det på følgende måte innledningsvis:

«Etter vår vurdering vil forskriftsforslaget – dersom det vedtas – være ugyldig som følge av at det er i strid med formell lov:

- (i) For det første vil forskriftsforslaget § 4-13 være i strid med aksjeselskapslovgivningen. Dette er fordi bestemmelsen begrenser den friheten og retten aksjonærene har etter aksjelovgivningen til å velge hvem som skal sitte i selskapets styre. Denne begrensningen vil være et inngrep som ikke kan fastsettes i forskrifts form, men som må vedtas i lovs form.
- (ii) For det andre vil forskriftsforslaget § 4-13 være i strid med energiloven § 4-7. Dette er fordi bestemmelsen går på tvers av de føringer og begrensninger som lovgiver la til grunn ved vedtagelsen av det funksjonelle skillet i 2006 og ved lovendringen i 2016.»

Avslutningsvis i notatet fra Thommessen konkluderes det slik:

«Forskriftsforslaget har ikke tilstrekkelig hjemmel i delegasjonsbestemmelsen, av to grunner:

- (i) Forskriftsforslaget innebærer et inngrep i aksjeeiernes grunnleggende rettigheter i henhold til selskapslovgivningen uten at delegasjonshjemmelen gir adgang til å fravike formell lov. Forskriftsforslaget vil – dersom det blir vedtatt – innebære et ulovlig inngrep i aksjeeiernes rettigheter, jf Grunnloven § 113.
- (ii) Forskriftsforslaget går betydelig lenger enn de forutsetningene Stortinget ga da de vedtok delegasjonshjemmelen. NVE gjør med forskriftsforslaget nettopp det departementet forsikret Stortinget om at de ikke skulle gjøre, nemlig å gå ut over det som følger av EU-/EØS-rettslige krav og innføre en regel Stortinget forutsatte at ikke skulle innføres.»

I notatet fra Kvale Advokatfirma (heretter Kvale) konkluderes det på følgende måte:

- «Ordlyden i den foreslåtte § 4-13 (1) i energilovforskriften er i strid med energiloven § 4-7 både etter gjeldende og ny ordlyd samt forutsetninger gitt i forarbeidene til energiloven § 4-7.
- NVE har ikke hjemmel til i forskrift å gi strengere krav til funksjonelt skille enn det som følger av energiloven.
- Den foreslåtte innskrenkning må eventuelt skje ved lovvedtak.»

Agder Energi AS mener at forslaget om ledelsen i nettselskapene ikke kan gjennomføres i forskrifts form uten lovendring.

BKK AS mener at forslag til nye forskriftsbestemmelser vil kunne frata eiere av nettselskaper vesentlige eierrettigheter og at forslaget også kan stride mot annen lovgivning.

2.3.2 RMEs merknader

Innledning

I forbindelse med at høringsforslaget ble utarbeidet, vurderte RME spørsmålet om hjemmel i forhold til alle forslagene som er lagt frem. RME mener det foreligger

tilstrekkelig hjemmel for alle forslagene, inkludert forslaget knyttet til ledelsen i nettselskap. Vurderingene ble ikke tatt med i høringsutkastet fordi det på det aktuelle tidspunktet ikke syntes å være behov for å inkludere en slik vurdering. I etterkant ser vi at det hadde vært en fordel å ta dette med, siden så mange av høringsinstansene mener at vi ikke har tilstrekkelig hjemmel.

På bakgrunn av høringsinnspillene knyttet til hjemmel skal vi nedenfor begrunne hvorfor vi mener at forskriftsforslaget, om det vedtas, vil være gyldig. En vurdering av de øvrige høringsinnspillene om ledelsen i nettselskap er tatt inn i punkt 3.4.

Høringsforslaget til ny § 4-13 i energilovforskriften om ledende stilling i nettselskap fremgår nedenfor under punkt 3.4.1. Forslaget har blitt endret og det nye forslaget fremgår under punkt 3.4.4. Problemstillingene knyttet til motstrid og hjemmel er imidlertid de samme.

Som det fremgår ovenfor, har høringsinstansene i stor grad vist til notatene fra Thommessen og Kvale. RME vil i vurderingen nedenfor også kommentere disse notatene.

Vi viser i det følgende til energiloven § 4-7 slik den vil lyde fra 1.1.2021. Vi benytter også definisjonen av «*integreert foretak*» i energiloven § 1-3 som gjelder fra samme tidspunkt.

Motstrid med energiloven

Både Thommessen og Kvale mener at forskriftsforslaget er i strid med energiloven § 4-7.

På side 24 i høringsdokumentet, kommenterte RME spørsmål om motstrid slik:

«Det legges til grunn at regelen ikke er i strid med loven. Loven begrenser muligheten for dobbeltroller, men gir ingen rett til å ha ledende stilling i både mor- og nettselskapet. Det er derfor ikke noe i veien, rettslig sett, for at forskriften går noe lengre i å begrense muligheten for dobbeltroller.»²

Spørsmålet om motstrid er vurdert opp mot energiloven § 4-7 første ledd som vil lyde slik etter lovendringen:

«Personer i ledelsen i nettforetak kan ikke delta i ledelsen i foretak som driver annen virksomhet innenfor det integrerte foretaket.»

I notatet fra Thommessen og Kvale legges det til grunn at bestemmelsen, lest i lys av forarbeidene, gir en rett til å utnevne samme person i ledelsen i både mor- og nettselskapet. Basert på denne forståelsen mener de at forskriftsforslaget er i strid med energiloven.

Etter RMEs vurdering er dette ikke riktig. Energiloven § 4-7 første ledd er en pliktregel og ikke en rettighetsregel. Retten til å utnevne samme person til å ha en ledende stilling i både mor- og nettselskapet fremgår ikke av energiloven og heller ikke av forarbeidene til energiloven. Denne retten fremgår av relevant selskapslovgivning. Den foreslåtte bestemmelsen er derfor ikke i strid med energiloven.

² Dette sitatet har blitt misforstått av Haugaland Kraft AS som har oppfattet uttalelsen slik at RME mener det foreligger tilstrekkelig hjemmel fordi det ikke er motstrid med loven. Spørsmålet om det foreligger tilstrekkelig hjemmel er imidlertid ikke omtalt i høringsdokumentet.

Kan inngrep i eiernes rettigheter bare skje i lovs form?

Flere av høringsinstansene samt både Thommessen og Kvale mener at inngrep i eiernes rettigheter etter selskapslovgivningen ikke kan gjøres i forskrift. Slike inngrep kan bare gjøres i lovs form. I notatet fra Thommessen står det følgende:

«For det første vil forskriftsforslaget § 4-13 være i strid med aksjeselskapslovgivningen. Dette er fordi bestemmelsen begrenser den friheten og retten aksjonærene har etter aksjelovgivning til å velge hvem som skal sitte i selskapets styre. Denne begrensningen vil være et inngrep som ikke kan fastsettes i forskrifts form, men som må vedtas i lovs form.»

I notatet fra Kvale fremgår dette slik:

«Forbudet er likeledes et inngrep i de rettigheter som aksjeeiere er gitt i medhold av aksjeloven (tilsvarende for medlemmer i SA). Dersom disse rettighetene skal begrenses, må dette gjøres ved lovvedtak, og ikke i forskriftsform.»

Etter RMEs vurdering er dette ikke en riktig forståelse av legalitetsprinsippet i Grunnloven § 113.³ Det er sikker rett at inngrep ovenfor den enkelte kan skje ved forskrift. Det samme gjelder inngrep som innebærer at man fraviker formell lov, slik som i dette tilfellet hvor man gjør inngrep i rettigheter etter selskapslovgivningen.^{4, 5}

Forutsetningen er selvsagt at forskriften har grunnlag i lov, men dette er et annet spørsmål som vi kommer tilbake til nedenfor.

Thommessen og Kvale viser til forarbeidene til en tidligere endring i energiloven som støtte for sitt syn, spesielt følgende uttalelse i Ot. prp. nr. 61 (2005-2006) s 43:

«Departementet vurderer direktivets krav om uavhengige beslutninger fra nettselskapets side og begrensningene i eierens instruksjonsadgang i kraft av de alminnelige selskapsrettslige beføyelsene som så vesentlige at kravene bør fremgå av lovens ordlyd. Departementet foreslår at dette ivaretas gjennom en generell bestemmelse i loven, og at nærmere bestemmelser gjennomføres i forskrift om nødvendig.»

Det må imidlertid være klart at forarbeider til energiloven ikke er relevant ved fortolkning av Grunnloven § 113.

I tillegg er det et vesentlig poeng at uttalelsen i forarbeidene ble skrevet før man hadde en særskilt hjemmel til å gi nærmere forskrifter om funksjonelt skille, og da måtte det en lovendring til for å innføre funksjonelt skille. Det fremgår også av selve teksten at man kan gi nærmere forskrift om nødvendig, men da med hjemmel i energiloven § 4-7, og ikke den generelle forskriftshjemmelen i energiloven § 10-6.

³ «Myndighetenes inngrep overfor den enkelte må ha grunnlag i lov.»

⁴ Dette fremgår for eksempel av Rettsdata, Norsk Lovkommentar til Grl. § 113, note 256D. Se også avgjørelse i Høyesterett, HR-2018-1907-A.

⁵ Som eksempel har NVE nylig, med hjemmel i energiloven § 4-1 sjette ledd, vedtatt en bestemmelse i kontrollforskriften § 8-6 som fraviker fra forvaltningsloven. Se også energiloven § 10-6 tredje ledd som gir en begrenset adgang til å gi forskrift som fraviker fra både tjenesteloven og energiloven.

Foreligger det tilstrekkelig hjemmel?

I notatene til Thommessen og Kvale konkluderes det med at det ikke foreligger tilstrekkelig hjemmel i loven for å vedta den aktuelle forskriftsbestemmelsen.

Som nevnt har RME vurdert dette i forkant av at forslaget ble sendt på høring, og vi mener det foreligger tilstrekkelig hjemmel i energiloven § 4-7 fjerde ledd. I det følgende skal vi gi en oppsummering av vår vurdering knyttet til hjemmel.

Nærmere om legalitetsprinsippet

RME legger til grunn at legalitetsprinsippet i Grunnloven § 113 kommer til anvendelse. Forslaget innebærer et inngrep i eiernes rettigheter etter selskapslovgivningen til å velge hvem som skal ha en ledende stilling i nettselskap. Slike inngrep krever et rettslig grunnlag, enten direkte i lov, eller i en forskrift gitt med hjemmel i lov. Videre er det et krav om at hjemmelen dekker det aktuelle tilfellet og at den er tilstrekkelig klar eller presis. Disse kravene gjelder både forskriftshjemmelen og forskriftsbestemmelsen. I denne saken dreier spørsmålet seg om hvorvidt forskriftshjemmelen er tilstrekkelig som rettslig grunnlag for forskriftsbestemmelsen.

Sagt på en annen måte er spørsmålet i saken hvilke grenser forskriftshjemmelen i energiloven § 4-7, setter for departementets kompetanse til å begrense hvem som kan ha ledende stilling i nettselskaper.

Ved tolkningen av § 4-7, må det tas utgangspunkt i at klarhetskravet etter Grunnloven § 113 er relativt og ikke særlig strengt på dette området. Det dreier seg om et ikke-integritetskrenkende vedtak overfor en monopolvirksomhet hvor det foreligger sterke offentlige interesser i en streng regulering. Det er normalt tilstrekkelig at myndighetsutøvelsen ligger innenfor rammene av ordlyden i forskriftsbestemmelsen.⁶

Ordlyden i forskriftshjemmelen er følgende:

«Departementet kan gi nærmere forskrifter om funksjonelt skille og fastsette vilkår for konsesjon etter § 4-1 om forhold som nevnt i denne bestemmelsen.»

Ved tolkning av bestemmelsen må man ta utgangspunkt i ordlyden. Ordet «*nærmere*» har ingen funksjon og er fra 1. november 2019 fjernet fra dagens lovtekst.⁷ Rammene for forskriftskompetansen følger etter dette av uttrykket «*funksjonelt skille*».

Det funksjonelle skillet er regulert i energiloven § 4-7 første og andre ledd. Første ledd begrenser adgangen for samme person til å ha en ledende stilling i både et nettselskap og en annen virksomhet innenfor det integrerte foretaket. Andre ledd gir et forbud for morselskapet, eller kontrollerende eier, mot å gi visse instruksjoner til nettselskapet.

Det funksjonelle skillet innebærer altså i denne sammenhengen begrensninger knyttet til hvem som kan ha ledende stilling i nettselskap og hvilke instruksjoner eierne kan gi et

⁶ Se avgjørelse HR-2018-1907-A hvor Høyesterett kom frem til at det var tilstrekkelig hjemmel i sikkerhetsloven § 18a for å gi en forskrift som fikk alvorlige konsekvenser for et fiskeoppdrettsanlegg. Det ble vist til at lovens ordlyd er vid, og at en innskrenkende tolking vil føre til resultater som er uforenlige med lovgivers formål med fullmaktsbestemmelsen.

⁷ Se merknader til endringer i § 4-7 i Prop.5 L (2017-2018) s. 69.

nettselskap. Begge disse elementene innebærer i seg selv inngrep i eiernes rettigheter som de ellers ville ha hatt etter aksjeloven eller andre relevante selskapslovgivninger.

Når det fremgår av forskriftshjemmelen at departementet kan gi nærmere regler om det funksjonelle skille, så er det således åpnet for at man i forskrift kan gjøre ytterligere inngrep i eiernes rettigheter, forutsatt at dette ligger innenfor formålet med energiloven.

At aksjeloven ikke er eksplisitt nevnt i forskriftshjemmelen, kan ikke veie særlig tungt, siden uttrykket «*funksjonelt skille*» i seg selv innebærer en begrensning i eierrettighetene på de to områdene som nevnt. At nærmere forskrifter om funksjonelt skille innebærer inngrep i eiernes rettigheter etter blant annet aksjeloven, vil ikke komme som en overraskelse på berørte aktører. Det ville heller ikke ha vært praktisk å referere til alle relevante lovgivninger for tillatte foretaksformer etter energiloven § 4-6.

Regelen er begrenset til å bare gjelde for nettselskaper med inntektsramme, og som er integrert med annen virksomhet. Dersom det innføres en nedre grense på 10 000 kunder for det funksjonelle skillet, vil det være om lag 40 selskaper som omfattes av kravet.

Kravet om en klar hjemmel skal blant annet bidra til å sikre forutberegnelighet. Slik energiloven er utformet, kan en eier av en nettvirksomhet i Norge ikke ha forventninger om å kunne styre virksomheten på samme måte som man styrer konkurranseutsatte virksomheter. Nettvirksomhet er monopolvirksomhet som tilbyr kritisk infrastruktur. Slik nettvirksomhet er underlagt både anleggs-/områdekonsesjon og omsetningskonsesjon, og er i tillegg gjenstand for en meget detaljert regulering i forskrifter under energiloven. Energiloven er en typisk fullmaktslov som gir departementet vidtgående myndighet til å fastsette nærmere forskrifter om blant annet nettvirksomhet.

Det fremgår også av loven at Reguleringsmyndigheten for energi (RME) kan stille vilkår for omsetningskonsesjon, herunder vilkår om selskapsmessig og funksjonelt skille.⁸ For å sikre forutberegnelighet mener RME at vilkår som skal gjelde alle nettselskaper som hovedregel bør nedfelles i forskrift, og ikke som vilkår for konsesjon. Muligheten for å stille krav til funksjonelt skille som konsesjonsvilkår, må likevel tas hensyn til når man vurderer rekkevidden av forskriftskompetansen.

En begrensning for personer i morselskapet til å ha en ledende stilling i et nettselskap er et mindre alvorlig inngrep enn det ville vært dersom det gjaldt en alminnelig konkurranseutsatt virksomhet. Det er for eksempel sterke restriksjoner i energiloven § 4-7 på hvilke instruksjoner et morselskap kan gi et nettselskap. Med disse lovbestemte restriksjonene svekkes morselskapets legitime interesser i å kunne ha samme personer i ledelsen i både mor- og nettselskapet. Etter RMEs vurdering vil forskriftsforslaget ikke være til hinder for at morselskapet driver overordnet eierstyring av nettselskapet.

Med hensyn til det ovenstående mener RME at kravet om rettslig grunnlag i Grunnloven § 113 er oppfylt. Begrunnelsen kan kort oppsummeres slik:

Forslaget om personer i ledelsen ligger klart innenfor ordlyden i energiloven § 4-7 fjerde ledd som gir departementet fullmakt til å gi forskrift om det funksjonelle skille. Den aktuelle forskriftshjemmelen er tilstrekkelig klar og presis til å vedta en forskrift som begrenser adgangen til at samme person har ledende stilling i både nettselskap og

⁸ Energiloven § 4-1.

morselskap innenfor et integrert foretak. Formålet med forslaget er å styrke nettselskapenes nøytralitet, og dette er innenfor formålet med energiloven.

Uttalelser i forarbeidene til energiloven

Høringsinstansene sine innspill er i det vesentligste hentet fra vurderingene til Thommessen og Kvale. Det hevdes her at forslaget er i strid med energiloven § 4-7 og i strid med lovgivers forutsetninger. Våre kommentarer til eventuell motstrid med energiloven § 4-7 er kommentert i høringsutkastet og ovenfor. Når det gjelder spørsmålet om den foreslåtte forskriften er i strid med lovgivers forutsetninger, eller i strid med forarbeidene til loven, så er dette en lite hensiktsmessig formulering av problemstillingen. En bedre formulering av problemstillingen er om forskriftshjemmelen skal tolkes innskrenkende som følge av uttalelser i forarbeidene.

Forskriftshjemmelen må tolkes med utgangspunkt i en naturlig forståelse av ordlyden. Slik forskriftshjemmelen er formulert, «*kan gi nærmere regler om funksjonelt skille*», er det klart at den er tilstrekkelig åpen til å dekke den aktuelle forskriftsbestemmelsen. Både Thommessen og Kvale synes å være enige i dette utgangspunktet.⁹

I notatet fra Kvale argumenteres det for at forskrifter vedtatt etter § 4-7 fjerde ledd må holde seg innenfor rammen av første og andre ledd, men dette er ikke nærmere begrunnet. RME kan ikke se at det er holdepunkter i ordlyden for dette synspunktet.

Det neste blir å vurdere om forskriftshjemmelen skal tolkes innskrenkende som følge av uttalelser i forarbeidene. I notatet fra Kvale står det følgende: «*Forarbeidene til loven er likeledes en del av fullmakten som lovgiver har gitt.*» Det fremgår også av notatet til Thommessen at man legger en tilsvarende stor vekt på forarbeidene.

RME er enig i at lovgivers vilje er avgjørende for forståelsen av forskriftshjemmelens rekkevidde. Det er imidlertid selve lovteksten som er det sterkeste uttrykket for hva lovgiver har ment. Dersom lovteksten er klar og tydelig, vil dette ha større vekt enn uttalelser i forarbeidene.

Både Thommessen og Kvale viser til følgende uttalelse i forarbeidene til en lovendring som ble vedtatt i 2006, Ot. prp. nr. 61 (2005-2006):

«Noen høringsinstanser, blant annet Advokatforeningen og KS Bedrift, mener at departementet gir seg selv for store fullmakter.

Høringsforslaget § 4-7 femte ledd lød:

«Departementet kan gi nærmere forskrifter og fastsette vilkår for konsesjon etter § 4-1 om krav til funksjonelt skille.»

Departementet vil vise til at høringsforslaget § 4-7 femte ledd var ment å håndtere de ovenfor nevnte forholdene, og ikke for å kunne gå lenger enn hva som er nødvendig for å gjennomføre direktivets krav. Dette er nå ivaretatt i lovforslaget, jf. § 4-7 fjerde ledd.»

⁹ I de respektive notatene står det følgende: «*Ordlyden gir i utgangspunktet og tilsynelatende en vidtgående hjemmel til å vedta ytterligere regler knyttet til det funksjonelle skille*» og «*Ordlyden i bestemmelsen er åpen idet departementet er gitt kompetanse til å gi nærmere forskrifter om funksjonelt skille.*»

Spørsmålet er om forskriftshjemmelen som følge av uttalelsen er begrenset til det som er nødvendig for å gjennomføre direktivets krav.

Ved motstrid mellom en enkeltstående uttalelse i forarbeidene og lovteksten, vil lovteksten normalt gå foran. Det må klare holdepunkter til for å tolke en klar lovtekst innskrenkende. Uttalelsen i forarbeidene er såpass uklar at den ikke kan tillegges særlig vekt.

Det fremgår av uttalelsen, «*Dette er nå ivaretatt i lovforslaget, jf. § 4-7 fjerde ledd*» at innvendingen knyttet til forskriftsfullmakten ble løst i det endelige lovforslaget, som også senere ble vedtatt. Det er tvilsomt om uttalelsen har betydning utover å forklare den endringen som ble gjort i forskriftshjemmelen.

Det må også tas hensyn til at forholdet til EØS-regelverket ble vurdert av lovgiver. Det er ikke uvanlig å begrense en forskriftshjemmel til det som er nødvendig for å gjennomføre EØS-regelverk, men det ble ikke gjort i dette tilfellet.¹⁰ Bestemmelsen har blitt endret to ganger etter den aktuelle lovendringen i 2006, og en begrensning knyttet til det som er nødvendig for å gjennomføre EØS-regelverk har ikke blitt innført. Dette viser at lovgiver ikke har ønsket å innføre en slik begrensning av forskriftshjemmelen.

I tillegg taler lovendringen i 2016 for at en slik begrensning uansett ikke kan gjelde. Loven går nå vesentlig lengre enn påkrevd etter EØS-regelverket. Grensen på 100 000 kunder ble fjernet og kravet om selskapsmessig skille skal gjelde i forhold til all annen virksomhet, ikke bare produksjon og omsetning av kraft. Stortinget har altså uttrykkelig bestemt at man ikke skal legge seg på direktivets minimumskrav. Dette gjelder både det selskapsmessige og det funksjonelle skillet. En eventuell begrensning i forskriftshjemmelen til å gjennomføre EØS-regelverk, vil derfor ikke gi mening slik loven står nå.

RME finner det klart at forskriftshjemmelen i energiloven § 4-7 ikke er begrenset til å gjennomføre EØS-regelverk.

Etter vår vurdering har departementet fått vide fullmakter etter den generelle forskriftsbestemmelsen i energiloven § 10-6. I tillegg har departementet fått myndighet etter § 4-7 til å vedta mer inngripende tiltak, men på et begrenset område. Formålet med hjemmelen i § 4-7 er at departementet skal kunne gi nærmere bestemmelser om funksjonelt skille for å styrke nettselskapene sin nøytralitet. RME sitt forslag ligger godt innenfor dette formålet.

Med hensyn til det ovenstående konkluderer RME med at departementet har tilstrekkelig hjemmel i lov til å vedta den foreslåtte bestemmelsen om personer i ledelsen.

¹⁰ Se eksempel på en slik begrensning i energiloven § 10-6 andre ledd.

3 Merknader til de enkelte bestemmelsene

3.1 Nøytralitetsplikten

3.1.1 Opprinnelig forslag

Forslag til endring i energilovforskriften § 4-4 bokstav e):

e) Nøytral opptreden

Nettselskap skal opptre nøytralt og ikke-diskriminerende.

Et nettselskap innenfor et integrert foretak skal ikke ta beslutninger eller utføre handlinger som kan gi en særlig fordel til andre foretak innenfor gruppen, herunder gi tilgang til informasjon som andre aktører ikke har, og som kan utnyttes i markedet.

Foretak med omsetningskonsesjon og morselskap eller kontrollerende eier i integrert foretak, skal ikke forsøke å oppnå en særlig fordel fra det integrerte nettselskapet.

Det kan gis ytterligere bestemmelser for å sikre en nøytral opptreden.

3.1.2 Høringsinnspill

Distriktsenergi, KS Bedrift, Alta Kraftlag SA, AS Eidefoss, Ringerikskraft Nett AS, Sognekraft og Tensio AS mener at dagens regelverk er tilstrekkelig til å sikre nøytral og ikke diskriminerende opptreden. De kan derfor ikke se behovet for strengere krav enn det som er i dagens forskrifter.

Energi Norge, BKK Nett AS, Eidsiva Nett AS, Glitre Energi AS, Gudbrandsdal Energi Holding AS, Hafslund Nett AS, Lyse AS, Lyse Elnett AS, Nelfo, Skagerak Energi AS og Troms Kraft Nett AS støtter forslaget om presisering av nøytralitetsplikten og utvidelse av pliktsubjektet til å gjelde morselskap og andre selskap med omsetningskonsesjon i integrert foretak.

3.1.3 RMEs merknader

Bakgrunnen for forslaget fremgår av høringsdokumentet punkt 3.2.2.

Første ledd viderefører dagens regel om at nettselskapene skal opptre nøytralt og ikke-diskriminerende.

Forslaget til nytt andre ledd er en presisering av den eksisterende nøytralitetsplikten. Presiseringen gjelder for nettselskap som er en del av et integrert foretak, etter 2021 vil dette gjelde for de aller fleste nettselskapene. Bestemmelsen må leses i lys av de utfordringene som oppstår ved å ha både monopol og konkurranseutsatt virksomhet innenfor samme konsern.

Forslaget til nytt tredje ledd utvider ansvaret for nøytral opptreden til å omfatte morselskap og foretak med omsetningskonsesjon innenfor gruppen. Flere høringsinstanser er positive til en slik endring. Det har ikke kommet frem gode argumenter mot den foreslåtte bestemmelsen.

Fra 1. november 2019 er nøytralitetsbestemmelsen overført fra energilovforskriften § 4-4 bokstav e) og til NEM § 4-7 andre ledd. Den foreslåtte presiseringen og utvidelsen av nøytralitetsplikten passer ikke så godt inn i NEM § 4-7 slik den er utformet. Vi foreslår derfor at nøytralitetsbestemmelsen tas ut av § 4-7 og at det innføres en egen bestemmelse om nøytralitet i § 4-14.

Forskriftshjemmelen i tidligere energilovforskriften § 4-4 bokstav e) er ikke videreført i NEM § 4-7. Departementet vil fortsatt ha hjemmel til å fastsette nærmere regler om nøytral opptreden etter energiloven § 4-1.

3.1.4 Endelig forslag til endring

Forslag til endring i forskrift om nettregulering og energimarkedet:

§ 4-7 andre ledd skal lyde:

~~Nettselskaper skal opptre nøytralt og ikke-diskriminerende og har taushetsplikt om opplysninger som mottas i forbindelse med virksomheten, og som omfattes av forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 2.~~

Ny § 4-14 skal lyde:

§ 4-14. Nøytral opptreden

Nettselskap skal opptre nøytralt og ikke-diskriminerende.

Et nettselskap innenfor et integrert foretak skal ikke ta beslutninger eller utføre handlinger som kan gi en særlig fordel til andre foretak innenfor gruppen, herunder gi tilgang til informasjon som andre aktører ikke har, og som kan utnyttes i markedet.

Foretak med omsetningskonsesjon og morselskap eller kontrollerende eier i integrert foretak, skal ikke forsøke å oppnå en særlig fordel fra det integrerte nettselskapet.

3.2 Samarbeid om felles driftssentral

3.2.1 Opprinnelig forslag

Ny § 4-11 i energilovforskriften skal lyde:

§ 4-11. Samarbeid om felles driftssentral

Nettselskap og foretak som driver produksjon av elektrisk energi eller fjernvarmevirksomhet kan samarbeide om felles driftssentral og øvrig driftskontrollsystem.

Ved samarbeid om felles driftssentral med foretak som driver produksjon av elektrisk energi eller fjernvarmevirksomhet, skal nettselskap ha ansvar for anskaffelse, utvikling og drift av driftskontrollsystemet og andre relevante informasjonssystem, samt tildeling av rettigheter i disse. Bare ansatte i nettselskap skal ha adgang til nettselskapets del av driftssentralen.

Ansatte i foretak som driver produksjon av elektrisk energi eller fjernvarmevirksomhet kan ikke utføre driftssentraltjenester for nettselskap. Ansatte i

nettselskap kan utføre driftssentraltjenester for foretak som driver produksjon av elektrisk energi eller fjernvarmevirksomhet innenfor rammene i § 4-12 bokstav d).

I ekstraordinære situasjoner kan ansatte i foretak som driver produksjon av elektrisk energi eller fjernvarmevirksomhet få adgang til nettselskaps del av driftssentralen og utføre driftssentraltjenester.

3.2.2 Høringsinnspill

Generelt

I høringsutkastet skrev RME at forslaget om samarbeid om felles driftssentral må sees i sammenheng med muligheten til å selge driftssentraltjenester. De fleste høringsinstansene har gitt samlede uttalelser til de to bestemmelsene. Av praktiske grunner gjengis mesteparten her, selv om noen også knytter seg til forslaget om salg av driftssentraltjenester. Høringsuttalelser som utelukkende knytter seg til salg av driftssentraltjenester omtales i punkt 3.3.2.

Høringsinstansenes merknader og innspill går hovedsakelig på temaene fordeling av kostnader, beredskap og forsyningssikkerhet, nøytralitet og dispensasjoner. Merknadene og innspillene er altså ikke direkte koblet til konkrete ledd i de to bestemmelsene. RME velger derfor å dele høringsinstansene syn inn i disse kategoriene, for så å kommentere de enkelte.

Generelt er de fleste høringsuttalelsene positive til forslagene som regulerer samarbeid om felles driftssentral og salg av driftssentraltjenester. De mener de nye kravene sikrer både nødvendig nøytralitet og kontroll fra nettselskapenes side. Forslagene legger opp til en tydelig ansvarsfordeling ved samarbeid om felles driftssentral mellom nettselskap og foretak som driver produksjon av elektrisk energi eller fjernvarmevirksomhet, samtidig som forsyningssikkerhet og beredskap blir ivaretatt. I dag selger nettselskap ofte også driftssentraltjenester til andre nettselskap. At nettselskapene kan samarbeide om driftssentraler og øvrig driftskontrollsystem, i tillegg til å selge en begrenset del av egen kapasitet, bidrar til en god utnyttelse av nettselskapets ressurser.

BKK Nett AS, Eidsiva Nett AS, Energi Norge, Gudbrandsdal Energi Holding AS, Hafslund Nett AS, Lyse Elnett AS, Mørenett AS, Skagerak Energi AS, Sognekraft AS og Statnett SF støtter forslagene uforbeholdent. Flere av disse har innspill som begrunner dette synspunktet. Av de resterende høringssvarene er de fleste enige i intensjonen og potensielle gevinster, men ikke nødvendigvis i alle detaljene i forslaget. Dette er ytterligere kommentert under.

Fordeling av kostnader

Generelt mener høringsinstansene at samarbeid om driftssentraler og øvrig driftskontrollsystem vil gi kostnadssynergier i form av bedre fordeling av utgifter og dermed lavere investeringskostnader for de enkelte selskapene. *Distriktsenergi* og *Alta Kraftlag SA* fremhever at forslaget kan bidra til en god utnyttelse av nettselskapenes ressurser. *Nelfo* er enige i at felles driftssentraler vil kunne bidra til kostnadsreduksjoner, men hevder samtidig at det er ingenting i forslagene som vil sikre at disse besparelsene vil komme nettvirksomheten, altså nettkundene, til gode. *Haugaland Kraft AS* er opptatt

av å sikre at forslagene ikke medfører kostnadsdrivende dobbeltfunksjoner, og sikter da til bestemmelsen om felles personell.

Beredskap og forsyningssikkerhet

Troms Kraft Nett AS og *NTE Energi AS* mener det er viktig med korte beslutningsveier mellom nett og produksjon og at dette gir bedre oversikt og overvåkning av nettet, med tilhørende bedre utgangspunkt for feilretting og rask respons ved ulike hendelser.

Ringerikskraft Nett AS fremhever at det i en del feilsituasjoner og noen planlagte utkoplinger, er det ut fra erfaring både fornuftig og nødvendig at nett og produksjon har et tett samarbeid. Andre eksempler er å ha kraftverk gående i separatområder ved linjeutfall. Det vil si at strømforsyningen opprettholdes i et avgrenset område uten tilkobling til overliggende nett.

Glitre Energi AS trekker frem at det for en døgnkontinuerlig driftssentral er et personsikkerhetsmessig poeng å ha minst to personer i nærheten av hverandre i perioder med lav bemanning, ofte utenfor normal arbeidstid, i tilfelle alvorlige hendelser eller akutt sykdom. *Lyse AS* og *Lyse Elnett AS* sier at det ut fra beredskapsmessige hensyn er en fordel med større driftssentraler fordi dette gir sikrere driftssentralssystemer i tillegg til større fagmiljø og mer spesialisert personell. *Lyse AS* legger til at strenge begrensninger på samarbeid og øvelser vil kunne medføre svekket beredskap i krisesituasjoner.

Ringerikskraft Nett AS mener det er avgjørende at personell i en driftssentral har erfaring fra håndtering av forsyning til kunder i ordinære situasjoner for å ha mulighet til å fungere under ekstraordinære situasjoner. De skriver videre at hensynet til forsyningssikkerheten til kundene burde vært mer vektlagt i NVEs vurderinger. *NTE Energi AS* skriver også at hensynet til forsyningssikkerhet er et argument som er tillagt for lite vekt fra NVEs side, og stiller spørsmål ved om samfunnsnyten av bedre nøytralitet er vurdert opp mot potensielt svekket forsyningssikkerhet.

KS Bedrift og *Distriktsenergi* mener at det er viktig for forsyningssikkerheten og beredskap at det er mulig å samarbeide om felles driftssentraler slik det er i dag.

Nøytralitet

Høringsinstansene mener det er viktig at integrert kraftprodusent ikke får tilgang til annen informasjon enn andre aktører i markedet, og de fleste er positive til at driftssentralens nøytralitet festes i forskrift. *Skagerak Energi AS* skriver at foreslått tilnærming bidrar til ryddighet og begrenser muligheten for lojalitetskonflikter, i tillegg til å tilrettelegge for fremtidens nettdrift. *BKK Nett AS* mener forslagene er helt avgjørende for at nettselskapene skal bli oppfattet som en nøytral aktør. Med hensyn på nøytral opptreden og informasjon som kan utnyttes i markedet, skriver *NTE Energi AS* at dette kan sikres blant annet gjennom rapportering til Fosweb og gjennom klare retningslinjer for hvordan produksjonsvirksomhet skal anmelde og drifte sine kraftverk. *Tensio AS* mener det er nettsentralens funksjon som er viktig å regulere, og ber derfor NVE vurdere behovet for detaljert regulering av organisering og ansattforhold.

Ringerikskraft Nett AS skriver at det vil være viktig å tillate å kunne trekke på kompetanse fra søsterselskap i et konsern. De mener formuleringen med "bare ansatte i nettselskap" er unødig restriktiv. De mener at det heller burde innføres et overordnet krav til nøytral opptreden, og dermed gis anledning for å videreføre etablerte ordninger med

bruk av personell i en felles driftssentral som ikke er ansatt i nett. *Tensio AS* ber også NVE vurdere behovet for detaljert regulering av ansattforhold. De mener forslagene vedrørende bruk av mannskap på tvers er av mindre betydning så lenge instruksene og prosedyrene som styrer mannskapets handlinger sikrer nøytralitet.

Sogn og Fjordane Energi AS informerer om at mange av dagens kraftverk av historiske grunner er samlokalisert med kraftkrevende industri (og nett). I slike tilfeller skal ofte produsenten ut fra privatrettslige avtaler kjøre kraftverkene på en måte som hindrer at den kraftkrevende industrien får uplanlagte stanser på grunn av manglende forsyning. Ut fra slik forslaget til forskriftstekst foreligger, ser de ikke at produsenten har anledning til å motta nødvendig nettinformasjon til å sikre kraftforsyningen til den kraftkrevende industrien, og de foreslår derfor at det blir tatt inn formuleringer som gjør en slik informasjonsutveksling mulig. *AS Eidefoss* skriver at driftssentralsystemet deres i dag er organisert under vannkraft, fordi majoriteten av bilder og komponenter i systemet tilhører produsentvirksomheten. Selskapet sier at det er vanskelig å se hvilken fordel produksjon har ved å se skjermbilder av nettet. *KS Bedrift* kommenterer at dersom det ikke er mer enn en enkelt produsent av elektrisk energi eller fjernvarmevirksomhet innenfor nettselskapets område og det heller ikke er kapasitetsproblemer, ser ikke *KS Bedrift* at det er spesielle nøytralitetsproblemer.

Overgangsperiode og dispensasjon

Tensio AS skriver at tidsfristene til forslagene er såpass stramme at det forventes at flere nettselskap vil ha behov for dispensasjoner med bakgrunn i planer for endringer som skal gi full oppfyllelse av forskriftene innen rimelig tid. *NTE Energi AS* mener at NVE bør vurdere mindre detaljerte reguleringer for samarbeid om felles driftssentral, og åpne for overgangsordninger for de selskapene som trenger mer tid på å etablere nye driftssentralløsninger som følge av innstrammingene i forskriften.

Hydro Energi AS mener at det for selskaper med liten nettvirksomhet rettet mot eksterne kunder fortsatt må tillates at driftssentral inngår i juridisk enhet som omfatter i hovedsak kraftproduksjon eller industriproduksjon, enten gjennom dispensasjon fra energiloven eller forskriften. *AS Eidefoss* synes at NVE kunne åpnet for en organisering som kan tilpasses lokale forhold, men som likevel sørger for at nøytralitetsplikt og ikke-diskriminerende atferd blir ivaretatt. Problemstillingene NVE drøfter rundt driftssentralen er litt hypotetiske i deres situasjon, og i dag kjøper nett driftssentraltjenester fra vannkraft fullt og helt.

3.2.3 RMEs merknader

Generelt

I henhold til energiloven vil selskapsmessig skille ikke være til hinder for samarbeid om felles driftssentral mellom nettselskap og foretak som driver produksjon av elektrisk energi eller fjernvarmevirksomhet, så lenge nettselskapet har styring og ansvar for driftssentralens nettfunksjoner.

Vårt forslag til forskriftsbestemmelse innebærer blant annet at «*nettselskap har ansvar for anskaffelse, utvikling og drift av driftskontrollsystemet og andre relevante informasjonssystem, samt tildeling av rettigheter i disse. Bare ansatte i nettselskap skal ha adgang til nettselskapets del av driftssentralen*».

Driftssentralens funksjon har stor betydning for forsyningssikkerhet, generell nettdrift, beredskap, overvåking, koordinering og utførelse av koblinger m.m. Det er viktig at nettforetaket har full styring og ansvar for disse oppgavene. For å sikre at nettselskapene har styring og ansvar, i tillegg til å opptre nøytralt fra driftssentralen, har RME skissert to alternative måter å samarbeide på som kan ivareta dette, og dermed formalisere disse samarbeidsformene. Den første går på samarbeid om driftssentral og øvrig driftskontrollsystem, mens den andre går på salg av driftssentraltjenester. Disse samarbeidsformene kan eventuelt kombineres. Sammenhengen mellom dem kan leses ut fra forskriftsteksten, og de kommenteres derfor også delvis samlet.

Fordeling av kostnader

I forslag til ny § 4-15 har RME lagt opp til at nettforetak og andre foretak kan dele kostnader ved driftssentral og øvrig driftskontrollsystem, men foretakene kan ikke ha felles personell. Nettforetak og foretak som driver med produksjon av elektrisk energi eller fjernvarme må dermed ha separat personell med mindre nettselskapet selger driftssentraltjenester til annen virksomhet etter ny § 4-16 d). Man må dermed avveie kostnader forbundet med delte sentraler og separat personell med at annen virksomhet kjøper driftssentraltjenester av nettselskapet. Med disse løsningene mener RME at hensynet til nøytralitet og kostnader blir balansert på en god måte. Sistnevnte alternativ innebærer også at nettselskapet blir pålagt å tilby denne tjenesten til alle andre aktører tilknyttet gjennom område- og anleggskonsesjon. Integreert produsent vil dermed ikke oppnå en særlig fordel av samarbeidet sammenlignet med andre kommersielle aktører.

Beredskap og forsyningssikkerhet

For RME er det viktig at beredskap og forsyningssikkerhet i kraftsystemet blir opprettholdt uavhengig av måten driftssentraler organiseres på. Felles driftssentraler og rene nett- og produksjonssentraler vil ha de samme kravene og insentivene til å opprettholde kraftforsyningen ved både vanlige og ekstraordinære hendelser. Et tett samarbeid med produksjon og andre større aktører er avgjørende for å få dette til. Dette innebærer imidlertid en omstilling i enkelte samarbeidsformer på driftssentralen.

God koordinering er sentralt for at alle oppgaver som skal utføres i forbindelse med nettstyring og for at generell drift av kraftsystemet blir gjort på en hensiktsmessig måte. Flere av høringsinstansene har gode innspill på viktigheten av å ha driftssentraler i seg selv. Et par høringsinnspill trekker frem at felles driftssentraler med personell fra både nett- og produksjonsvirksomhet vil være bedre i beredskapssammenheng på grunn av korte beslutningsveier. RME vil fremheve at et distinkt skille mellom nett- og annen virksomhet i driftssentralen stiller krav til klare rutiner, gode systemer og tydelig ansvarsdeling for å håndtere hendelser internt i et nettområde, mellom nettområder og opp mot systemansvarlig ved både intakt og ikke-intakt nett. Det er viktig at det i forkant foretas vurderinger av hvilke typer situasjoner som kan oppstå og hva disse kan innebære, slik at man i fellesskap er godt forberedt på å håndtere disse.

Konsesjonærenes plikter knyttet til driftskoordinering, feilretting og håndtering av ekstraordinære situasjoner er presisert i forskriftene om systemansvar (fos), leveringskvalitet (fol) og kraftberedskap (kbf). For relevante paragrafer i fos skal systemansvarlig utarbeide retningslinjer der ansvar for koordinering og hva dette innebærer i forskjellige driftssituasjoner tydeliggjøres. Gjennom KILE-ordningen har

nettselskapene økonomisk insentiv til å drive med feilretting på en hensiktsmessig måte, og både fol og kbf supplerer dette ved å stille direkte krav til å gjenopprette forsyning uten ugrunnet opphold. Angående bemanning på driftssentralen er det opp til involverte selskap å bemanne sentralene og ha kompetanse tilgjengelig ut fra hva de selv mener er tilstrekkelig i henhold til kbf § 7-9, i tillegg til §§ 7-14 og 7-15 basert på driftskontrollsystemets klassifisering.

RME mener derfor at forsyningssikkerheten vil opprettholdes ved de to tillatte samarbeidsformene gjennom økonomiske insentiv, forskriftskrav og formaliserte ordninger for samarbeid. Med formaliserte ordninger for samarbeid vil man unngå rolleblanding i alle typer driftssituasjoner, og i stor grad legge til rette for profesjonalisering av nettdrift på den ene siden, og konkurranseutsatt virksomhet på den andre, som i sum skal fungere godt i fellesskap. Dette forutsetter som nevnt gode rutiner, tydelig ansvarsdeling, effektiv utveksling av relevant og nødvendig informasjon, regelmessige øvelser og et kontinuerlig fokus på å vedlikeholde og videreutvikle disse. Andre høringsinnspill rundt personell og instruksjoner omtales nedenfor i avsnittene om nøytralitet.

Nøytralitet

RME mener at den foreslåtte tilnærmingen er viktig for å sikre nøytralitet i den operative driften og planleggingen av denne. Uavhengig av om et nettselskap velger å samarbeide om felles driftssentral og øvrig driftskontrollsystem med integrert produsent og har separat personell, eller nettselskapet selger driftssentraltjenester til et slikt foretak, må nettselskapet sørge for at den integrerte produsenten ikke får særskilt tilgang på informasjon som kan utnyttes i markedet. Dette gjelder både informasjon som nettselskapet genererer selv og informasjon nettselskapet får fra andre markedsaktører. Nettselskap som har informasjon som kan utnyttes i markedet må velge å enten gi slik informasjon til alle relevante aktører samtidig, eller ikke gjøre informasjonen tilgjengelig for noen.

RME mener forslagene vil bidra til å øke bevisstheten rundt nettoperatorenes rolle og hvilken type markedsinformasjon de besitter. En mer aktiv styring og forvaltning av nettet gjør at nettselskap i større grad må tilrettelegge for, samhandle med og koordinere mellom ulike markedsaktører. At integrerte foretak ikke blander sammen ulike roller og interesser er dermed svært viktig, og er hovedintensjonen med en strengere regulering av driftssentraler. Ved samarbeid om felles driftssentral vil nettselskapet kunne forvente strengere krav til den årlige rapporteringen etter avregningsforskriften § 8-1a. Dette vil bidra ytterligere til ryddige prosesser og etterprøvbarehet. RME legger opp til en egen høring om dette.

RME mener at forslaget med separat personell er nødvendig for å sikre nøytral opptreden, og at det ikke er tilstrekkelig med overordnede krav knyttet til dette. Alternativet er som nevnt at nettselskapet selger driftssentraltjenester til produksjon- eller fjernvarmevirksomhet. Når det gjelder nettselskapets behov for informasjon for å drifte nettet, har de et eget ansvar for å sikre seg denne. Det gjelder både for tilgangen de selv har til informasjon, og hvilke typer informasjon som skal utveksles med andre. All informasjonsutveksling må avklares i samarbeid, og sikres gjennom forskjellige former for avtaler og prosesser.

Overgangsordning

I henhold til vårt forslag om ikrafttredelse, vil nye driftssentraler som opprettes etter 1.1.2021 måtte følge de nye kravene fullt ut.

For eksisterende felles driftssentraler som er organisert slik at de ikke vil tilfredsstillе de nye kravene, vil fristen kunne være noe knapp. Det kan for eksempel være behov for å gjøre endringer for personell, integrerte driftskontrollsystemer og i de fysiske lokalene. I tillegg har nettselskapene en plikt til å sikre at omstillingen i overgangsperioden ikke går ut over forsyningssikkerheten og beredskapen.

RME foreslår derfor en overgangsordning på ett år for eksisterende felles driftssentraler der det må gjøres større endringer for å tilfredsstillе de nye kravene. Med «*større endringer*» menes endringer som ikke enkelt kan ordnes innen ikrafttredelsen av bestemmelsen. I praksis blir det opp til nettselskapene selv å vurdere om de faller innenfor overgangsbestemmelsen. Se nærmere i punkt 3.9.

Dispensasjon

Nettselskap som har behov for en lengre overgangsperiode eller unntak fra kravene, kan søke om dispensasjon etter energiloven § 4-6 tredje ledd. Se punkt 1.3.2 for en nærmere omtale av dette.

3.2.4 Endelig forslag

Ny § 4-15 skal lyde:

§ 4-15. Samarbeid om felles driftssentral

Nettselskap og foretak som driver produksjon av elektrisk energi eller fjernvarmevirksomhet kan samarbeide om felles driftssentral og øvrig driftskontrollsystem.

Ved samarbeid om felles driftssentral med foretak som driver produksjon av elektrisk energi eller fjernvarmevirksomhet, skal nettselskap ha ansvar for anskaffelse, utvikling og drift av driftskontrollsystemet og andre relevante informasjonssystem, samt tildeling av rettigheter i disse. Bare ansatte i nettselskap skal ha adgang til nettselskapets del av driftssentralen.

Ansatte i foretak som driver produksjon av elektrisk energi eller fjernvarmevirksomhet kan ikke utføre driftssentraltjenester for nettselskap. Ansatte i nettselskap kan utføre driftssentraltjenester for foretak som driver produksjon av elektrisk energi eller fjernvarmevirksomhet innenfor rammene i § 4-16 bokstav d).

I ekstraordinære situasjoner kan ansatte i foretak som driver produksjon av elektrisk energi eller fjernvarmevirksomhet få adgang til nettselskaps del av driftssentralen og utføre driftssentraltjenester.

3.3 Salg av egen kapasitet

3.3.1 Opprinnelig forslag

Ny § 4-12 i energilovforskriften skal lyde:

§ 4-12. Salg av egen kapasitet

Nettselskap kan ikke selge eller leie ut egen kapasitet, unntatt i følgende tilfeller:

- a) Salg eller utleie av overskuddskapasitet i et begrenset omfang. Med overskuddskapasitet menes egen kapasitet som er anskaffet og opprettholdes for å dekke behov i foretakets egen nettdrift, men som ikke fullt ut kan benyttes for dette formålet. Nettselskap skal ikke bygge opp eller opprettholde egen kapasitet med formål om å selge eller leie denne ut.*
- b) Salg av fiberkapasitet engros. Nettselskap skal ikke bygge opp egen fiberkapasitet med formål om å selge eller leie denne ut. Salg av fiberkapasitet skal skje på like og ikke-diskriminerende vilkår.*
- c) I ekstraordinære beredskapssituasjoner kan nettselskap bistå andre foretak. Nettselskapet skal kreve et rimelig vederlag for slike tjenester. Et nettselskap skal ikke bygge opp eller opprettholde egen beredskapskapasitet med formål å bistå andre.*
- d) Salg av driftssentraltjenester til kraftprodusenter og foretak som driver fjernvarmevirksomhet. Nettselskapet skal ikke ta kommersielle beslutninger på vegne av konkurranseutsatt virksomhet. Salg av driftssentraltjenester til kraftprodusenter eller foretak som driver fjernvarmevirksomhet skal skje på like og ikke-diskriminerende vilkår. Nettselskap kan selge driftssentraltjenester til andre nettselskap.*

3.3.2 Høringsinnspill

Om salg av egen kapasitet

Alta Kraftlag SA, Distriktsenergi, BKK Nett AS, Energi Norge, Gudbrandsdal Energi Holding AS, Glitre Energi AS, Mørenett AS, Ringerikskraft Nett AS, Sogn og Fjordane Energi AS, Skagerak Energi AS og Troms Kraft Nett AS støtter NVE sitt forslag om å åpne for noe salg av egen kapasitet.

Energi Norge, Gudbrandsdal Energi Holding AS og Glitre Energi AS mener forslaget gir en god balanse mellom å sikre at ledig kapasitet ikke blir stående ubrukt med påfølgende samfunnsøkonomisk tap, og samtidig bidra til konkurranse i nettselskapenes leverandørmarked. Distriktsenergi synes forslagene fra NVE er fornuftige og positive for å skape mest mulig effektive nettselskap.

Sogn og Fjordane Energi AS mener at høringsutkastet gir nettselskapet tilstrekkelige og riktige rammer for salg av egen kapasitet. Det er viktig at mulighetene til slikt salg ikke innskrenkes utover det som NVE sitt høringsutkast legger opp til.

Mørenett AS påpeker at NVE bør ha en restriktiv holdning der monopolvirksomhet ikke blandes sammen med kommersiell virksomhet.

Gudbrandsdal Energi Holding AS mener at NVE bør ha med i vurderingen at leverandørmarkedet i distriktene er begrenset og at det derfor kan være uheldig å begrense fleksibiliteten i utnyttelse av egen og nærliggende nettselskaps kapasitet. *Klepp Energi AS* påpeker at det ofte er et lite fungerende entreprenørmarked i utkant Norge for kjøp av tjenester for drift og bygging av strømmettet.

Lyse Elnett AS mener at samarbeid om tjenester i nettvirksomheten gir mulighet for skalafordeler, herunder kostnadseffektivisering og større fagmiljø. Lokalt samarbeid i naturlige grensesnitt i nettvirksomheten gir positive synergieffekter og dermed lavere nettleie for kunde. De anmoder på det sterkeste om at det ikke legges begrensninger på nettselskapenes videresalg av overskuddskapasitet innenfor «nettvirksomheten» som er samfunnsøkonomisk rasjonelle, altså tjenester som reduserer kostnader i nettselskapet og for andre aktører – og dermed også for nettkunden.

Energi Norge og *Lyse Elnett AS* viser til at det kan være samfunnsmessig rasjonelt å selge overskuddskapasitet på flere områder enn de som er listet opp i høringsdokumentet. NVE anmodes om å ikke detaljregulere hva nettselskapet kan selge av tjenester, og i stedet legge overordnede prinsipper til grunn for reguleringen. *Lyse Elnett AS* viser blant annet til at nettselskap bør ha anledning til å selge prosjektledertjenester til andre deltagere i felles prosjekter, som for eksempel ved «fellesgrøfter» som er standard ved utbygging av infrastruktur.

Tensio AS støtter grunntanken bak NVEs forslag om salg av egen kapasitet. *Tensio AS* mener imidlertid at NVEs forslag til ny § 4--12 vil kunne begrense og forhindre samarbeid mellom nettselskap i for stor grad. Regelverket må balansere og veie ulike hensyn mot hverandre og det må bygges inn tilstrekkelig med fleksibilitet og frihetsgrader i regelverket som gjør det egnet til å dekke ulike typetilfeller over tid. Regelverket bør ikke utformes slik at det forhindrer bestemte organisasjonsformer og samarbeidsløsninger, mens andre løsninger som har samme innhold og resultat tillates.

Eidsiva Nett AS og *Hafslund Nett AS* forstår NVEs hensikt med å stille strenge krav ift. salg av overskuddskapasitet, men stiller spørsmål til hvordan dette i praksis vil fungere. De oppfatter at NVE i hovedsak her adresserer driftssentral og beredskapstjenester, men stiller spørsmål ved områder som kan ligge i grenselandet mellom nett og marked som for eksempel måling av vann og fjernvarme. NVE har pålagt nettselskapene å installere AMS-målere som kan kunne tilknyttes og kommunisere med andre type målere. Dermed bør måling og innhenting av måleverdier for disse energibærerne kunne være en oppgave nettselskapet kan levere. *Eidsiva Nett AS* og *Hafslund Nett AS* oppfordrer derfor til en konkretisering i forskriften som tillater levering av tjenester som øvrig virksomhet i begrenset grad så lenge tjenesten er sterkt tilknyttet nettselskapets kjernevirksomhet.

Nelfo er enige i intensjonen med endringsforslagene knyttet til salg av egen kapasitet. Når mulighetene for salg av egen kapasitet reduseres, vil nettselskapene i mindre grad ha flere ansatte enn nødvendig. De mener imidlertid at NVEs forslag bør skjerpes ytterligere. Slik forslagene er formulert, åpner de for en skjønnsmessig betraktning av hva som er overskuddskapasitet og hva som er kapasitet ment for salg.

Lyse Elnett AS mener at NVE bør se på begrepsbruk og en forenkling av rapporteringsregimet. De mener at det som NVE kategoriserer som salg av «egen kapasitet» i realiteten er en naturlig del av nettvirksomheten og hører ikke hjemme i

klassifisering «øvrige virksomhet». Det er helt ordinære tjenester innenfor nettvirksomheten som blir solgt til en ekstern eller konsernintern part med formål om kostnadsdeling (med et selvsagt profittpåslag). Den praktiske implikasjonen av rapporteringsskillet er at driftsresultatet nettselskap har på salg av egen kapasitet med dagens regelverk ikke kommer nettkundene til gode. Overskuddet fra «øvrige virksomhet» tilfaller i dag kun eierne og ikke nettkundene. De anmoder NVE om å forenkle rapportering til kun «nettvirksomhet», med formål om å redusere unødvendig ressursbruk på rapportering samt å la nettkundene få fordel av overskudd i salg av egen kapasitet.

Bokstav a) – Overskuddskapasitet

Distriktsenergi og KS Bedrift er positive til forslaget fra NVE. De viser til at i perioder på året eller når spesielle situasjoner oppstår er det god ressursutnyttelse å kunne anvende eller leie ut overskuddskapasitet. Det er begrenset tilgang på eksterne tilbydere av netjtjenester i deler av landet som underbygger behovet, hvilket også NVE legger vekt på. *Distriktsenergi* er også av den oppfatning at salg av overskuddskapasitet ikke skal være til hinder for et best mulig entreprenørmarked. *Distriktsenergi* er også positive til at NVE legger til grunn en formålsbestemt tilnærming til reglene.

Sognekraft AS mener at det er viktig at nettselskap har mulighet til å selge og leie ut kapasitet og ressurser i perioder med ledig kapasitet. *Sognekraft AS* mener at forslagene fra NVE er fornuftige for å skape mest mulig effektive nettselskap.

Tensio AS synes NVEs forslag til § 4-12 bokstav a) treffer balansen mellom en nøytral nettvirksomhet som ikke forstyrrer det frie marked og behovet for å kunne benytte ressursene som nettselskapet rår over i en noe videre forstand på en god måte, og forslaget vil derfor støttes.

Varanger Kraft AS uttaler at bygg- og anleggsmidler til nettselskapene er blitt utviklet i tråd med regulatoriske krav slik som krav til beredskap, sikkerhet, HMS, IKT med mer. Som eksempel nevnes eldre bygg som over tid vil ha varierende kapasitetsutnyttelse og det vil være avgjørende at krav om begrunnet overskuddskapasitet hos nettselskaper, tar hensyn til selskapenes egenart og driftsmodell over tid. De viser til at i deres nettområde har administrative bygg/næringsbygg lav omløpshastighet der alternativkostnadene på kapasitetstilpasning er for høye. *Varanger Kraft AS* foreslår at § 4-12, a) siste setning endres til: «*Nettselskap skal ikke bygge ut eller opprettholde egen kapasitet med formål om å selge eller leie denne ut, uten at det er begrunnet i driftskritiske og/eller driftsøkonomiske forhold.*»

Nelfo mener at definisjonen av overskuddskapasitet bør tallfestes, slik at man unngår en uthuling av kravet om at nettselskap ikke skal drive med annen virksomhet. Dette gjelder særlig i forbindelse med salg av overskuddskapasitet i entreprenør- og installasjonsmarkedet, samt markedet for fiberkapasitet. De mener videre at det bør forskriftsfestes at salg av overskuddskapasitet skal skje på markedsmessige vilkår og minst reflektere selvkost, inklusive kostnader for administrasjon og overhead, for de aktuelle ressursene.

Statnett SF påpeker at grensedragningen for salg av overskuddskapasitet ikke er presis, men at det er vanskelig å se hvordan det skal kunne gjøres noe særlig mer presis.

Bokstav b) – Fiberkapasitet

Distriktsenergi, KS Bedrift og Tensio AS støtter forslag til ny bokstav b) om salg av fiberkapasitet. *Distriktsenergi* erfarer at de fleste nettselskap legger eierforholdet til fiberinfrastruktur i egne eller deleide selskap utenfor nettselskapet. I de tilfellene der dette ikke er gjort vil nok forslaget fra NVE (som i realiteten innebærer åpne fibernett) være veien å gå på sikt. Det kan være behov for overgangsperioder slik at eksisterende avtaler og forpliktelser kan bli tilpasset de nye reglene.

Gudbrandsdal Energi Holding AS ønsker å minne om at nettselskapene i distriktene har tatt et stort ansvar i utbyggingen av fiber, et ansvar kommersielle aktører og myndigheter ikke har tatt, og at det fortsatt er et behov for utbygging i griseendte strøk.

Statnett SF påpeker at det i høringsnotatet sies at salg av enerett til all tilgjengelig fiberkapasitet er forbudt, noe de mener hører hjemme i selve forskriftsteksten.

Bokstav c) – Beredskapssituasjoner

Distriktsenergi, Hydro Energi AS, KS Bedrift og Troms Kraft Nett AS støtter forslaget om at nettselskap kan bistå hverandre i ekstraordinære beredskapssituasjoner. *Hydro Energi AS* påpeker at kravet om at nettselskap ikke primært skal bygge opp eller opprettholde egen beredskapskapasitet med formål om å bistå andre, ikke må avgrense nettselskapets plikt til å opprettholde en tilstrekkelig beredskapskapasitet for å håndtere ulike beredskapssituasjoner herunder ekstraordinære uvær- og feilsituasjoner slik at kraftleveransen til nettkundene ivaretas. *Distriktsenergi* mener det er viktig at nettselskapet skal kunne kreve et rimelig vederlag for slike tjenester. *Distriktsenergi* utelukker ikke at det kan være unntakstilfeller der dette vil være fornuftig å bygge opp eller opprettholde egen beredskapskapasitet med formål å bistå andre. I så fall bør det være mulig å søke dispensasjon for dette.

KS Bedrift mener det er spesielt viktig at NVE praktiserer adgangen til å bistå andre med skjønn og på en slik måte at man unngår at det ikke ytes slik assistanse i tilfeller hvor det kan være uklart om situasjonen rent formelt er «ekstraordinær».

Agder Energi AS mener det er viktig at forskriftene ikke legger begrensninger på hvilke ressurser man kan gjøre bruk av i beredskapssituasjoner. Kraftsystemet digitaliseres, og Norge blir mer og mer klimautsatt. De ulike delene av kraftsystemet vil i økende grad bli utsatt for klimapåkjenninger og sikkerhetsutfordringer. I kritiske situasjoner er det helt avgjørende at man kan utveksle tilleggskapasitet så raskt og smidig som mulig, herunder fra andre lokale aktører. Nettselskapene bør derfor kunne bistå andre foretak også i ordinære beredskapssituasjoner. Kraftforsyningens distriktssjefer (KDS) har en viktig rolle med å samordne og utnytte ressurser på tvers av selskaper i eget distrikt i ekstraordinære situasjoner. Nettselskapenes muligheter for å yte bistand bør ikke avgrenses til ekstraordinære beredskapssituasjoner.

Tensio AS anser det som unødvendig å regulere kapasitetsanvendelsen i beredskapssituasjoner slik det foreslås. Det virker helt unødvendig å skape et skille mellom hva som er ekstraordinært og hva som ikke kvalifiserer som ekstraordinært i

beredskapssammenheng. Dette kan variere over tid for samme hendelse og skape passivitet og forvirring i situasjoner der handlekraft og kort responstid er avgjørende. I fare for å bryte regelverket vil listen for hva som er ekstraordinært kunne settes for høyt. Regelverket som NVE foreslår, vil dermed øke risikoen for manglende eller forsinket mobilisering av essensielle beredskapsressurser med påfølgende skadevirkninger.

Tensio AS mener videre at kravet om at nettselskapet skal ta betalt for tjenestene også virker unødvendig. Reguleringen fungerer allerede slik at nettselskapet har insentiver til å ta betalt for alt det som er naturlig å kreve betaling for. Manglende betaling vil ha en negativ resultateffekt for virksomheten. NVE må la insentivene virke og unngå denne type unødvendige detaljer i reguleringen.

Skagerrak Energi AS mener også at unntaket for ekstraordinære beredskapssituasjoner bør justeres med hensyn til kravet om at nettselskapet skal kreve et rimelig vederlag for slike tjenester. De viser til at nettselskapene er underlagt en økonomisk insentivregulering. Lønnsomheten svekkes hvis et selskap gir en kostnadsfri eller rimelig bistand i en akutt beredskapssituasjon.

Bokstav d) – Salg av driftssentraltjenester

De fleste høringsinstansene har kommet med felles uttalelser til de to bestemmelsene som omhandler samarbeid om driftssentral og salg av driftssentraltjenester. Oppsummering av innspill og kommentarer er derfor hovedsakelig samlet og kategorisert i kapittel 3.2.2. Høringsinstanser med direkte kommentar til foreslått § 4-16 bokstav d) er gjengitt under.

Distriktsenergi mener forslaget fra NVE om at salg av driftssentraltjenester til kraftprodusenter og foretak som driver fjernvarmevirksomhet er fornuftig. *Distriktsenergi* er også enige i at nettselskapene ikke skal ta kommersielle beslutninger på vegne av konkurranseutsatt virksomhet og at salg av driftssentraltjenester til kraftprodusenter eller foretak som driver fjernvarmevirksomhet skal skje på like og ikke-diskriminerende vilkår. Forslaget om salg av driftssentraltjenester til kraftprodusenter og fjernvarmeforetak støttes også av *KS Bedrift*, som er positive til en videreføring av dette. *Lyse Elnett AS* sin erfaring fra salg av driftssentraltjenester er at både investeringskostnad og driftskostnad avlastes. I tillegg gir det sikrere driftssentralsystemer gjennom større fagmiljø og mer spesialisert personell.

Haugaland Kraft AS poengterer at nettselskapet må kunne drifte på vegne av og etter instruks fra produksjonsselskapet generelt, og ikke bare i forbindelse med fastsatte produksjonsplaner/bud i energimarkedene. For at nettselskapet skal kunne ivareta alle produksjonsrelaterte utfordringer som kan oppstå, må nettselskapet kunne ta instruks fra produksjonsselskapet om hvordan slike utfordringer skal håndteres. Slike instruks vil kunne gå ut på å utføre en gitt handling dersom en gitt utfordring oppstår. De ber derfor om at det presiseres at nettselskapet kan ta instruks fra produksjonsselskapet om håndtering av ulike driftsmessige forhold når de oppstår. *Sogn og Fjordane Energi AS* har et lignende innspill og foreslår at forslaget kun presiserer at ansatte i nettselskap ikke har anledning til å foreta noen markedsmessig vurdering på vegne av produsenter.

Nelfo frykter at samarbeid om felles driftssentral i realiteten vil medføre uønsket krysssubsidiering av kraftproduksjon og fjernvarme. De skriver at dette vil kunne føre til svekket konkurranse, særlig i varmemarkedet der fjernvarme møter konkurranse fra

alternative teknologier. *Nelfo* anbefaler derfor at NVE utformer krav som sikrer at kryssubsidiering ikke vil forekomme. *Nelfo* mener NVE bør utforme krav om bruk og rapportering av markedspriser for disse tjenestene, slik at det kan etterprøves om produksjon og fjernvarmevirksomhet betaler mindre enn det de måtte ha betalt for å kjøpe tjenesten i det åpne markedet.

3.3.3 RMEs merknader

Om salg av egen kapasitet

Utgangspunktet for forslaget om å tillate noe salg av egen kapasitet er at energiloven § 4-6 endres fra 1. januar 2021. Fra da av skal nettvirksomheten være «*adskilt fra annen virksomhet*». Som utgangspunkt kan nettselskapene da ikke drive med noe annet enn egen nettvirksomhet, noe som er en vesentlig innstramning.

I denne sammenhengen blir det viktig å skille mellom hva som er egen nettvirksomhet og hva som er annen virksomhet. Alle oppgaver som nettselskapene er pålagt å gjøre i lov eller forskrift faller inn under egen nettvirksomhet i denne sammenhengen. I tillegg fremgår det av forarbeidene til lovendringen at fellesføring ikke skal regnes som annen virksomhet.

Det fremgår av lovteksten at departementet kan i forskrift tillate noe salg av egen kapasitet. Forskriftsforslaget om salg av egen kapasitet er altså et unntak fra hovedregelen og regulerer hvilke andre oppgaver enn egen nettvirksomhet nettselskapene kan utføre.¹¹

RME er enige med høringsinstansene som påpeker at det er viktig å finne en god balanse mellom å sikre at ledig kapasitet ikke blir stående ubrukt med påfølgende samfunnsøkonomisk tap, og samtidig bidra til konkurranse i tilstøtende markeder. Vi mener at vårt forslag i stor grad finner denne balansen.

Noen høringsinstanser mener at listen over tillatt salg av egen kapasitet ikke er dekkende nok. De viser blant annet til at NVE har pålagt nettselskapene å installere AMS-målere som skal kunne tilknyttes og kommunisere med andre type målere, som for eksempel vann- og fjernvarmemålere, og at måling og innhenting av måleverdier for disse energibærerne bør være en oppgave nettselskapet får lov til å levere. RME mener at å utføre oppgaver som er pålagt nettselskapene i lov eller forskrift kan anses som en del av egen nettvirksomhet. Tilsvarende står nettselskapene fritt til å selge ut kapasitet de er pliktige til å bygge opp som overskuddskapasitet.

Virksomhet som ikke hører til egen nettvirksomhet må falle inn under en av de fire kategoriene, overskuddskapasitet, fibertjenester, beredskapssituasjoner eller salg av driftssentraltjenester, for å være tillatt å selge.

RME mener at denne begrensningen sikrer at nettselskapet kan utnytte ledig kapasitet, samtidig som de ikke får mulighet til å forstyrre tilgrensende markeder i for stor grad.

Tensio AS bemerker at regelverket ikke bør utformes slik at det forhindrer bestemte organisasjonsformer og samarbeidsløsninger, mens andre løsninger som har samme

¹¹ Som nevnt i høringsdokumentet er *kjøp* av tjenester ikke regulert i denne bestemmelsen. Hvilke tjenester et nettselskap kan kjøpe og hvordan, er blant annet regulert i energilovforskriften § 3-6 og kontrollforskriften § 2-8.

innhold og resultat tillates. Slik RME forstår det, sikter *Tensio AS* til sin organisering i et nettkonsern og utfordringene med denne modellen.

Reglene om selskapsmessig og funksjonelt skille retter seg primært mot integrerte foretak som driver både monopol og konkurranseutsatt virksomhet. Energiloven § 4-6 er utformet slik at man ikke fritt kan dele på ressurser i et nettkonsern, for eksempel ved at nettselskapene i konsernet utfører tjenester for hverandre. Etter vår vurdering, vil det være mest hensiktsmessig å vurdere eventuelle tilpasninger i den enkelte sak. Dette kan gjøres etter søknad om dispensasjon etter § 4-6 tredje ledd, se punkt 1.3.2.

Lyse Elnett AS har foreslått å fjerne «øvrig virksomhet» i den økonomiske og tekniske rapporteringen til RME slik at inntekter fra salg av egen kapasitet inngår i nettselskapets inntekter og kommer kundene til gode i form av lavere nettleie.

Dette temaet ligger utenfor denne høringen, men vi skal kort kommentere på forslaget.

I den økonomiske rapporteringen til RME er det bare salg av nettjenester til egne nettkunder som skal rapporteres under «nettvirksomhet».¹²

Andre leveranser fra et nettselskap som ikke gjelder kunder i eget nett, skal ikke føres som «nettvirksomhet». Dette vil gjelde salg av egen kapasitet under de fire kategoriene der slik virksomhet er foreslått tillatt. Både inntekter og utgifter ved slike leveranser skal føres under «øvrig virksomhet». Fordelen for nettkundene ved salg av egen kapasitet, for eksempel ved salg av driftssentraltjenester, vil være at kostnadene som skal rapporteres inn for nettvirksomheten blir lavere.

Normalt vil inntektene være høyere enn utgiftene, slik som *Lyse Elnett AS* legger til grunn. Det er riktig at denne differansen tilfaller eierne, etter dagens system. Det kan imidlertid tenkes at utgiftene vil kunne overstige inntektene, og da er det viktig at ikke nettkundene belastes med denne negative differansen.

Samfunnsøkonomisk vil det være mest riktig at nettleien reflekterer de reelle kostnadene ved drift av nettet. For å kunne fastslå korrekt datagrunnlag for de årlige inntektsrammene i et nettforetak må det være et tydelig skille mot annen type virksomhet i foretaket.

Bokstav a) – Overskuddskapasitet

I forslaget til bokstav a) åpnes det for at nettselskapene får en begrenset adgang til salg av overskuddskapasitet. Nettselskapene kan imidlertid ikke bygge opp egen kapasitet med formål om å selge denne ut. *Varanger Kraft AS* foreslår en utvidelse av bokstav a) som spesifiserer at nettselskapet skal kunne bygge opp kapasitet dersom det er begrunnet i driftskritiske og/eller driftsøkonomiske forhold.

Formålet med denne bestemmelsen er imidlertid at kapasitet som bygges opp i nettselskapet skal bygges opp på bakgrunn av nettmessige behov, og ikke fordi nettselskapene planlegger å selge denne ut. Dette innebærer blant annet at kapasitet som nettselskapene bygger opp på bakgrunn av for eksempel driftskritiske forhold, vil være

¹² Det er noen forskjeller på hva som regnes som nettvirksomhet etter energiloven § 4-6 og ved økonomisk og teknisk rapportering etter kontrollforskriften. For eksempel skal fellesføring, ifølge forarbeidene til energiloven, regnes som egen nettvirksomhet etter energiloven § 4-6, men ikke i rapporteringen.

tillatt. Det er derfor ikke behov for en endring i bokstav a) for å sikre at nettselskapene kan bygge opp nødvendig kapasitet for å sikre forsvarlig drift av nettet.

Det konkrete eksempelet fra *Varanger Kraft AS* gjaldt administrasjonsbygg i områder med lav omløpshastighet på næringsbygg. RME forstår eksempelet slik at det gjelder bygg for egen nettvirksomhet, men der ledige deler av lokalet leies ut. Den viktigste begrensingen i den foreslåtte regelen er at man ikke kan investere i overskuddskapasitet i nye bygg med formål om å leie ut. For eksisterende bygg må man gjøre en vurdering av om man kan opprettholde utleiekapasiteten. I denne vurderingen kan man ta hensyn til nettvirksomhetens behov over tid, geografiske og markedsmessige forhold, og omfang av utleievirksomheten. Vi mener derfor at forslaget er tilstrekkelig fleksibelt til at nettselskaper i begrenset omfang kan fortsette å leie ut ledige lokaler i egne bygg der dette er hensiktsmessig.

Lyse Elnett AS viser til at nettselskap bør ha anledning til å selge prosjektledertjenester til andre deltagere i felles prosjekter, som for eksempel ved «fellesgrøfter» som er standard ved utbygging av infrastruktur.

RME mener at ledelse av grøftegravingsprosjekter der ulike aktører deltar faller inn under «salg av overskuddskapasitet» så lenge prosjektet er nødvendig for at nettselskapet skal kunne utføre sine oppgaver og det er naturlig at nettselskapet leder et slikt arbeid. Dersom prosjektledelsen ikke kan begrunnes ut fra nettselskapets egne behov, har nettselskapet ikke anledning til å selge slike tjenester.

RME ser det ikke som hensiktsmessig å tallfeste tillatt salg av overskuddskapasitet i forskriftsbestemmelsen. En slik presisering vil trolig være lite treffsikker og kunne slå uheldig ut på flere måter. For det første vil det kunne skape en tilpasning der nettselskapene selger ut nøyaktig tillatt kapasitet, selv om de i utgangspunktet ikke hadde trengt å skaffe denne kapasiteten. For andre vil det kunne virke motsatt, ved at kapasitet som burde vært solgt ut i enkelte perioder blir stående ubrukt fordi nettselskapet har nådd grensen for tillatt salg.

Nettselskapene er selv ansvarlig for å begrunne hvorfor salg av overskuddskapasitet har vært nødvendig, og dette må dokumenteres og kunne vises til RME ved tilsyn.

Bokstav b) – Fiberkapasitet

Ved overgangen til nye krav om salg av fiberkapasitet kan det i enkelte tilfeller være selskap som er bundet opp av eksisterende avtaler om bruk av fibernettet. RME påpeker at avtaler til enhver tid må være i tråd med gjeldende bestemmelser i lov og forskrift. Ved endring i regelverket vil dette i enkelte tilfeller innebære at eksisterende avtaler må endres.

RME har forståelse for at det kan være behov for noe tid for å tilpasse seg de nye reglene. Vi foreslår en overgangsordning for salg av egen kapasitet i de tilfeller det foreligger eksisterende avtaler som må reforhandles. Overgangsregelen vil gjelde for salg under alle kategoriene i a) – d). Se mer om dette i punkt 3.9.

Vi foreslår ikke et forbud mot salg av enerett på fiber, men at salg av fiberkapasitet skal skje på like og ikke-diskriminerende vilkår. I den grad det er tilstrekkelig kapasitet, bør alle interesserte aktører få tilgang til fiberen på like vilkår. Dersom det ikke er

tilstrekkelig kapasitet, kan enerett eller rett for et begrenset antall aktører, tildeles for et begrenset tidsrom på bakgrunn av konkurranse mellom interesserte aktører. Ved salg til fiberselskap innen samme gruppe som nettselskapet, blir det særlig viktig at nettselskapet kan dokumentere at riktige prosedyrer er fulgt.

Det er riktig at nettselskapene i distriktene har tatt et stort ansvar for utbyggingen av fiber. Fra 2021 vil nettselskapene bare kunne bygge ny fiber dersom de selv har et behov for fiberen i egen nettvirksomhet. Et eventuelt behov for utbygging av fiber utover dette må gjøres av egne selskaper.

Bokstav c) – Beredskapssituasjoner

Noen høringsinstanser er negative til at salg av beredskapstjenester skal begrenses til *ekstraordinære* beredskapssituasjoner.

Det er imidlertid ikke ønskelig at nettselskapene skal kunne tilby beredskapstjenester helt fritt, fordi dette vil forstyrre konkurransen for slike tjenester. Ett av hovedformålene med selskapsmessig skille er nettopp at nettvirksomheter ikke skal drive annen konkurranseutsatt virksomhet. I ekstraordinære beredskapssituasjoner vil andre hensyn veie tyngre, og nettselskapene bør kunne yte bistand til andre nettselskaper eller til andre aktører.

Hva som er ekstraordinært, må vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle. I vurderingen må man ta hensyn til blant annet hendelsens art og omfang, skadepotensialet, hvilke typer tjenester det er behov for, og hvilke som finnes tilgjengelig på markedet. Det er en fordel om nettselskapene har interne rutiner for hvordan dette skal vurderes, slik at kriteriet ikke skaper passivitet og forvirring i situasjoner der handlekraft og kort responstid er avgjørende, jf. høringsuttalelsen til *Tensio AS*.

Det er viktig å presisere at «*ekstraordinære beredskapssituasjoner*» i den foreslåtte bestemmelsen er noe annet enn «*ekstraordinær situasjon*» etter energiloven § 9-1 og kraftberedskapsforskriften. Sistnevnte uttrykk er vesentlig mer snever og er ikke førende for salg av beredskapstjenester.

RME vil være varsomme med å ilegge sanksjoner der det er uklart om kriteriet er oppfylt. Dersom RME mener at kriteriet ikke er oppfylt i en konkret sak, vil RME normalt be om at rutinene endres innen en gitt frist.

RME mener det er viktig at alle nettselskap har tilstrekkelig kapasitet til å håndtere ulike driftssituasjoner, og at de ikke bør innrette seg på en måte som gjør dem avhengige av hjelp fra andre nettselskap med mindre noe ekstraordinært inntreffer. Dette kan gjøres enten ved å bygge opp egen kapasitet, eller ved å inngå avtaler i markedet.

Nettselskapene må påse at de oppfyller kravene til egenbemanning i energilovforskriften § 3-6, krav i kraftberedskapsforskriften og relevante krav i leveringskvalitetsforskriften og systemansvarsforskriften.

Dersom et nettselskap bygger opp kapasitet for å opprettholde tilstrekkelig beredskap for sin egen nettvirksomhet, kan de i tråd med den foreslåtte paragrafens bokstav a) selge denne kapasiteten som overskuddskapasitet når de ikke har bruk for den selv. Dette vil bidra til at ledig kapasitet ikke blir stående ubrukt.

For ekstraordinære situasjoner vil det være anledning til å inngå avtaler med andre nettselskap om en gjensidig hjelpeplikt. Forutsetningen er imidlertid at kapasiteten ikke bygges opp med formål om å bistå andre.

Med «rimelig vederlag» menes at man som hovedregel skal kreve markedspris for tjenesten, eventuelt kan selvkost også tillates. Det er altså ikke meningen at «rimelig» skal oppfattes som «billig». Formålet er at nettselskapets kunder ikke skal belastes for kostnader nettselskapet har ved å yte bistand til andre. Insentivreguleringen er ikke tilstrekkelig for å forhindre dette.

Bokstav d) – Salg av driftssentraltjenester

I forskriftsforslaget foreslår vi en bestemmelse som regulerer samarbeid om felles driftssentraler og øvrig driftskontrollsystem, og en annen bestemmelse om salg av egen kapasitet, herunder salg av driftssentraltjenester. Høringsinnspill som gjelder begge bestemmelsene, fremgår i punkt 3.2.2 og RMEs merknader til disse i punkt 3.2.3. I det følgende kommenteres høringsinnspill som bare knytter seg til forskriftsforslaget om salg av driftssentraltjenester.

Et par av høringsinstansene kommenterer at nettselskapet må kunne drifte på vegne av og etter instruks fra produksjonsselskapet generelt, ikke bare i forbindelse med fastsatte produksjonsplaner og bud i energimarkedene. Driftssentraltjenester utgjør en del av driftskontrollfunksjonen¹³, og går på salg av eller samarbeid om tilgang til driftskontrollsystem og oppgaver operativt personell utfører på driftssentralen. I forslaget til salg av driftssentraltjenester står det at tillatte driftssentraltjenester omfatter overvåking av anlegg, i tillegg til koordinerende og nødvendige tiltak for sikker operativ drift av disse. Det betyr at nettselskapet kan, og for så vidt burde, legge forhåndsdefinerte planer fra produksjonsselskapet til grunn for hvordan anleggene skal håndteres generelt, og ta imot instruks hvis driftsutfordringer oppstår. For å tydeliggjøre at det er nettopp dette forslaget legger opp til, foreslår RME å ta definisjonen av tillatte driftssentraltjenester inn i selve forskriftsteksten til ny § 4-16 bokstav d). Begrepet *sikker* blir fjernet fra definisjonen, slik at det blir tydelig at nettselskapet skal kunne gjennomføre nødvendige og koordinerende tiltak på anleggene de overvåker og kontrollerer i forbindelse med salg av driftssentraltjenester.

Nelfo har kommentert på risiko for feilprising av salg av tjenester mellom nettforetak og andre aktører som f.eks. kraftproduksjon og fjernvarmevirksomhet. Bestemmelsene om kryssubsidiering som finnes i forskrift om kontroll av nettvirksomhet vil fortsatt gjelde. Disse bestemmelsene ivaretar bl.a. krav om bruk av markedspris ved salg mellom konsernselskaper. Krav om tilleggsrapportering f.eks. i den årlige økonomiske rapporteringen til RME vil bli vurdert nærmere for oppfølging av de nye bestemmelsene om salg av egen kapasitet.

3.3.4 Endelig forslag

Ny § 4-16 skal lyde:

¹³ Driftskontrollfunksjoner har et annet innhold i kraftberedskapsforskriften § 7-1 tredje ledd og for å unngå forvirring foreslår vi å bruke begrepet «driftssentraltjenester» i forskriften.

§ 4-16. Salg av egen kapasitet

Nettselskap kan ikke selge eller leie ut egen kapasitet, unntatt i følgende tilfeller:

- a) Salg eller utleie av overskuddskapasitet i et begrenset omfang. Med overskuddskapasitet menes egen kapasitet som er anskaffet og opprettholdes for å dekke behov i foretakets egen nettdrift, men som ikke fullt ut kan benyttes for dette formålet. Nettselskap skal ikke bygge opp eller opprettholde egen kapasitet med formål om å selge eller leie denne ut.
- b) Salg av fiberkapasitet engros. Nettselskap skal ikke bygge opp egen fiberkapasitet med formål om å selge eller leie denne ut. Salg av fiberkapasitet skal skje på like og ikke-diskriminerende vilkår.
- c) I ekstraordinære beredskapssituasjoner kan nettselskap bistå andre foretak. Nettselskapet skal kreve et rimelig vederlag for slike tjenester. Et nettselskap skal ikke bygge opp eller opprettholde egen beredskapskapasitet med formål å bistå andre.
- d) Salg av driftssentraltjenester til kraftprodusenter og foretak som driver fjernvarmevirksomhet. **Tillatte driftssentraltjenester omfatter overvåking av anlegg, i tillegg til koordinerende og nødvendige tiltak for operativ drift av disse.** Nettselskapet skal ikke ta kommersielle beslutninger på vegne av konkurranseutsatt virksomhet. Salg av driftssentraltjenester til kraftprodusenter eller foretak som driver fjernvarmevirksomhet skal skje på like og ikke-diskriminerende vilkår. Nettselskap kan selge driftssentraltjenester til andre nettselskap.

3.4 Ledelsen i nettselskap

3.4.1 Opprinnelig forslag

Ny § 4-13 i energilovforskriften skal lyde:

§ 4-13. Ledende stilling i nettselskap

Personer med ledende stilling i et nettselskap kan ikke ha en ledende stilling i morselskap eller kontrollerende eier.

Hvis morselskapet eller en kontrollerende eier kun forestår overordnet eierstyring og administrative fellestjenester innenfor det integrerte foretaket, kan styremedlem i morselskap eller kontrollerende eier også være styremedlem i nettselskapet. Styret i nettselskap skal ha et flertall av medlemmer som ikke deltar i ledelsen i morselskap eller kontrollerende eier.

Med ledende stilling menes styreleder, styremedlem, daglig leder og andre ansatte med reell beslutningsmyndighet. Denne bestemmelsen gjelder for integrerte foretak som er omfattet av energiloven § 4-7.

3.4.2 Høringsinnspill

Agder Energi AS mener at forslaget legger for sterke restriksjoner på en eiers rett til å forvalte sine interesser og økonomiske verdier i nettvirksomheten.

Alta Kraftlag SA uttaler at retningslinjene for personer i ledelsen i høringsdokumentet vil vesentlig redusere eiers innflytelse på nettselskapet, eier er her avskåret fra normalt og rasjonelt bruk av konsernets nøkkelpersoner. For mindre selskaper, med begrensede ressurser, vil antallet ledere og andre ansatte med egnet kompetanse til å bekle styreverv være begrenset. I mindre sentrale strøk av landet, vil det i geografisk nærhet være få personer med kompetanse egnet til å bekle et flertall av styreplassene i nettselskapet. Nettselskaper er som kjent underlagt både spesielle og kompliserte regelverk, som det tar tid å få grundig oversikt over. I tillegg til svært sterke eierbegrensninger, som ikke følges opp av verken logisk argumentasjon eller sammenlignbar industriell tenkning i andre bransjer, er de foreslåtte reglene ikke definitive. En formulering som «andre personer i ledelsen med reell beslutningsmyndighet» vil være gjenstand for tolkning på et nivå så åpent at det i praksis vil være opp til den enkelte ansatte hos NVE å avgjøre hva som er innenfor regelverket. Det er meget bekymringsfullt at en så samfunns viktig bransje som energiforsyningen, skal reguleres etter slik «synsing og mening».

AS Eidefoss støtter Energi Norges høringsforslag der de går imot forslag til styresammensetning på nett. I tillegg har de innsigelser mot krav til egen daglig ledelse på nett ved funksjonelt skille. For *Eidefoss Nett AS* vil det være ineffektivt og fordyrende å måtte ansette en egen daglig leder. Hvis de blir pålagt dette, er kanskje behovet 20-30 % stilling, og slike daglige ledere finnes ikke. Da er 100 % eneste løsningen til en kostnad på 1,5 mill. kr. og mye kapasitet som man ikke har bruk for. Sammen med kostnader for et eget styre i nett, er kostnadsøkningen fort opp mot 2 mill. kr. Et annet stort praktisk problem i forskriftsforslaget, er at konsernsjefen bortimot nektes å ha reell styringsrett for nett. Det er faktisk uholdbart og ansvarsløst i en slik stilling å sitte med et stort ansvar for et datterselskap uten å kunne utøve dette ansvaret i praksis. Det stilles også spørsmål ved om dette er greit i forhold til aksjeloven. Konsernsjef og ledelsen på nett vil sitte i samme hus og kan vanskelig unngå daglig dialog. Ved streng tolkning av forskriftsforslaget, vil slik dialog bli forbudt. *Eidefoss* håper derfor at NVE revurderer dette kravet, i alle fall for selskaper under 100 000 nettkunder.

Haugaland Kraft AS er negative til NVEs forslag om at personer med ledende stilling i morselskapet ikke skal kunne ha en ledende stilling i nettselskapet, selv om morselskapet kun driver eierstyring, administrasjon og fellesfunksjoner. De mener at forslaget er industrielt feil fordi det vil være uheldig for den strukturelle utviklingen i nettbransjen og gi svekkede insentiver til effektiv drift.

Eidsiva Energi AS har spilt inn følgende hovedpunkter: Kravet til nøytralitet for nettvirksomheten er ivaretatt tilstrekkelig gjennom selskapsmessig og funksjonelt skille slik det følger av endringene i energiloven som trer i kraft 1. januar 2021. Kravet til selskapsmessig skille for alle nettselskaper gir tilstrekkelige kontrollmuligheter for å hindre kryssubsidiering. Det er industrielt og forretningsmessig feil å frata eier mulighet til aktiv eierskapsutøvelse via styret i nettselskapet. Forslaget vil ikke bidra til kostnadseffektivitet og lavest mulig nettariffer. *Eidsiva Energi AS* viser videre til at både i et industrielt, forretningsmessig, kunde og ikke minst samfunnsøkonomisk perspektiv er kostnadseffektivitet og nettleiutvikling viktig. Dette ivaretas best gjennom et aktivt industrielt eierskap. Dette hensynet må veie tyngre enn ytterligere vektlegging av hensyn til nøytralitet og risiko for kryssubsidiering.

Energi Norge støtter ikke NVEs forslag om at kun styremedlem i morselskapet som forestår overordnet eierstyring og administrative fellestjenester kan være styremedlem i nettdatter. Forslaget vil frata eier mulighet til aktiv eierskapsutøvelse gjennom strategisk og industriell utvikling av nettselskapet. Det vises spesielt til eiers mulighet til å være pådriver for:

- effektiv drift og kostnadsstyring ved overgang til lavutslippssamfunnet
- at næringen tar kunden på alvor slik at kostnadseffektiv utvikling av energisystemet gir lavest mulig nettleie
- finansiell styring og kompetanseutvikling
- strukturutvikling og strategisk posisjonering og utvikling av nettselskapet

Energi Norge mener avveiningen mellom forsvarlig eierstyring og krav til at nettselskapet opptrer nøytralt kan ivaretas på en bedre måte, og viser spesielt til program for overvåkning av nøytralitet.

Glitre Energi AS stiller seg bak *Energi Norges* høringsinnspill og kommer med følgende utfyllende kommentar. *Glitre Energi* synes det er vanskelig å forstå begrunnelsen for forbudet mot at personer i styret eller ledelsen i nettselskap som er del av et konsern, ikke skal kunne delta i «konsernledelsen». Dersom dette innebærer å sette krav om at «ledelsen» i nettselskapet ikke skal kunne delta i et koordinerende organ for styring og utvikling av fellesfunksjoner og andre felles anliggender i et konsern, mener *Glitre Energi* at dette hverken er nødvendig eller formålstjenlig. *Glitre Energi* foreslår derfor at regulator istedenfor å forby deltagelse i «konsernledelsen» setter krav til en selskaps-spesifikk dokumentert eier- og virksomhetsstyring som sikrer at nøytralitetskravene ikke skal brytes verken av eier, styret eller ledelsen i norske nettselskap.

Eierstyring som det er viktig å videreføre etter innføring av selskapsmessig og funksjonelt skille;

1. Kontantstrøm til investeringer og utbytte og finansiering av denne (utover kontantstrøm fra driften)
2. Allokering av investeringer og optimalisering ift lønnsomhet og finansieringsevne (vektlegging av tradisjonelle versus innovative tiltak for å møte fremtiden)
3. Utviklingen av kraftmarkedet med sol, batterier, nye fleksibilitetsmarkeder, utvikling av fleksibilitet hos forbrukerne, smarte ladeløsninger for transport mv, tilsier at eier bør være involvert i styring av forretningsutviklingsaktiviteter. Vi tenker at grensesnittet for hva som skal være monopol og hva som ikke skal være monopol løpende må vurderes og utfordres på en transparent og nøytral måte for å unngå ineffektivitet
4. Strukturrasjonalisering og -effektivisering (som myndighetene er opptatt å realisere) krever generelt alltid sterkt eierinvolvement og for energibransjen spesielt der energikonsern (eier) ofte sitter på andre aktiviteter som er viktige strategiske brikker for å få til sammenslåinger, er det avgjørende viktig for eier å sitte tett på styringen av slike prosesser (som er et styreansvar).

Siden personer med ledende stilling i morselskap ikke kan sitte i styret til nettselskapet og man i praksis vil ha behov for fora der morselskap kan diskutere overordnet eierstyring med nettselskapet vil det oppstå parallelle styringsstrukturer. Dette er uheldig, og vil gi nettselskapet en komplisert og ineffektiv styringsmodell.

Mørenett AS støtter NVE sitt forslag om ledende stillinger i nettselskap, og viser til at erfaring fra deres egen organisering tilsier at behovet for eierstyring håndteres godt innenfor et slikt forslag.

Nelfo stiller seg positive til skjerpede bestemmelser vedrørende funksjonelt skille, der NVE foreslår en innstramning i muligheten for at samme person har en ledende stilling i både nettselskap og morselskap. *Nelfo* er enige i NVEs oppfatning om at slike dobbeltroller kan svekke tilliten til nettforetakets nøytralitet. NVE foreslår likevel å åpne for at styremedlemmer i nettforetak skal kunne være styremedlem i morselskap. NVE begrunner dette unntaket med at et styremedlem ikke har en så stor innflytelse alene at det medfører noen særlig risiko for at morselskapet gir instruksjoner til nettselskapet i strid med energiloven. *Nelfo* er ikke enig i denne vurderingen. Felles styremedlemmer i morselskap og nettselskap vil etter deres mening skape risiko for konkurransehennende beslutninger i nettselskapets styre. De kan heller ikke se vesentlige fordeler ved å tillate felles styremedlemmer, og de anbefaler derfor at det ikke skal være tillatt.

NTE Energi AS uttaler at det i høringsdokumentet fra NVE foreslås en betydelig innstramning i muligheten til at samme person har såkalt ledende stilling i både nettselskap og morselskap. *NTE* støtter ikke NVE sine vurderinger knyttet til denne problemstillingen i høringsdokumentet og heller ikke forslaget til ny § 4-13 Ledende stilling i nettselskap. *NTE* mener videre at krav til nøytralitet for nettselskapene er viktig og at dette er godt ivarettatt gjennom funksjonelt- og selskapsmessig skille, slik det følger av endringene i energiloven som trer i kraft 1. januar 2021. *NTE* ser ikke et behov for en strengere regulering på dette området enn det som fremgår gjennom de vedtatte endringene av energiloven. Kravet om selskapsmessig skille gjelder da for alle og det er forventet at det funksjonelle skillet vil gjelde for alle nettselskaper med mer enn 10 000 kunder. *NTE* mener også at endringsforslaget kan svekke muligheten for strategisk utvikling av nettselskapene og at forslaget derfor er industrielt feil. *NTE* mener at det å frata eier muligheten til eierskapsutøvelse gjennom styrerepresentasjon i nettselskapet vil svekke eiers overordnede styring av utviklingen av nettvirksomheten og rolle som pådriver for eksempelvis kostnadsstyring, avkastning på investert kapital, strukturutvikling og strategisk posisjonering i en bransje i endring. På den bakgrunn foreslår *NTE* at ansatte med reell beslutningsmyndighet i morselskapet fortsatt skal ha adgang til å sitte som styremedlemmer i nettselskapets styre. De mener dessuten at det, ved behov, kan iverksettes andre tiltak for å sikre nødvendig tillit til nøytralitet, eksempelvis styrket internkontroll, dokumentasjon, rapportering og tilsyn.

Bodø Energi AS mener NVE går for langt i at ingen i morselskapet skal ha mulighet til å sitte i styret i nettselskapet, selv om morselskapet ikke driver noen form for kommersiell virksomhet. De uttrykker et sterkt ønske om å drive en sterk og aktiv eierstyring av *Nordlandsnett AS*, til det beste for kundene.

Ringerikskraft Nett AS mener at konsekvensene av forslaget for den løpende styring og samhandling mellom morselskap og nettselskap innenfor kraftkonsern er uakseptable. Forskriftsforslaget vil åpne for uklarheter og følgelig utfordringer i oppfølging av

eierskapet fra morselskapet til nettselskapet. Nettselskapet utgjør ofte en stor del av resultat og balanse i et kraftkonsern og det er følgelig et stort behov for utveksling av løpende informasjon om økonomisk utvikling på kort og lang sikt med resultat og likviditetsrapporter. Videre er det påkrevet med løpende oppdatering av prognoser for resultat og likviditet. Nettvirksomheten har naturlig en volatil kostnadsstruktur i det korte bildet f.eks. pga. KILE som betyr mye for resultatutvikling i nett og følgelig også i neste omgang for morselskapet. Ofte går en stor del av kontantstrømmen i et konsern til investeringer i nettvirksomheten som er finansiert med lån i morselskapet. Innføring av lovmessig begrensning i utveksling av normal kontakt og styringsinformasjon internt i konsernledelsen er meget uheldig. Behovet for tett kommunikasjon mellom morselskap og nettselskapet er grunnleggende for å oppnå en forsvarlig finansiell forvaltning hos begge parter. Slik informasjonsutveksling bør derfor ikke pålegges begrensninger gjennom forskrift. *Ringerikskraft* sier at det er stor sannsynlighet for at konsekvensene av forslaget kan bidra til å forringe forvaltning av viktige ressurser for samfunnet. *Ringerikskraft* advarer derfor mot at dette forslaget vedtas.

Sogn og Fjordane Energi AS viser til høringssvaret fra *Energi Norge*, og fremhever viktigheten av at representanter for morselskapet kan drive overordnet styring av nettselskapets økonomiske rammer. De mener som *Energi Norge* at representanter med reell beslutningsmyndighet i morselskapet bør kunne sitte som styremedlemmer i nettselskapets styre. *Sogn og Fjordane Energi AS* vil særlig framheve de sterke innvendingene fra både *Energi Norge* og *Distriktsenergi* knyttet til ledelsen i nettselskap og mulighet til å utøve eierskap i nettselskap eid av energikonsern. De stiller seg i hovedsak bak bransjeorganisasjonene sine høringsuttalelser.

Troms Kraft AS og *Troms Kraft Nett AS* anbefaler at kravet om at personer med ledende stilling i nettselskapet ikke kan ha ledende stilling i morselskapet modereres noe, ved at man i paragrafens tredje ledd begrenser termen «ledende stilling» til å gjelde styreleder, styremedlemmer og daglig leder. I tillegg mener de det er naturlig at ledende ansatte i eierselskapet skal kunne ha flertall i styret i nettselskapet. De mener at forslaget slik det nå foreligger vil vesentlig redusere eiers innflytelse på nettselskapet. I den grad eier i det hele tatt kan være representert i styret av nettselskapet er det gjennom styremedlem i eierselskap eller ansatte med liten innflytelse. Dette mener de bryter med industriell logikk. Det er velkjent innenfor alle industrier at aktivt eierskap øker sannsynligheten for å oppnå kostnadseffektiv drift. At det for nettselskap skal kunne legges til grunn en motsatt effekt av det aktive eierskap – at man øker muligheten for mer effektiv drift ved å tilsidesette eierne - kan de ikke se at det fins faglig grunnlag for å hevde.

Gudbrandsdal Energi Holding AS mener at forslaget kan gi dårlige insentiv for effektiv og fremtidsrettet drift.

Lofotkraft AS viser til at forskriftsforslaget innskrenker adgangen energiloven § 4-7 gir ledelsen i nettforetaket til å delta i ledelsen av foretak i samme konsern uten annen virksomhet. En praktisk viktig konsekvens av forskriftsforslaget vil være innskrenkningen av en i utgangspunktet lovlig adgang til at ledelsen i nettforetaket helt eller delvis kan utgjøre ledelsen i nettforetakets morselskap når morselskapet ikke driver annen virksomhet. *Lofotkraft* sier at forskriftsforslaget innebærer en tilsidesettelse av den eierstyringen som følger av selskapslovgivningen og etablerte prinsipper for god eierstyring og virksomhetsledelse. Nettforetaket vil typisk forvalte de største verdiene i

konsernet, og morselskapet vil derfor ha et særlig behov for å utøve god eierstyring i relasjon til nettforetaket. Så lenge morselskapet ikke driver annen virksomhet vil nøytralitet og ikke-diskriminering være vel ivaretatt. På denne bakgrunn mener Lofotkraft at ledelsen i morselskapet må kunne delta i ledelsen av nettforetaket og ved slik deltakelse avstå fra å: (1) delta i ledelsen i det eller de foretak i konsernet som driver annen virksomhet, og (2) gi instruksjoner om den daglige driften eller om avgjørelser som kan ha betydning for virksomheten i nettforetaket til foretak i konsernet som driver annen virksomhet. Selskapet sier også at «Det grønne skiftet» og innføring av ny teknologi vil stille nye krav til styring og drift av nettet som følge av endret belastning og funksjonalitet med tilkobling av ny type elektrisitetsproduksjon og nytt forbruksmønster. Krav om selskapsmessig og funksjonelt skille vil innebære at nettforetaket i det alt vesentlige er avskåret fra en offensiv deltakelse i «det grønne skiftet». *Lofotkraft* ber derfor om en utvidelse av dagens FoU-ordning slik at nettforetakene i økt grad kan initiere og finansiere FoU-prosjekter over inntektsrammen.

Nord-Østerdal Kraftlag mener forslaget til ny § 4-13 er uheldig fra et eierperspektiv fordi det i praksis ikke gir anledning for administrasjonen i morselskapet til å sitte i styret i nettselskapet, og at eier derfor er avskåret fra å kunne forvalte konsernets økonomiske rammer og strategiske føringer. Etter deres syn er dagens praksis hensiktsmessig innrettet med tanke på utøvelse av eierstyring ved at morselskapet kan ha relevante styremedlemmer i nettselskapet dersom morselskapet ikke bedriver annen virksomhet. De mener ulempene med begrensningene foreslått i § 4-13 overgår den antatte gevinsten.

Skagerak Energi mener at NVE går vesentlig lenger enn det som følger av kravene til funksjonelt og selskapsmessig skille ved endringene i Energiloven som trer i kraft fra 1.1.2021. *Skagerak Energi* finner det spesielt nødvendig å kommentere NVEs forslag i tredje ledd om at personer med ledende stilling i et nettselskap ikke kan ha ledende stilling i morselskap eller kontrollerende eier. NVE definerer blant annet her ledende stilling som «ansatte med reell beslutningsmyndighet». I et forsøk på å være presis fremstår NVE her som upresis. I praksis vil dette kunne omfatte svært mange og gir et inntrykk av at NVE ønsker å sikre seg en vetorett for hvordan selskapene organiseres.

Sognekraft AS sin oppfatning er at kravet til det funksjonelle skillet er unødvendig, fordyrende og byråkratiserende. De ser det som problematisk at administrativ ledelse i konsern ikke kan sitte i styret for nettselskapet. *Sognekraft* støtter ikke NVE sine vurderinger og mener at krav til nøytralitet er ivaretatt gjennom funksjonelt- og selskapsmessig skille slik det følger av endringene i energiloven som trer i kraft 1.1.2021. *Sognekraft* mener at det er industrielt feil å frata eier muligheten til aktiv eierskapsutøvelse via styret i nettselskapet.

Hydro Energi AS mener at Olje- og Energidepartementet ved rundskriv eller på annen måte bør klargjøre hva som anses som å «delta i ledelsen» i små selskap med få ansatte. Det bør også klargjøres hvilke begrensninger som skal gjelde for deltakelse fra morselskapets ledelse i nettselskapets styre. En ordning der morselskapet verken vil kunne utøve innflytelse gjennom instruks eller styredeltakelse vil være et betydelig avvik fra selskapsrettens normalordning, og det bør ikke være uklarhet rundt morselskapets stilling her.

Tensio AS mener at NVEs forslag om ny § 4-13 legger unødvendige og skadelige begrensninger på eierskapsutøvelsen og inkluderer en svakt begrunnet utvidelse av regelverkets virkeområde. Det vil etter deres syn være industrielt feil å frata eier muligheten til aktiv eierskapsutøvelse via styret i nettselskapet. For at kraftsystemet skal kunne være konkurransedyktig er det viktig å kunne drive kostnadseffektivt. I en tid med store endringer i kraftsystemet med betydelige utfordringer når det gjelder å bygge og drifte dette, er det viktig at eier har kompetanse til å drive god eierstyring. De foreslår at det åpnes opp for at konserndirektør i mor og eventuelt andre ansatte med reell beslutningsmyndighet i morselskapet kan sitte som styremedlemmer i nettselskapets styre. Dette da det er viktig for eiers styring av utvikling av nettvirksomheten at eier må kunne utføre eierskapsutøvelse via styret i nettselskapet. *Tensio* mener kravet til det funksjonelle skillet er unødvendig, fordyrende og byråkratiserende.

KS Bedrifts mener at kravet om funksjonelt skille for mellomstore nettselskap er unødvendig, fordyrende og byråkratiserende. Generelt mener *KS Bedrift* at NVE på dette området i for stor grad legger opp til en unødvendig detaljregulering. Dette kan illustreres med kravet om at «personer med ledende stilling i nettselskapet bør ikke delta i møter med konsernledelsen for å diskutere annet enn tillatt eierstyring og administrative fellestjenester». De mener at definisjonen av «personer i ledelsen» bør begrenses til styreleder og daglig leder. Dette med referanse til aksjelovens definisjon av daglig leder og denne persons fulle ansvar.

Klepp Energi AS mener at forslaget om å fjerne adgangen til å ha ledende stilling i både morselskap og nettselskap, er et lite egnet virkemiddel. Dersom forslaget blir vedtatt, vil dette med stor grad av sannsynlighet påføre energiselskapene merkostnader i form av ekstra lønn og styregodtgjørelse. Det er vanskelig å se at man oppnår noen større effekt i form av styrket vern mot diskriminerende opptreden og krysssubsidiert mellom foretakene med dette kravet.

Lyse AS er uenig i NVEs forslag til ny § 4-13. *Lyse* støtter, og ser klart viktigheten av at det påhviler nettselskaper og energikonsern en klar, tydelig og etterprøvbar nøytralitetsplikt. De er imidlertid av den oppfatning at kravene til nøytralitet er ivaretatt på en god og hensiktsmessig måte slik det følger av energiloven. Det er *Lyse* sin oppfatning at forslaget fra NVE både er styringsmessig og industrielt feil. Som morselskap i et konsern er det helt sentralt at man har anledning til å kunne utnevne det styret man til enhver tid mener er det beste for det relevante datterselskap. Dette er kjernen i eierskapsutøvelsen sett fra morselskapets side. Det må være mulig for eier å drive slik eierstyring uten at man opptrer i strid med kravene til nøytralitet. Forutsetningen er selvsagt at morselskapet kun driver eierstyring og administrative tjenester og ikke annen virksomhet. For *Lyse* vil det være viktig at man gjennom styret kan være en pådriver for effektiv drift og god kostnadsstyring og kontroll. De tror at en aktiv eierstyring vil bidra til å utvikle nettselskapet i tråd med både myndighetens og nettkundenes forventninger og krav.

For *Lyse AS* er det viktig at medlemmer av konsernledelsen kan velges som styremedlem i nettselskapet, men det er imidlertid ikke noe poeng at dette må være konsernsjefen. Det er også sentralt i eierstyringen av nettselskapet at morselskapet for eksempel kan legge føringer og premisser for avkastning på investert kapital, lavest mulig nettleie og ikke minst strukturendringer innenfor nettsektoren.

Det vil for *Lyse AS* være uaktuelt at aksjonærvalgte medlemmer av styret i morselskapet også er medlemmer av styret i et datterselskap. Etter deres oppfatning er dette en ordning som vil bryte med allment aksepterte styringsprinsipper og god governance. Det er konsernsjefen som er ansvarlig overfor styret i morselskapet og vår oppfatning er at det foreslåtte unntaket innebærer en pulverisering av ansvar og styring i et konsern.

Lyse Elnett AS er uenige i NVEs forslag til ny § 4-14. De mener forslaget innebærer at styret ikke lenger kan settes sammen av de kandidater som er best egnet.

BKK AS mener at energilovens bestemmelser om funksjonelt- og selskapsmessig skille som trer i kraft 1.1.2021 i tilstrekkelig grad ivaretar kravet til nøytralitet, og er av den oppfatning at forslaget til forskriftsbestemmelser ikke vil gi eier tilstrekkelig mulighet til å utøve nødvendig eierstyring, samt at konsernets kostnader til lønn og styregodtgjørelse vil øke dersom man ikke skal lempe på kravene til styrets og ledelsens kompetanse.

Statnett SF har ingen kommentarer til forslaget om å etablere forbud mot personsammenfall i ledelsen i nettselskap og ledelsen i holdingselskap eller kontrollerende eier. I bestemmelsen foreslås det videre å definere uttrykket person med ledende stilling, som er sentralt i bestemmelsen. Dette mener de er fornuftig. Det fremgår av høringsnotatet at uttrykket skal ha samme innhold som "personer i ledelsen" i energiloven § 4-7. De ser det imidlertid som en fordel at man har samme uttrykk i begge bestemmelser. Når det gjelder den foreslåtte definisjonen "styreleder, styremedlem, daglig leder, ansatte med reell beslutningsmyndighet", sier de tre første elementene seg selv. Det fjerde elementet bør også med.

Nordkraft Nett AS sier at det kunne være på plass å kommentere forslaget knyttet til ledelse i nettselskapet, men erfarer at dette blir belyst tilstrekkelig av andre høringsparter.

Statkraft AS mener at forslag til forskriftsbestemmelse om ledelse i nettselskap går for langt i å frata eiere av nettselskap vesentlige eierrettigheter. De mener at krav til nøytralitet som følge av allerede vedtatte lovendringer, samt de øvrige forslagene i høringsdokumentet, er tilstrekkelig for å sikre nettselskapenes nøytralitet.

Hydro AS mener at et krav om å skille mellom personer i ledelsen og morselskapet eller kontrollerende eier vil medføre at det opprettes flere styrer, og et eventuelt økende behov for flere ansatte med nødvendig kompetanse, da kompetanse og ledig kapasitet ikke lenger vil kunne brukes på tvers i de adskilte selskapene innad i konsernet. Resultatet av et slikt krav vil være et ineffektivt system, som vil bidra til økte kostnader både kort og lang sikt. Kostnadene ved å etablere og drifte en egen juridisk enhet med egen administrasjon kan vanskelig anses rasjonelt sammenlignet med størrelse på virksomheten. Økte administrasjonskostnader vil i tillegg bidra til å øke kostnadene og nettleien, slik at det til slutt er de få kundene som er knyttet til nettet som må ta regningen.

3.4.3 RMEs merknader

Generelt

Mange høringsinstanser mener at forslaget om ledelsen i nettselskap går for langt og begrunner dette med at det er unødvendig, at det fører til økte kostnader og at det fratager eierne av nettselskapene muligheten til å utøve aktivt eierskap.

RME er ikke enige i at forslaget om å stramme inn på muligheten til å ha dobbeltroller i konsernene er unødvendig. Selv om de fleste nettselskapene faktisk opptrer nøytralt i de fleste tilfeller, så vil det fortsatt være et spørsmål om de har den nødvendige tilliten blant eksterne aktører.

Høringsinnspillet fra *Nelfo* indikerer at så ikke er tilfelle. Som eksempel har de i sin høringsuttalelse skrevet at felles styremedlemmer i morselskap og nettselskap vil skape risiko for konkurransehemmende beslutninger i nettselskapets styre.

I tillegg skaper slike dobbeltroller utfordringer med å føre et effektivt tilsyn. Når samme person har en ledende stilling i både mor- og nettselskapet, er det svært vanskelig å avdekke at vedkommende på vegne av morselskapet har gitt en instruks til nettselskapet i strid med kravet til nøytral opptreden eller i strid med instruksforbudet i energiloven § 4-7. Vedkommende kan da si at han/hun har tatt beslutningen i kraft av sin ledende stilling i nettselskapet, uavhengig av sin rolle i morselskapet. For å kunne ilegge en sanksjon mot morselskapet er RME avhengig av å kunne sannsynliggjøre det motsatte, altså at beslutningen ble tatt i egenskap av vedkommende sin stilling i morselskapet, noe som er tilnærmet umulig.

Veldig få av høringsinstansene har vært inne på denne problemstillingen. *Energi Norge* har imidlertid vist til at program for overvåkning av nøytralitet vil være et bedre virkemiddel for å løse disse utfordringene.

RME mener at en videreutvikling av kravene til overvåkning av nøytralitet i avregningsforskriften vil være et viktig bidrag i denne sammenhengen, men at dette må komme som et tillegg, og ikke som erstatning for et sterkt funksjonelt skille.

De små og mellomstore selskapene har vært spesielt opptatt av kostnadene som følger av et funksjonelt skille, og dette har de kommunisert godt til RME i løpet av prosessen.

Slik det ser ut nå, vil selskaper med under 10 000 kunder kunne få unntak fra funksjonelt skille. For disse selskapene vil det i så tilfelle ikke bli noen kostnader knyttet til funksjonelt skille.

I tillegg er de viktigste delene av det funksjonelle skille regulert i energiloven § 4-7 med forarbeider.¹⁴ Den største delen av kostnadene følger altså direkte av kravene i loven.

Vårt forslag til forskriftsbestemmelse vil kunne føre til noen økte kostnader. Vi mener imidlertid at hensynet til nøytralitet og uavhengige nettselskap forsvarer denne økte utgiften. Vi foreslår likevel en viss oppmykning av forslaget sammenlignet med høringsutkastet, se nærmere nedenfor. Denne endringen kan redusere kostnadene noe.

For *Energi Norge* og deres medlemmer er behovet for å kunne drive aktiv eierstyring et viktig argument mot RME sitt forslag. Det anføres videre at forslaget er «industrielt feil» og at det fører til svekkede insentiver til effektiv drift. *Energi Norge* viser også til at prinsipper for god eierstyring «*corporate governance*» tilsier at eier må ha mulighet til selv å sitte i styret.

¹⁴ Prop.35 L (2015-2016) s. 24: «At f.eks. samme person er daglig leder i nettforetak og daglig leder i morselskap eller kontrollerende eier, vil etter departementets vurdering ikke være forenlig med forbudet mot instruks i den daglige driften av nettforetaket.»

Det primære styringsorganet for eier av et selskap er imidlertid ikke styret, men generalforsamlingen. Selv om muligheten til å utnevne styremedlemmene i nettselskapet begrenses, vil det fortsatt være generalforsamlingen som utnevner styret, og som til enhver tid kan skifte ut styret dersom de ønsker det. I tillegg kan generalforsamlingen fastsette vedtekter og retningslinjer for selskapet. Vi kan derfor ikke se at det er riktig slik det hevdes at man, etter den foreslåtte bestemmelsen, fratras muligheten for å drive overordnet eierstyring av nettselskapet.

Det fremgår av energiloven § 4-7 at muligheten til en aktiv utøvelse av eierskapet er begrenset. Det er ikke lov å gi instruksjer til nettforetak om den daglige driften eller om avgjørelser vedrørende utbygging eller oppgradering av nettet. Direktivteksten går noe lengre i å slå fast at nettselskapet skal være uavhengig i sin beslutningsprosess.¹⁵

Et unntak fra denne begrensningen er overordnet styring med nettforetakets økonomiske rammer. I høringsdokumentet har vi nevnt noen andre eksempler som vi mener vil falle inn under tillatt eierstyring. Dette gjelder finansiering og beslutninger knyttet til utbytte, konsernbidrag, sammenslåinger og oppkjøp.

Energi Norge og Glitre Energi AS har i sine høringsuttalelser nevnt noen områder hvor det er viktig at eierne, via styret i nettselskapet, kan være en viktig pådriver.

Det er imidlertid uklart for RME hvordan det er tenkt at morselskapet skal utøve denne pådriver rollen i praksis. Skal det ta konkrete beslutninger på de områdene som er nevnt, eller skal morselskapet begrense seg til å gi overordnede retningslinjer?

I grensen mellom overordnet eierstyring på den ene siden og daglig drift, utbygging og oppgradering av nettet på den andre siden, vil det være en del grensetilfeller. RME er usikker på om høringsinstansene med bruk av uttrykket «*aktiv eierskapsutøvelse*» mener noe annet enn overordnet eierstyring.

Samtidig har vi forståelse for noen av argumentene som fremsettes. Det gjelder for det første spørsmålet om hvorfor styremedlemmer i morselskapet kan delta i styret i nett, men ingen fra selve morselskapet, altså at man «hopper over» et ledd.¹⁶ I tillegg har vi forståelse for at morselskapet har behov for å få direkte informasjon om hva som skjer i nettselskapet, spesielt om forhold som har betydning for den økonomiske driften.

På bakgrunn av høringsinnspillene foreslår vi en endring i utkastet slik at personer i morselskapet med reell beslutningsmyndighet, altså mellomledere, kan delta som styremedlemmer i nettselskapet.

Vi foreslår å opprettholde kravet om at styret i nettselskapet skal ha et flertall av medlemmer som ikke deltar i ledelsen i morselskapet.

¹⁵ Se Direktiv 2009/72/(EF) art. 26 nr. 2 hvor det blant annet står: «*it shall be independent in terms of its organisation and decision-making*». I Kommissjonens tolkningsnotat, «[The unbundling regime](#)», på side 25 er direktivet fortolket på følgende måte: «*Within the scope of the approved financial plan, the DSO must have complete independence.*»

¹⁶ Litt av bakgrunnen for dette forslaget er at noen konsern har organisert seg slik i dag, men vi ser at en slik løsning ikke passer alle.

Første ledd

Det følger av energiloven § 4-7 første ledd at personer i ledelsen i nettforetak ikke kan delta i ledelsen i foretak som driver annen virksomhet innenfor det integrerte foretaket. Dette utelukker at samme person kan ha en ledende stilling i både nettselskap og et søsterselskap som driver annen virksomhet innenfor gruppen. Det fremgår videre av forarbeidene til loven at morselskap som kun forestår overordnet eierstyring og administrative fellestjenester, ikke anses å drive annen virksomhet.

I forskriftsbestemmelsens første ledd foreslås det som utgangspunkt å forby muligheten til å ha en ledende stilling i både morselskap og nettselskap. Første ledd må imidlertid leses i sammenheng med unntaket i andre ledd.

Andre ledd

Vi foreslår et unntak fra hovedregelen for de tilfellene der morselskap eller kontrollerende eier (heretter samlet omtalt som morselskap) bare forestår overordnet eierstyring og administrative fellestjenester.

I henhold til høringsutkastet kunne styremedlem i morselskapet, i slike tilfeller som nevnt, også være styremedlem i nettselskapet.

Vi foreslår å utvide unntaket i andre ledd slik at personer i morselskapet med reell beslutningskompetanse, men som ikke er daglig leder, kan være styremedlem i styret i nettselskapet.

Dette unntaket forutsetter at vedkommende person ikke samtidig har en ledende stilling i et av søsterselskapene. I slike tilfeller følger det direkte av loven at vedkommende ikke kan ha en ledende stilling i nettselskapet.

Unntaket kan illustreres med følgende tabell (endring i rødt):

		Nettselskap			
		Daglig leder	Ansatte med reell beslutningsmyndighet	Styreleder	Styremedlem
Morselskap uten annen virksomhet	Daglig leder	NEI	NEI	NEI	NEI
	Ansatte med reell beslutningsmyndighet	NEI	NEI	NEI	JA
	Styreleder	NEI	NEI	NEI	NEI
	Styremedlem	NEI	NEI	NEI	JA

Tredje ledd

Vi foreslår å opprettholde definisjonen av «*ledende stilling*» slik som opprinnelig foreslått.

Flere høringsinstanser mener at ansatte med «*reell beslutningsmyndighet*» ikke bør omfattes av begrepet «*ledende stilling*».

Ansatte med «*reell beslutningsmyndighet*» er imidlertid omfattet av ledelsesbegrepet i loven allerede etter dagens regelverk. RME foreslår i tredje ledd å forskriftsfeste det som allerede er gjeldende rett.

Som nevnt i høringsdokumentet fremgår dette av forarbeidene til energiloven, se Prop.35 L (2015-2016) s. 24 som henviser til Ot.prp.nr.61 (2005-2006), s 65.

I tillegg fremgår det av et tolkningsnotat fra Kommisjonen at begrepet som benyttes i direktivet, «*persons responsible for the management*» skal forstås slik at det også omfatter «*operational (middle) management*».

Forslaget fra RME går altså ikke lengre enn loven og heller ikke lengre enn EØS-regelverket på dette punktet. Hensikten med å forskriftsfeste det som allerede er gjeldende rett er å gjøre kravene til funksjonelt skille så tydelige som mulig.

Noen høringsinstanser påpeker at «*reell beslutningsmyndighet*» åpner for skjønn, og det er vi enige i. Vi har imidlertid ikke funnet en måte å definere dette nærmere på som vil passe for de fleste selskaper. I høringsdokumentet har vi beskrevet noen momenter som må tas med i vurderingen. Som hovedregel vil mellomledere være omfattet.

På sikt håper vi å kunne utarbeide en veileder for nøytralitet, i samarbeid med bransjen. I en slik veileder vil vi kunne avklare mange av de grensespørsmålene som oppstår i forbindelse med de nye kravene.

I tredje ledd andre setning står det at «*Denne bestemmelsen gjelder for integrerte foretak som er omfattet av energiloven § 4-7.*» Av lovtekniske hensyn foreslår vi å endre «*bestemmelsen*» til «*paragrafen*», og skille ut setningen i et eget ledd. Hensikten med regelen er at de som får unntak etter energiloven § 4-7 også får unntak fra denne paragrafen.

3.4.4 Endelig forslag

Ny § 4-17 skal lyde:

§ 4-17. *Ledende stilling i nettselskap*

Personer med ledende stilling i et nettselskap kan ikke ha en ledende stilling i morselskap eller kontrollerende eier.

Hvis morselskapet eller en kontrollerende eier kun forestår overordnet eierstyring og administrative fellestjenester innenfor det integrerte foretaket, kan styremedlem og andre ansatte enn daglig leder i morselskap eller kontrollerende eier også være styremedlem i nettselskapet. Styret i nettselskap skal ha et flertall av medlemmer som ikke deltar i ledelsen i morselskap eller kontrollerende eier.

Med ledende stilling menes styreleder, styremedlem, daglig leder og andre ansatte med reell beslutningsmyndighet.

Denne paragrafen gjelder for integrerte foretak som er omfattet av energiloven § 4-7.

3.5 Markedsføring og kommunikasjon

3.5.1 Opprinnelig forslag

Ny § 4-14 i energilovforskriften skal lyde:

§ 4-14. Markedsføring og kommunikasjon

Nettselskap skal i sin markedsføring og kommunikasjon skille seg klart fra enhver kraftleverandør og fra foretak i det integrerte foretaket som nettselskapet er en del av. Blant annet skal nettselskapets foretaksnavn, andre forretningskjennetegn og varemerke utformes slik at nettselskapet skiller seg klart fra kraftleverandører og fra andre foretak i det integrerte foretaket.

Enhver kraftleverandør og andre foretak i det integrerte foretaket skal i sin markedsføring og kommunikasjon skille seg klart fra nettselskap. Blant annet skal foretaksnavn, andre forretningskjennetegn og varemerke utformes slik at foretaket skiller seg klart fra nettselskap.

Dersom et nettselskap og en kraftleverandør utenfor det integrerte foretaket ikke oppfyller kravene i første og andre ledd, skal plikten til å endre sin markedsføring og kommunikasjon pålegges det foretaket som er sist i tid med hensyn til registrering eller bruk av foretaksnavn, forretningskjennetegn, varemerke eller andre former for markedsføring og kommunikasjon.

I vurderingen etter første og andre ledd skal det legges vekt på hvorvidt det foreligger fare for forveksling eller en utnyttelse av nettselskapets anseelse. I tvilstilfeller kan NVE fatte vedtak om hvorvidt vilkårene i første og andre ledd er oppfylt, og hvem som er pliktsubjekt etter tredje ledd.

3.5.2 Høringsinnspill

Forbrukertilsynet er positive til forslaget om markedsføring og kommunikasjon og mener det er viktig å sikre at forbrukerne er i stand til å skille nettselskap fra kraftleverandør, og på denne måten legge til rette for at forbrukerne kan ta informerte valg i kraftmarkedet. Fjordkraft AS mener at det er bra at NVE presiserer hva de mener med markedsføring og kommunikasjon, slik at også nye måter å drive markedsføring på faller inn under reglene.

Energi Norge støtter i hovedsak NVEs vurderinger som kan bidra til skille mellom monopoltjenester og tjenester som kundene kan velge selv. Samtidig foreslår de at morselskap uten virksomhet og nettselskapet kan ha like navn. Dette er viktig for foretak som har endret navn på all øvrig virksomhet, og hvor morselskapet ikke har virksomhet.

Gudbrandsdal Energi Holding AS støtter NVEs forslag og mener det vil bidra til klarhet mellom monopoltjenester og tjenester som kundene kan velge selv.

Mørenett AS støtter NVEs forslag om markedsføring og kommunikasjon, og viser til at deres erfaring med eget navn og logo er at omgivelsene får en klarere forståelse av funksjon og roller.

Ringerikskraft Nett AS og Nord-Østerdal Kraftlag SA er uenige i forslaget om at nettselskap og morselskap ikke kan ha samme navn når dette skiller seg klart fra de andre selskapene i konsernet.

Nord-Østerdal Kraftlag SA mener det er unødvendig og lite kundesvennlig at selskap som velger å skifte navn på strømselskap også må skifte navn på nettselskapet. De begrunner dette i at et nytt navn vil skape unødig usikkerhet og at det er større ulemper med å skifte navn enn fordeler.

Nelfo støtter både intensjonen og de foreslåtte bestemmelsene knyttet til differensiert merkevare. Et tydeligere skille mellom nettvirksomhet og konkurranseutsatt virksomhet, også når det gjelder merkevare, vil etter deres mening bidra til et mer velfungerende installasjonsmarked.

Klepp Energi AS er enige i de nye bestemmelsene om markedsføring og kommunikasjon, for å sikre at nettselskapene opptrer nøytralt.

Agder Energi AS har forståelse for at konkurranseutsatt virksomhet ikke skal kunne oppnå markedsmessige fordeler på grunn av identifikasjon med monopolvirksomhet.

Troms Kraft AS og Troms Kraft Nett AS er enig i at det er nødvendig å skille nettselskapets merkevare fra konkurranseutsatt virksomhet, men bare virksomhet som retter seg mot sluttbrukere. De kan ikke se en klar begrunnelse for at foretak uten konkurrenter, for eksempel morselskap uten annen virksomhet eller kraftprodusenter, også skal måtte skille sin merkevare fra nettselskapets. I fall en slik begrunnelse foreligger, må den komme klarere frem i merknadene, og særlig tydeliggjøre samfunnsnyttene holdt opp mot kostnadene for gjennomføring.

Hydro Energi AS deler ikke synet om at bestemmelsen skal gjøres gjeldende for de foretak i konsern som ikke har sluttbrukere.

Nordkraft Nett AS er enig i at det er nødvendig å skille nettselskapets merkevare fra konkurranseutsatt virksomhet, men bare de som har sluttbrukere. Morselskap og integrert kraftproduksjon bør ikke omfattes.

Haugaland Kraft AS er kritiske til forslaget om at nettselskap i markedsføring og kommunikasjon skal skille seg klart fra enhver kraftleverandør og fra foretak i det integrerte foretaket som nettselskaper er en del av. De påpeker blant annet at det kan være et hinder for rekruttering av personell til nettselskapet ettersom nettselskapet mister sitt etablerte navn og dermed taper i kampen om å rekruttere de beste hodene.

AS Eidefoss uttaler at de prinsipielt mener strøm og nettselskap burde kunne få lov til å beholde navnene sine. De mener at argumentet om fare for strømselskapets utnyttelse av nettselskapets anseelse og gode omdømme ikke er relevant i mindre områder hvor kundene allerede har kjennskap til selskapet.

Ringerikskraft Nett AS er enige i at det er fornuftig at en kraftleverandør og et nettselskap ikke har samme navn. De mener imidlertid at reglene ikke bør omfatte morselskap og integrert produsent. *Ringerikskraft Nett AS* sier videre at kunder i sin alminnelighet har vansker med å orientere seg i forhold til kraftbransjen. Det å bøte på denne forvirringen med å bytte navn på over 100 nettselskap kan få stikk motsatt effekt.

Hafslund Nett AS og Eidsiva Nett AS er positive til NVE sitt krav om differensiert merkevare mellom nettselskap og øvrig virksomhet for å ivareta nøytralitet og fordi nettselskapets kundekontakt blir viktigere i fremtiden. *Eidsiva Nett* mener at denne kontakten blir viktigere sett i lys av behovet for økt samspill med kundene, blant annet for

å kunne utnytte forbrukerfleksibilitet, hensynta kundenes økte effektbehov og dermed ivareta en effektiv nettutvikling.

Distriktsenergi har i en tilleggsuttalelse anført at regelverket for bruk av merkevare bør begrense seg til å regulere forholdet mellom nettvirksomhet og kraftomsetningsvirksomhet. *Distriktsenergi* kan ikke stille seg bak forslaget om at nettselskapets merkevare skal skilles fra all annen virksomhet. *Distriktsenergi* har fått tilbakemeldinger fra sine medlemmer på at dette først og fremst er uhensiktsmessig og ikke gir kundene noen umiddelbar fordel. Det er ikke de samme behovene på dette området, som ved omsetting av strøm. Reglene vil også kunne bidra til å øke forvirringen hos sluttbruker, framfor å redusere denne. *Distriktsenergi* har også lagt ved en juridisk betenkning som påpeker at regelverket går lengre enn påkrevd etter EØS-avtalen.

Alta Kraftlag SA, Distriktsenergi, KS Bedrift og *Sognekraft AS* er positive til at forskriften legger opp til at konsernet selv kan bestemme hvilke selskaper som skal skifte merkevare.

Troms Kraft Nett AS påpeker at det vil være konkurransevidende at noen kraftleverandører får beholde en sterk regional merkevare, dersom det er nettselskapet som skal skifte navn og innarbeidet merkevare. Dette vil bidra til å ytterligere bekrefte kraftleverandøren, mor- og søsterselskap sitt regionale ståsted, og ambisjonen om økt konkurranse på like vilkår vil fortsatt være uoppfylt. Å legge en ytterligere kostnad til nettselskapene, som allerede har hatt betydelige investeringer som må dekkes inn over nettleien, er det mange grunner til å unngå.

Hydro Energi AS mener at for selskap hvor nettvirksomhet kun utgjør en liten del av den totale virksomheten vil ikke nettvirksomheten profileres på en måte som gir en fordel for den øvrige virksomheten. *Hydro Energi AS* sitt syn er at det bør inntas en eksplisitt dispensasjonsadgang i forskriften for slike virksomheter.

Alta Kraftlag SA, Distriktsenergi, KS Bedrift, Nordkraft Nett AS og *Sognekraft AS* kommenterer at kravene til markedsføring og kommunikasjon som pålegges nettselskap og annen virksomhet på kort sikt vil medføre store engangskostnader for bransjen. *Alta Kraftlag SA* mener at det også vil bli store fremtidige kostnader. *Nordkraft Nett AS* mener at det sannsynligvis vil bli større kostnader på lengre sikt, da man ikke kan dele slike kostnader med konsernet. I siste instans vil dette påvirke kundene negativt i form av høyere nettleie. *KS Bedrift* er bekymret for at de reelle kostandene for denne prosessen kan bli en god del høyere enn hva NVE sin rapport sier. *Haugaland Kraft AS* mener forslaget er kostnadsdrivende og uten tilstrekkelig begrunnelse og at hensyn til forhindre krysssubsidiering og riktig kostnadsfordeling mellom selskapene allerede er ivarettatt gjennom dagens monopolregulering og tilsyn.

BKK AS mener at det ikke er usannsynlig at et krav til skille av markedsføring og kommunikasjon mellom nettselskap og konsern vil gi høyere kostnader både for nettselskapet og konsernet, uten at myndighetene oppnår de ønskede samfunnsøkonomiske gevinster. Dette vil blant annet kunne redusere konkurransedyktigheten til nettvirksomheten i forhold til konkurrerende alternativer, f.eks. desentrale løsninger uten å bruke strømmettet.

Gudbrandsdal Energi Holding AS mener at NVEs anslag på kostnader for å endre forretningskjennetegn og varemerke er for lavt dersom en mener alvor med å oppnå ønsket effekt.

Agder Energi AS legger til grunn at kostnader som påløper i forbindelse med skifte av varemerket etc. kan dekkes inn via nettselskapets inntektsramme.

Alta Kraftlag SA, Distriktsenergi, Energi Norge, Skagerak Energi AS, Sognekraft AS og Lyse AS mener at det er viktig at aktørene får tilstrekkelig med tid etter forskriftsteksten er vedtatt til det stilles krav om navnendring, merkevareendring og liknende slik at kostnadene ikke blir for høye. *Distriktsenergi, Skagerak Energi AS, Sognekraft AS* ønsker at NVE gir en minimumsperiode på minst 1 år.

Alta Kraftlag SA, Agder Energi AS, Distriktsenergi, KS Bedrift, Sognekraft AS, Energi Norge, Skagerak Energi AS og Lyse Elnett foreslår fleksibilitet eller en lengre overgangsperiode for å skifte navn og merkevare på diverse utstyr som bekledning, bil mindre synlig utstyr og maskiner. Dette vil kunne redusere kostnader og miljøbelastning.

Alta Kraftlag SA mener at kontroll med markedsføring og bruk av merkevarenavn bør legges til konkurransetilsynet, eller annen tilsynsmyndighet.

3.5.3 RMEs merknader

Hvilke selskaper skal omfattes?

Det synes å være en generell forståelse blant høringsinstansene for at integrert kraftleverandør skal, i sin markedsføring og kommunikasjon, skilles fra nettselskap.

Det har heller ikke kommet særlige innvendinger mot at dette også skal gjelde for eksterne kraftleverandører.

Flere høringsinstanser har imidlertid tatt til orde for at kravet bør begrenses til å gjelde kraftleverandører, slik at ikke annen konkurranseutsatt virksomhet innenfor konsernet omfattes. Alternativt mener noen at kravet kan begrenses til å omfatte virksomheter som selger tjenester til sluttbrukere.

RME har vurdert ulike alternativer, men kommet til at forslaget opprettholdes. Vi er enige i at det historisk sett har vært størst behov for å regulere integrert kraftleverandør. Samtidig er det viktig at regelverket også ivaretar behov fremover i tid, slik at det ikke blir nødvendig med nye krav om noen få år. Endringer i flere omganger vil totalt føre til høyere kostnader enn dersom man gjør dette på én gang.

I henhold til de nye reglene i energiloven må salg av fibertjenester til sluttbrukere skilles ut som en egen virksomhet i konsernet fra og med 2021. Ved salg av slike tjenester til sluttbrukere vil det etter vår vurdering være risiko for forveksling og for utnyttelse av nettselskapets anseelse dersom fiberselskapet har samme navn og merkevare som nettselskapet.

Tilsvarende hensyn gjør seg gjeldende for andre virksomheter som retter seg mot sluttbrukere, for eksempel ladestasjoner for elbiler.

Når det gjelder aktører som retter seg mot profesjonelle kunder, vil det ikke være like stor risiko for forveksling. Risiko for utnyttelse av nettselskapets anseelse vil imidlertid være

den samme. For eksempel vil integrerte produsenter kunne dra nytte av felles merkevare med nettselskapet, både når det gjelder generell anseelse i lokalsamfunnet og når det gjelder rekruttering. På denne måten får integrerte produsenter en fordel som de eksterne produsentene ikke får.

Risiko for krysssubsidiering vil gjelde for alle integrerte virksomheter som har samme merkevare som nettselskapet. Nettselskaper som markedsføres under samme merkevare som annen integrert virksomhet, skal ikke ta hele kostnaden. Selv om utgiftene fordeles er det vanskelig å avgjøre og føre tilsyn med hva som er en riktig fordeling.

I tillegg er det viktig å vurdere behovet for regulering opp mot nettselskapene sin rolle fremover i tid. Vi vet ikke sikkert hvordan en fremtidig DSO-rolle vil bli, men vi forventer at nettselskapene skal drifte nettet på en mer aktiv måte enn i dag. Dersom dette innebærer kjøp av fleksibilitet, kan man se for seg at integrert produsent konkurrerer i samme marked som eksterne aggregatorer og sluttbrukere. En felles merkevare for nettselskapet og produsent kan i så fall svekke tilliten til at nettselskapet behandler alle aktørene på lik måte.

Etter vår vurdering vil det være lite hensiktsmessig å tillate bruk av samme merkevare som nettselskapet, og så eventuelt vurdere en endring om noen år. Det vil være bedre å innføre slike krav samtidig som de nye kravene til selskapsmessig skille innføres.

Noen høringsinstanser har foreslått at nettselskap og morselskap kan ha samme merkevare, så lenge dette skiller seg klart fra de andre selskapene i konsernet. Så vidt vi vet er det ingen konsern som har organisert seg på denne måten i dag, og vi kan ikke helt se behovet for å tillate en slik ordning. Dersom all konkurranseutsatt virksomhet skal skilles fra nettselskapet, mener vi at dette også bør omfatte morselskapet. Et slikt skille vil bidra til å styrke tilliten til at nettselskapet opptrer nøytralt og uavhengig av konsernet for øvrig.

I særlige tilfeller vil det være mulig å søke om dispensasjon fra kravet, se nærmere om forslag til dispensasjonsadgang nedenfor.

Hvem må bytte merkevare?

I henhold til forslaget står de integrerte foretakene fritt til å bestemme om det er nettselskapet eller den øvrige virksomheten som må bytte merkevare.

En konsekvens av dette er at den integrerte kraftleverandøren og annen konkurranseutsatt virksomhet kan beholde eksisterende merkevare, mens nettselskapet må ta kostnaden ved å etablere ny merkevare. Dette innebærer at den konkurranseutsatte virksomheten i enkelte tilfeller får beholde en merkevare som delvis er bygget på nettselskapets anseelse og delvis finansiert av nettselskapet. Denne fordelingen vil avta og forsvinne etter hvert som tiden går.

Vi har vurdert muligheten for å stille krav til at nettselskapet skal overta innarbeidet merkevare, men kommet til at dette ikke er hensiktsmessig. Flere høringsinstanser har også uttrykt støtte til forslaget om valgfrihet.

Dispensasjonsadgang

Dispensasjon omtales generelt i kapittel 1.3.2. Som nevnt har ikke NEM-forskriften en generell dispensasjonshjemmel slik som i energilovforskriften § 9-4. Vi foreslår derfor å ta inn en slik hjemmel i bestemmelsen om markedsføring og kommunikasjon.

En slik adgang til å søke om dispensasjon kan for eksempel være aktuell for industribedrifter eller produsenter som hovedsakelig eier nett til eget bruk, men som likevel har inntektsramme.

Selskap som får dispensasjon fra krav til selskapsmessig skille etter energiloven § 4-6 vil kunne ha nett og annen virksomhet i samme juridiske enhet. Disse selskapene vil ikke bli pålagt å skille sin markedsføring og kommunikasjon internt i selskapet. Kravet om skille i forhold til eksterne kraftleverandører vil imidlertid gjelde også for disse selskapene.

Hjemmelsgrunnlag

Hydro Energi AS stiller spørsmål ved om energiloven § 4-6 eller § 4-7 gir adgang til å vedta forskrift om markedsføring og kommunikasjon.

Hjemmel for å innføre krav til markedsføring og kommunikasjon vil ikke være energiloven § 4-6 eller § 4-7, men den generelle forskriftshjemmelen i energiloven § 10-6 første ledd.¹⁷

Energiloven § 10-6 første ledd er generell og omtaler ikke krav til markedsføring og kommunikasjon spesielt. Vi mener likevel at den foreslåtte bestemmelsen vil ha tilstrekkelig hjemmel i § 10-6 første ledd. Formålet med den foreslåtte bestemmelsen er å sikre nøytrale nettselskaper og at konkurransen i tilstøtende markeder ikke forstyrres, noe som etter vår vurdering faller innenfor energilovens virkeområde.

Den foreslåtte bestemmelsen vil ikke være i strid med varemerkeloven. Varemerkeloven gir eier av registrert varemerke en rett til å nekte andre å benytte varemerket. Den foreslåtte bestemmelsen griper ikke inn i denne rettigheten.

EØS-rettslige forpliktelser

Forholdet til EØS-rettslige forpliktelser er omtalt i høringsdokumentet punkt 2.2.4. Det er riktig som påpekt av Distriktsenergi at vårt forslag til regulering går lengre enn påkrevd etter tredje energimarkedsdirektiv.

Kostnader og nytte

BKK AS stiller spørsmål ved forholdet mellom kostnader og samfunnsøkonomiske gevinster. Flere høringsinstanser kommenterer at kostnadene kan bli høyere enn estimatet som ble presentert i høringsutkastet.

I høringsdokumentet fremgår det at kostnadene er beregnet til 86 millioner kroner for hele bransjen samlet hvis nettselskapene skifter merkevare. RME kan ikke utelukke at det reelle tallet vil bli høyere, men dette er i stor grad avhengig av beslutninger som tas i de ulike nettselskapene.

Et skille i merkevare vil kunne bidra til en mer effektiv konkurranse i tilstøtende markeder. Det er vanskelig å kvantifisere den samfunnsøkonomiske gevinsten ved

¹⁷ Se også forskriftshjemmel i energiloven § 4-1 femte ledd.

forslaget. Etter vår vurdering er det sannsynlig at forslaget om regulering av nettselskapenes markedsføring og kommunikasjon vil være samfunnsøkonomisk lønnsomt. Se nærmere om dette i høringsdokumentet punkt 4.2.

Overgangsperiode

RME er enig i at det er behov for en overgangsperiode for endringene. Vi foreslår en overgangsperiode på ett år fra forskriften trer i kraft. I tillegg foreslår vi en mer fleksibel overgangsperiode for merking av eksisterende anlegg og utstyr, se nærmere om dette i punkt 3.9.

3.5.4 Endelig forslag

Ny § 4-18 skal lyde:

§ 4-18. Markedsføring og kommunikasjon

Nettselskap skal i sin markedsføring og kommunikasjon skille seg klart fra enhver kraftleverandør og fra foretak i det integrerte foretaket som nettselskapet er en del av. Blant annet skal nettselskapets foretaksnavn, andre forretningskjennetegn og varemerke utformes slik at nettselskapet skiller seg klart fra kraftleverandører og fra andre foretak i det integrerte foretaket.

Enhver kraftleverandør og andre foretak i det integrerte foretaket skal i sin markedsføring og kommunikasjon skille seg klart fra nettselskap. Blant annet skal foretaksnavn, andre forretningskjennetegn og varemerke utformes slik at foretaket skiller seg klart fra nettselskap.

Dersom et nettselskap og en kraftleverandør utenfor det integrerte foretaket ikke oppfyller kravene i første og andre ledd, skal plikten til å endre sin markedsføring og kommunikasjon pålegges det foretaket som er sist i tid med hensyn til registrering eller bruk av foretaksnavn, forretningskjennetegn, varemerke eller andre former for markedsføring og kommunikasjon.

*I vurderingen etter første og andre ledd skal det legges vekt på hvorvidt det foreligger fare for forveksling eller en utnyttelse av nettselskapets anseelse. I tvilstilfeller kan **Reguleringsmyndigheten for energi** fatte vedtak om hvorvidt vilkårene i første og andre ledd er oppfylt, og hvem som er pliktsubjekt etter tredje ledd.*

Reguleringsmyndigheten for energi kan i særlige tilfeller gi dispensasjon fra kravene i denne paragrafen.

3.6 Begrensning av reglens virkeområde

3.6.1 Opprinnelig forslag

Ny § 4-15 i energilovforskriften skal lyde:

§ 4-15. Nettselskap uten inntektsramme

Kravene i energiloven §§ 4-6 og 4-7, energilovforskriften §§ 4-11, 4-12, 4-13, 4-14 gjelder kun for nettselskap med inntektsramme.

3.6.2 Høringsinnspill

Bane NOR SF stiller seg positive til at det i forslaget presiseres at kravene i energiloven §§ 4-6 og 4-7, og energilovforskriften §§ 4-11, 4-12, 4-13 og 4-14 kun gjelder for nettselskap med inntektsramme. Disse kravene vil ikke være hensiktsmessige for foretak som *Bane NOR SF*, der det ikke stilles krav om selskapsmessig skille eller tildeles en inntektsramme.

Hydro Energi AS understreker viktigheten av at det etableres en mulighet for unntak for selskaper der den potensielle nytten av å stille krav om selskapsmessig og funksjonelt skille er mindre enn de ulemper gjennomføringen av et slikt krav vil medføre for selskapet. I henhold til bestemmelsene i energiloven kan det i enkeltsaker gis dispensasjon fra hele eller deler av kravene til selskapsmessig og funksjonelt skille. Det må foretas en konkret vurdering i det enkelte tilfellet av om det foreligger særlige grunner for dispensasjon. Et unntak er dermed etablert i energiloven, og tilsvarende bør etableres i forskriften. Forslaget til forskrift omfatter problemstillinger hvor det er naturlig å kunne differensiere kravene. Forskriften bør derfor etter *Hydros* syn inkludere unntak- og dispensasjonsmuligheter. For eksempel gjelder dette i forhold samarbeid om felles driftssentral, markedsføring og kommunikasjon.

Hydro bemerker at i henhold til energiloven § 3-4 har enhver anleggskonsesjonær plikt til å tilknytte uttaks kunder gitt at deres nettanlegg gir den mest rasjonelle tilknytningen. Dette er uavhengig om anleggskonsesjonæren er et nettselskap eller ikke. I henhold til energiloven § 3-4a gjelder i stor grad samme plikter for tilknytning av produksjon. Det er videre ingen mekanismer som sikrer at relevant områdekonsesjonær overtar de nettanleggene som inngår i tilknytningen der det er hensiktsmessig, dvs. områdekonsesjonæren står helt fritt til å vurdere dette selv. Dette betyr at en anleggskonsesjonær kan bli påtvunget rollen som et nettselskap og dermed ulike krav, for eksempel om selskapsmessig skille. *Hydro* mener at dette også er med å underbygge behovet for dispensasjon fra regelverk om selskapsmessig skille for aktører med mindre nettvirksomhet. I slike tilfeller kunne en vurdere om områdekonsesjonærer som normalt vil være underlagt alle krav for nettvirksomhet burde være pålagt å overta eierskapet til slike nettanlegg dersom anleggskonsesjonæren ønsker det.

Norske Skog Skogn AS mener at det bør gis unntak fra kravene om selskapsmessig og funksjonelt skille for industrivirksomheter som dem. Disse kravene er uheldig for en industrivirksomhet som *Skogn* av flere grunner, men det viktigste i denne sammenheng er at en slik plikt for *Skogn* ikke treffer formålet med reglene, om å sikre nøytral og ikke-diskriminerende nettdrift. Etter deres syn bør unntaket formuleres slik at *Skogn* og lignende selskaper ikke må skille ut deler av virksomheten i et eget selskap som driftes uavhengig av den øvrige virksomheten. Et slikt skille vil for det første medføre en lite hensiktsmessig og kostnadsdrivende struktur og drift av den samlede virksomheten på *Skogn*. For det andre kan reglene medføre konkurranseulempen for *Skogn* i den allerede svært konkurranseutsatte papirindustrien.

Tinfos AS anmoder på NVE om å vurdere behovet for utfyllende forskrifter knyttet til lovens dispensasjonsadgang på nytt. Etter deres oppfatning bør det i denne forbindelse presiseres at dispensasjonsadgangen blant annet kan anvendes der kravene om selskapsmessig og funksjonelt skille, ut fra det aktuelle nettets innretning, er uforholdsmessig ressurskrevende å oppfylle. Selv om det for så vidt er hensiktsmessig at

dispensasjonsadgangen i energiloven § 4-6 tredje ledd og § 4-7 tredje ledd er vidt formulert, i den forstand at bestemmelsene ikke inneholder begrensninger med hensyn til hvilke situasjoner som kan lede til dispensasjon, er det ut fra et forutberegnelighetshensyn lite tilfredsstillende at det ikke gis noe mer veiledning, i det minste om hvilke hensyn som normalt bør kunne ivaretas gjennom dispensasjonsadgangen.

Statnett SF har i sitt hørings svar vist til at de har flere datterselskaper og at de vurderer å søke dispensasjon for kravene knyttet til selskapsmessig og funksjonelt skille for disse.

3.6.3 RMEs merknader

Forslaget om å begrense reglene til nettselskaper med inntektsramme synes å være uproblematisk. De høringsinstansene som har uttalt seg om forslaget er alle positive.

Den foreslåtte bestemmelsen vil innebære et mindre unntak fra krav om selskapsmessig og funksjonelt skille. Det fremgår av forarbeidene at krav til selskapsmessig og funksjonelt skille bare var ment å skulle gjelde nettselskaper med inntektsramme, og dette foreslår vi å forskriftsfeste.

Et alternativ kunne vært å benytte muligheten for å gi dispensasjon etter søknad. En regulering i forskrift vil imidlertid gi bedre forutberegnelighet og mindre administrative byrder både for berørte aktører og for myndighetene.

Fritak for inntektsramme gis i forbindelse med søknad om omsetningskonsesjon. Kriteriene for fritak skal gjennomgås i forbindelse med neste konsesjonsrunde som gjelder fra 2021.

Hydro Energi AS, Norske Skog Skogn AS og Tinfos AS mener at reglene om selskapsmessig og funksjonelt skille ikke bør gjelde for dem og at vi bør vurdere unntak eller dispensasjonsadgang.

Ved utløpet av 2019 var det 19 slike ikke-ordinære nettselskaper med inntektsramme. De fleste av disse er produsenter eller store sluttbrukere som eier nett hovedsakelig til egen virksomhet.

Slike selskap kan søke om dispensasjon etter bestemmelsene i energiloven § 4-6 og eventuelt § 4-7, se nærmere om dette i punkt 1.3.2. For kravet til markedsføring og kommunikasjon, foreslår vi en egen dispensasjonshjemmel, se punkt 3.5.3.

RME har vurdert om man burde forskriftsregulere et unntak for noen av de ikke-ordinære nettselskapene, men kommet til at muligheten for å gi dispensasjon er en bedre ordning.

Hydro Energi AS skriver i sitt høringsinnspill at man bør vurdere å pålegge områdekonsesjonær å overta nettanlegg dersom anleggskonsesjonæren ønsker det. Dette ligger utenfor temaet for denne høringen, men vi tar innspillet med videre i vårt øvrige arbeid med regelverket.

Merknader til Statnett sitt høringsinnspill

Fra og med 1. november 2019 er Statnett, som eier av transmisjonsnettet, underlagt eiermessig skille etter energiloven § 4-8. Etter dagens regelverk er de også, formelt sett, underlagt selskapsmessig og funksjonelt skille. Etter lovendringen som trer i kraft i 2021,

fjernes imidlertid henvisningen til «*virksomhet som er tillagt systemansvar*» i energiloven § 4-6.

I forarbeidene til lovendringen, Prop.35 L (2015–2016), side 24 står det følgende:

«Departementet foreslår å ta ut referansen til integrerte selskap med systemansvar av bestemmelsen i § 4-6 om selskapsmessig skille, slik at denne gis anvendelse for nettselskaper på lavere nettnivåer enn transmisjon.»

RME har forstått lovendringen slik at Statnett, etter ikrafttredelsen av lovendringen, bare skal omfattes av det eiermessige skille, ikke kravene til selskapsmessig og funksjonelt skille. Med denne forutsetningen vil Statnett ikke bli berørt av forskriftsforslagene i denne høringsrunden. Vi har derfor ikke gått inn på de enkelte delene av Statnett sitt høringssvar.

Dersom det skulle være tvil om denne tolkningen, kan departementet vurdere å presisere i § 4-19 at reglene bare gjelder nettselskap med inntektsramme «*for distribusjons- og regionalnett*».

3.6.4 Endelig forslag

Ny § 4-19 skal lyde:

§ 4-19. Nettselskap uten inntektsramme

Kravene i energiloven §§ 4-6 og 4-7, ~~energilovforskriften forskrift om nettregulering og energimarkedet §§ 4-11, 4-12, 4-13, 4-14 4-15, 4-16, 4-17 og 4-18~~ gjelder kun for nettselskap med inntektsramme.

3.7 Tvangsmulkt og overtredelsesgebyr

3.7.1 Opprinnelig forslag

I energilovforskriften § 9-7 om overtredelsesgebyr gjøres følgende endring:

§ 9-7. Overtredelsesgebyr

Ved overtredelse av bestemmelsene i § 3-5, § 4-2 annet ledd, § 4-4 bokstav a, § 4-4 bokstav d første ledd første punktum, § 4-4 bokstav e ~~første punktum~~, § 4-8, § 4-11, § 4-12, § 4-13, § 4-14, § 5-1 første ledd, § 5-3 og § 7-1 tredje ledd, § 8-2 første ledd, § 8-3, § 8-4 og § 8-5, kan det ilegges overtredelsesgebyr, jf. energiloven § 10-7.

3.7.2 Høringsinnspill

Forbrukertilsynet støtter forslaget til endring i bestemmelsen om overtredelsesgebyr, og mener dette er egnet til å sikre etterlevelse av reglene.

Skagerak Energi AS tar forslaget til orientering og mener det er viktig at kravene som stilles er tydelige, og myndighetene er varsomme med å ilegge gebyr ved uklarheter.

Alta Kraftlag SA er skeptiske til å innføre en hjemmel til å ilegge overtredelsesgebyr og de har blant annet i Elhub/AMS-saken sett at det er svært uheldig at NVE har slik mulighet. NVE bør ikke ha rett til å ilegge overtredelsesgebyr. Dette må legges til et

myndighetsorgan som kan gjøre nøytrale vurderinger, som ikke er påvirket av de prosessene saken gjelder.

Distriktsenergi, Gudbrandsdal Energi Holding AS og KS Bedrift mener NVE bør være varsomme med bruken av sanksjonsmidler som tvangsmulkt og overtredelsesgebyrer. *Distriktsenergi, Gudbrandsdal Energi Holding AS og Sognekraft AS* mener at NVE har tilstrekkelig sanksjonsmidler med det som allerede er tilgjengelig. De er derfor skeptiske til at det innføres en ytterligere sanksjonsmulighet til NVE. NVE har også konsesjonsmyndighet der det kan stilles krav av denne karakter. Dersom et selskap ved salg av kraft velger å utnytte en nettselskaps merkevare til ett nettselskap og de ikke er en del av integrert virksomhet og dette selskapet trenger konsesjon, kan NVE stille krav i konsesjonen som i ytterste konsekvens gjør at konsesjonen trekkes tilbake. Ellers vil det være merkevarelovgivningen som vil kunne anvendes av rette myndighet om det skulle vise seg å være nødvendig.

3.7.3 RMEs merknader

Merknader til høringsinnspillene

Flere høringsinstanser mener at RME allerede har tilstrekkelige sanksjonsmuligheter. De fleste av disse instansene har imidlertid ikke gått nærmere inn på hvordan RME kan sikre overholdelse av enkeltbestemmelser der det ikke er anledning til å gi tvangsmulkt eller overtredelsesgebyr.

Distriktsenergi viser til at RME, som alternativ, kan trekke tilbake omsetningskonsesjonen ved brudd på regelverket. Dette er imidlertid en svært alvorlig reaksjon som ikke er særlig hensiktsmessig ved de aller fleste regelbrudd. Det skal være forholdsmessighet mellom brudd og reaksjon, og det er bare svært alvorlige brudd som kan medføre tap av konsesjon.

RME er enige i at myndighetene må være varsomme med å benytte seg av sanksjonsmidler som tvangsmulkt og overtredelsesgebyr. Elhub-saken, som noen viser til, var imidlertid ekstraordinær, og illeggelsen av tvangsmulkt kan i denne saken forsvares ut fra det store økonomiske skadepotensiale som mangelfull innrapportering av måleverdier har for systemet.

I de tilfellene der utfordringen går ut på å få aktørene til å rette seg etter regelverket, vil pålegg om retting normalt være tilstrekkelig. Deretter vil tvangsmulkt kunne være nødvendig dersom aktørene ikke retter innen fristen som er satt.

Overtredelsesgebyr har et annet formål og er spesielt relevant for ulovlige handlinger som enten er irreversible eller som har ført til en økonomisk vinning for overtrederen eller tap for andre aktører. I motsetning til tvangsmulkt, vil overtredelsesgebyr kunne ha en preventiv effekt på fremtidige handlinger av tilsvarende karakter.

Fra 1. november 2019 er RME en uavhengig enhet, og klage på RMEs vedtak skal nå behandles av en uavhengig klagenemnd. Dersom man skulle være uenig i avgjørelsen av klagenemnda, kan saken bringes inn for domstolene. Vi mener at systemet er lagt til rette for at det tas nøytrale avgjørelser i saker om illeggelse av sanksjoner.

Distriktsenergi viser i sitt hørings svar til at merkevarelovgivningen vil kunne anvendes av rette myndighet om det skulle vise seg å være nødvendig. Det er imidlertid ingen

myndighet som fører tilsyn med eventuelle brudd på varemerkeloven. Dette må hvert enkelt selskap selv følge opp og eventuelt gå til sak mot den som eventuelt bryter reglene. Det er heller ikke noe i veien for at man tillater andre å bruke sitt eget varemerke, noe som vil kunne være tilfelle innenfor konsern. Vi kan derfor ikke se at varemerkeloven har bestemmelser som kan erstatte en sanksjonsmulighet for RME.

Vi er enige i at myndighetene må være varsomme med å ilegge overtredelsesgebyr, dette gjelder spesielt ved uklarheter knyttet til kravene som stilles.

Tvangsmulkt

Energiloven § 10-3 gir departementet hjemmel til å ilegge tvangsmulkt ved overtredelse av energiloven eller bestemmelser eller pålegg gitt i medhold av loven. Denne myndigheten er delegert til NVE, så langt det ikke fremgår uttrykkelig at Reguleringsmyndigheten (RME) har denne myndigheten. Slik myndighet har RME fått i NEM § 8-2.

Spørsmål om å gi RME rett til å ilegge tvangsmulkt var ikke et tema i vårt høringsutkast fordi energiloven § 10-3 med tillegg av delegeringsvedtak den gang var ansett å være tilstrekkelig. Etter innføring av tredje energimarkedspakke må det imidlertid gjøres en endring i NEM § 8-2 for at RME skal ha denne myndigheten.

Vi mener departementet kan gjøre denne endringen uten høring, fordi det uansett er mulighet til å ilegge tvangsmulkt etter dagens regelverk. Den eneste forskjellen ved å endre NEM § 8-2 er at RME får denne myndigheten, og ikke NVE.

Overtredelsesgebyr

I høringsutkastet foreslo vi å endre energilovforskriften § 9-7 om overtredelsesgebyr slik at den også refererer til de nye bestemmelsene som vi foreslo tatt inn i energilovforskriften. Siden forslaget nå er at bestemmelsene skal inn i NEM, foreslår vi i stedet en endring i NEM § 8-3 om overtredelsesgebyr.

Endringen i forhold til høringsutkastet er bare en teknisk endring og innebærer materielt sett det samme som opprinnelig foreslått.

3.7.4 Endelig forslag

NEM § 8-2 skal lyde:

§ 8-2. Tvangsmulkt

Reguleringsmyndigheten for energi kan ilegge tvangsmulkt ved overtredelse av enkeltvedtak etter § 3-1 fjerde ledd, § 3-2 femte ledd, § 3-3 sjette ledd, § 4-4, § 4-5, § 4-6, § 4-7, § 4-8, § 4-9 annet ledd, § 4-10, § 4-11, § 4-14, § 4-15, § 4-16, § 4-17, § 4-18, § 6-2 annet ledd og pålegg som nevnt i § 8-1 første ledd.

NEM § 8-3 skal lyde:

§ 8-3. Overtredelsesgebyr

Reguleringsmyndigheten for energi kan ilegge overtredelsesgebyr til den som forsettlig eller uaktsomt overtrer eller medvirker til overtredelse av § 3-1, § 3-2, § 3-3, § 4-2 annet ledd, § 4-4, § 4-6, § 4-7 første, annet og tredje ledd, § 4-8, § 4-9 første ledd

første punktum og enkeltvedtak fastsatt etter annet ledd, § 4-10, § 4-11, § 4-14, § 4-15, § 4-16, § 4-17, § 4-18, § 5-2 første ledd, § 5-3, § 5-4, § 5-5, enkeltvedtak fastsatt etter § 6-2 annet ledd, § 7-1 første, annet og femte ledd, § 8-1 første og annet ledd, samt pålegg gitt i medhold av disse bestemmelsene når det i pålegget er særskilt bestemt at overtredelse kan medføre overtredelsesgebyr, jf. energiloven § 10-7 annet ledd.

3.8 Straff

3.8.1 Bakgrunn

I medhold av energiloven § 10-5 kan man straffes for brudd på loven eller bestemmelser eller pålegg gitt i medhold av loven. Påtalemyndigheten kan bringe slike saker inn for domstolene. Man kan ikke ilegges både overtredelsesgebyr og straff for samme overtredelse. Normalt vil overtredelsesgebyr være tilstrekkelig, men for mer alvorlige saker vil straff kunne være aktuelt.

I forskriften om nettregulering og energimarkedet (NEM) er det innført en bestemmelse om straff i § 8-4. En endring av straffebestemmelsen har ikke vært på høring, og RME foreslår derfor ikke å endre denne når det gjelder substansen.

Brudd på den eksisterende nøytralitetsbestemmelsen i § 4-7 andre ledd er imidlertid omfattet av straffebestemmelsen i dag. Siden vi foreslår å ta ut nøytralitetsbestemmelsen fra § 4-7 andre ledd og overføre den til en ny § 4-14, må man, for å opprettholde dagens ordning, ta inn en henvisning til § 4-14 første ledd i bestemmelsen. Den foreslåtte § 4-14 første ledd er helt identisk med det som i dag står i § 4-7 første ledd. En henvisning til § 4-14 første ledd innebærer derfor ingen materiell endring i § 8-4.

§ 4-14 andre ledd er ikke ment å være en innstramming av nøytralitetsplikten slik noen av høringsinstansene har nevnt. Meningen er å presisere innholdet i nøytralitetsplikten for nettselskap som er en del av et integrert foretak. Et bedre presisjonsnivå kan imidlertid ha en virkning i forhold til straffebestemmelsen som følge av legalitetsprinsippet i Grunnloven § 96. Vi foreslår derfor ikke å inkludere § 4-14 andre ledd i straffebestemmelsen i denne omgangen.

§ 4-14 tredje ledd innebærer en utvidelse av nøytralitetsplikten. En henvisning til dette leddet kan etter RMEs vurdering ikke tas inn i § 8-4 uten en ny høring.

3.8.2 Endelig forslag

§ 8-4 første ledd skal lyde:

Den som overtrer § 3-1, § 3-2, § 3-3, § 4-2 annet ledd, § 4-4, § 4-6, § 4-7 første, annet og tredje ledd, § 4-8, § 4-9 første ledd første punktum og annet ledd, § 4-10, § 4-11, § 4-14 første ledd, § 5-2 første ledd, § 5-3, § 5-4, § 5-5, § 7-1 første, annet og femte ledd, § 8-1 første og annet ledd, straffes med bøter eller fengsel i inntil 1 år eller begge deler.

3.9 Ikrafttredelse og overgangsordning

3.9.1 Opprinnelig forslag

Forskriften trer i kraft 1. januar 2021.

3.9.2 Høringsinnspill

Fjordkraft AS presiserer viktigheten av at de foreslåtte endringene blir iverksatt så raskt som mulig. De påpeker at bransjen har vært forberedt på disse endringene lenge. Det er flere endringer som skal tre i kraft ved inngangen til 2021, og *Fjordkraft* mener det ville vært naturlig at de foreslåtte forskriftsendringene også vil bli gjort gjeldende senest fra 1. januar 2021.

KS Bedrift mener det vil være kort tid fra forskriften er vedtatt til foreslått ikrafttredelse. *KS Bedrift* er kjent med at mange selskap allerede har gjennomført omdanninger og tilpasninger til forventede endringer, men det er også en del selskap som venter på endelig ordlyd før de gjør endringer. Dette må oppfattes som helt rasjonelt og rimelig. *KS Bedrift* mener derfor at den endelige forskriften bør tre i kraft tidligst 1.1.2023 slik at selskapene har tilstrekkelig tid til å gjennomføre endringene etter at regelverket er klart.

Flere høringsinstanser har foreslått overgangsregler for bestemmelsene om felles driftssentral, salg av egen kapasitet samt markedsføring og kommunikasjon. Se nærmere om disse innspillene i punkt 3.2.2, 3.3.2 og 3.5.2.

3.9.3 RMEs merknader

Lovendringen som innebærer at alle integrerte foretak skal gjennomføre selskapsmessig og funksjonelt skille, vil tre i kraft 1.1.2021.

RME foreslår at endringsforskriften skal tre i kraft samtidig som lovendringen.

For enkelte av bestemmelsene kan det imidlertid være hensiktsmessig å innføre en overgangsperiode for å gi bransjen nødvendig tid til omstilling.

For eksisterende felles driftssentraler hvor det må gjøres større endringer for å tilfredsstille kravene i § 4-15, foreslår vi en overgangsperiode på ett år fra ikrafttredelsen. Det samme gjelder eksisterende avtaler om salg av egen kapasitet som går ut over begrensningene i foreslått § 4-16.

Vi foreslår også en overgangsperiode på ett år fra ikrafttredelsen av forskriften for bestemmelsen om markedsføring og kommunikasjon. I tillegg foreslår vi å ta inn en særskilt overgangsregel for bruk av navn og logo på eksisterende stolper, mindre trafostasjoner og anlegg med perifer beliggenhet, slik som omtalt i høringsdokumentet punkt 3.6.2. Basert på innspill fra høringsinstansene har vi også inkludert arbeidsklær og mindre synlig utstyr. Vi har ikke satt en frist for denne overgangsregelen, men overlater til nettselskapene å gjennomføre utskiftningen når de mener det er hensiktsmessig. Alt nytt utstyr og nye anlegg skal merkes i tråd med forskriften fra 1. januar 2022. Det samme gjelder eksisterende kjøretøy, disse er ikke omfattet av den særskilte overgangsregelen.

3.9.4 Endelig forslag

Forskriften trer i kraft 1. januar 2021.

Følgende overgangsregler gjelder:

1. *Plikten til å innrette seg etter kravene i § 4-15 inntretr 1. januar 2022 for nettselskaper som må gjennomføre større endringer i eksisterende driftssentraler for å oppfylle kravene.*

2. *Nettselskaper som før vedtakelsen av denne forskrift har inngått avtaler om salg av egen kapasitet som går ut over begrensningene i § 4-16, må endre disse avtalene senest innen 1. januar 2022.*
3. *Plikten til å innrette seg etter § 4-18 inntretr 1. januar 2022. Nettselskapene kan selv vurdere tidspunktet for utskiftning av navn og merkevare på eksisterende stolper, mindre trafostasjoner, anlegg med perifer beliggenhet, arbeidsklær og mindre synlig utstyr.*

4 Andre høringsinnspill

4.1 Kommunalt foretak

Hå kommune ser det som ønskelig at det fortsatt skal være mulig for kommuner å organisere kommunale nettselskap som kommunale foretak (KF). Alternativt foreslår *Hå kommune* at nettselskap som er organisert som KF til og med 1. januar 2021 etter søknad kan innvilges dispensasjon til å fortsette som KF. *Jæren Everk* er et kommunalt foretak med *Hå kommune* som eier.

RME vil bemerke at etter energiloven § 4-6 skal nettvirksomhet være organisert som en egen «*selvstendig juridisk enhet*». Kommunale foretak er ikke selvstendige juridiske enheter, men formelt en del av kommunen. Dette fremgår av den nye kommuneloven § 9-1 andre ledd. Nettvirksomhet som er organisert som kommunale foretak vil derfor ikke oppfylle kravene til selskapsmessig skille fra 1.1.2021.

Spørsmål om dispensasjon er behandlet i punkt 1.3.2.

4.2 Grensen for funksjonelt skille

Fortum Consumer Solutions AS, Mørenett AS og Tussa Energi AS uttaler at krav om funksjonelt skille bør gjelde alle nettselskap, uavhengig av størrelse. *Tussa Energi AS* mener det også bør vurderes om eiermessig skille mellom monopol og konkurranse burde gjelde for de største nettselskapene.

Jæren Everk KF, Hå kommune, Klepp Energi AS, Nordkraft Nett AS, AS Eidefoss og Nord-Østerdal Kraftlag SA mener et unntak fra funksjonelt skille for nettselskap med under 10 000 nettkunder er for lavt. Flere av disse viser i sine høringsinnspill til at Norge bør benytte seg av unntaksmuligheten i artikkel 26 i tredje elmarkedsdirektiv for selskap med under 100 000 slutt kunder på samme måte som alle andre medlemsland i EU. *Klepp Energi AS og Nord-Østerdal Kraftlag* mener at unntaksgrensen bør være på minst 30 000 nettkunder. *Jæren Everk* viser til at funksjonelt skille ikke sikrer reell uavhengighet, da må det innføres eiermessig skille.

RME vil kort bemerke at høringsinnspillene knytter seg til lovteksten og forslag til endringer må eventuelt rettes til departementet.

5 Forslag til endelig forskriftstekst

Forskrift om endring i forskrift om netregulering og energimarkedet (NEM)

Hjemmel: Fastsatt av Olje- og energidepartementet [dato] med hjemmel i lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energiloven) §§ 4-1, 4-6, 4-7 og 10-6.

I

I forskrift 24. oktober 2019 nr. 1413 om netregulering og energimarkedet (NEM) gjøres følgende endringer:

§ 4-7 andre ledd skal lyde:

Nettselskaper har taushetsplikt om opplysninger som mottas i forbindelse med virksomheten, og som omfattes av forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 2.

Ny § 4-14 skal lyde:

§ 4-14. Nøytral opptreden

Nettselskap skal opptre nøytralt og ikke-diskriminerende.

Et nettselskap innenfor et integrert foretak skal ikke ta beslutninger eller utføre handlinger som kan gi en særlig fordel til andre foretak innenfor gruppen, herunder gi tilgang til informasjon som andre aktører ikke har, og som kan utnyttes i markedet.

Foretak med omsetningskonsesjon og morselskap eller kontrollerende eier i integrert foretak, skal ikke forsøke å oppnå en særlig fordel fra det integrerte nettselskapet.

Ny § 4-15 skal lyde:

§ 4-15. Samarbeid om felles driftssentral

Nettselskap og foretak som driver produksjon av elektrisk energi eller fjernvarmevirksomhet kan samarbeide om felles driftssentral og øvrig driftskontrollsystem.

Ved samarbeid om felles driftssentral med foretak som driver produksjon av elektrisk energi eller fjernvarmevirksomhet, skal nettselskap ha ansvar for anskaffelse, utvikling og drift av driftskontrollsystemet og andre relevante informasjonssystem, samt tildeling av rettigheter i disse. Bare ansatte i nettselskap skal ha adgang til nettselskapets del av driftssentralen.

Ansatte i foretak som driver produksjon av elektrisk energi eller fjernvarmevirksomhet kan ikke utføre driftssentraltjenester for nettselskap. Ansatte i nettselskap kan utføre driftssentraltjenester for foretak som driver produksjon av elektrisk energi eller fjernvarmevirksomhet innenfor rammene i § 4-16 bokstav d).

I ekstraordinære situasjoner kan ansatte i foretak som driver produksjon av elektrisk energi eller fjernvarmevirksomhet få adgang til nettselskaps del av driftssentralen og utføre driftssentraltjenester.

Ny § 4-16 skal lyde:

§ 4-16. Salg av egen kapasitet

Nettselskap kan ikke selge eller leie ut egen kapasitet, unntatt i følgende tilfeller:

- a) Salg eller utleie av overskuddskapasitet i et begrenset omfang. Med overskuddskapasitet menes egen kapasitet som er anskaffet og opprettholdes for å dekke behov i foretakets egen nettdrift, men som ikke fullt ut kan benyttes for dette formålet. Nettselskap skal ikke bygge opp eller opprettholde egen kapasitet med formål om å selge eller leie denne ut.*
- b) Salg av fiberkapasitet engros. Nettselskap skal ikke bygge opp egen fiberkapasitet med formål om å selge eller leie denne ut. Salg av fiberkapasitet skal skje på like og ikke-diskriminerende vilkår.*
- c) I ekstraordinære beredskapssituasjoner kan nettselskap bistå andre foretak. Nettselskapet skal kreve et rimelig vederlag for slike tjenester. Et nettselskap skal ikke bygge opp eller opprettholde egen beredskapskapasitet med formål å bistå andre.*
- e) Salg av driftssentraltjenester til kraftprodusenter og foretak som driver fjernvarmevirksomhet. Tillatte driftssentraltjenester omfatter overvåking av anlegg, i tillegg til koordinerende og nødvendige tiltak for operativ drift av disse. Nettselskapet skal ikke ta kommersielle beslutninger på vegne av konkurranseutsatt virksomhet. Salg av driftssentraltjenester til kraftprodusenter eller foretak som driver fjernvarmevirksomhet skal skje på like og ikke-diskriminerende vilkår. Nettselskap kan selge driftssentraltjenester til andre nettselskap.*

Ny § 4-17 skal lyde:

§ 4-17. Ledende stilling i nettselskap

Personer med ledende stilling i et nettselskap kan ikke ha en ledende stilling i morselskap eller kontrollerende eier.

Hvis morselskapet eller en kontrollerende eier kun forestår overordnet eierstyring og administrative fellestjenester innenfor det integrerte foretaket, kan styremedlem og andre ansatte enn daglig leder i morselskap eller kontrollerende eier også være styremedlem i nettselskapet. Styret i nettselskap skal ha et flertall av medlemmer som ikke deltar i ledelsen i morselskap eller kontrollerende eier.

Med ledende stilling menes styreleder, styremedlem, daglig leder og andre ansatte med reell beslutningsmyndighet.

Denne paragrafen gjelder for integrerte foretak som er omfattet av energiloven § 4-7.

Ny § 4-18 skal lyde:

§ 4-18. Markedsføring og kommunikasjon

Nettselskap skal i sin markedsføring og kommunikasjon skille seg klart fra enhver kraftleverandør og fra foretak i det integrerte foretaket som nettselskapet er en del av. Blant annet skal nettselskapets foretaksnavn, andre forretningskjennetegn og varemerke utformes slik at nettselskapet skiller seg klart fra kraftleverandører og fra andre foretak i det integrerte foretaket.

Enhver kraftleverandør og andre foretak i det integrerte foretaket skal i sin markedsføring og kommunikasjon skille seg klart fra nettselskap. Blant annet skal foretaksnavn, andre forretningskjennetegn og varemerke utformes slik at foretaket skiller seg klart fra nettselskap.

Dersom et nettselskap og en kraftleverandør utenfor det integrerte foretaket ikke oppfyller kravene i første og andre ledd, skal plikten til å endre sin markedsføring og kommunikasjon pålegges det foretaket som er sist i tid med hensyn til registrering eller bruk av foretaksnavn, forretningskjennetegn, varemerke eller andre former for markedsføring og kommunikasjon.

I vurderingen etter første og andre ledd skal det legges vekt på hvorvidt det foreligger fare for forveksling eller en utnyttelse av nettselskapets anseelse. I tvilstilfeller kan Reguleringsmyndigheten for energi fatte vedtak om hvorvidt vilkårene i første og andre ledd er oppfylt, og hvem som er pliktsubjekt etter tredje ledd.

Reguleringsmyndigheten for energi kan i særlige tilfeller gi dispensasjon fra kravene i denne paragrafen.

Ny § 4-19 skal lyde:

§ 4-19. Nettselskap uten inntektsramme

Kravene i energiloven §§ 4-6 og 4-7, og forskrift om nettregulering og energimarkedet §§ 4-15, 4-16, 4-17 og 4-18, gjelder kun for nettselskap med inntektsramme.

§ 8-2 skal lyde:

§ 8-2. Tvangsmulkt

Reguleringsmyndigheten for energi kan ilegge tvangsmulkt ved overtredelse av enkeltvedtak etter § 3-1 fjerde ledd, § 3-2 femte ledd, § 3-3 sjette ledd, § 4-4, § 4-5, § 4-6, § 4-7, § 4-8, § 4-9 annet ledd, § 4-10, § 4-11, § 4-14, § 4-15, § 4-16, § 4-17, § 4-18, § 6-2 annet ledd og pålegg som nevnt i § 8-1 første ledd.

§ 8-3 skal lyde:

§ 8-3. Overtredelsesgebyr

Reguleringsmyndigheten for energi kan ilegge overtredelsesgebyr til den som forsettlig eller uaktsomt overtrer eller medvirker til overtredelse av § 3-1, § 3-2, § 3-3,

§ 4-2 annet ledd, § 4-4, § 4-6, § 4-7 første, annet og tredje ledd, § 4-8, § 4-9 første ledd første punktum og enkeltvedtak fastsatt etter annet ledd, § 4-10, § 4-11, § 4-14, § 4-15, § 4-16, § 4-17, § 4-18, § 5-2 første ledd, § 5-3, § 5-4, § 5-5, enkeltvedtak fastsatt etter § 6-2 annet ledd, § 7-1 første, annet og femte ledd, § 8-1 første og annet ledd, samt pålegg gitt i medhold av disse bestemmelsene når det i pålegget er særskilt bestemt at overtredelse kan medføre overtredelsesgebyr, jf. energiloven § 10-7 annet ledd.

§ 8-4 første ledd skal lyde:

Den som overtrer § 3-1, § 3-2, § 3-3, § 4-2 annet ledd, § 4-4, § 4-6, § 4-7 første, annet og tredje ledd, § 4-8, § 4-9 første ledd første punktum og annet ledd, § 4-10, § 4-11, § 4-14 første ledd, § 5-2 første ledd, § 5-3, § 5-4, § 5-5, § 7-1 første, annet og femte ledd, § 8-1 første og annet ledd, straffes med bøter eller fengsel i inntil 1 år eller begge deler.

II

Forskriften trer i kraft 1. januar 2021.

Følgende overgangsregler gjelder:

- 1. Plikten til å innrette seg etter kravene i § 4-15 inntretr 1. januar 2022 for nettselskaper som må gjennomføre større endringer i eksisterende driftssentraler for å oppfylle kravene.*
- 2. Nettselskaper som før vedtakelsen av denne forskrift har inngått avtaler om salg av egen kapasitet som går ut over begrensningene i § 4-16, må endre disse avtalene senest innen 1. januar 2022.*
- 3. Plikten til å innrette seg etter § 4-18 inntretr 1. januar 2022. Nettselskapene kan selv vurdere tidspunktet for utskifning av navn og merkevare på eksisterende stolper, mindre trafostasjoner, anlegg med perifer beliggenhet, arbeidsklær og mindre synlig utstyr.*

NVE

Reguleringsmyndigheten
for energi – RME

Reguleringsmyndigheten for energi

MIDDELTHUNSGATE 29
POSTBOKS 5091 MAJORSTUEN
0301 OSLO
TELEFON: (+47) 22 95 95 95

www.reguleringsmyndigheten.no